

Súhrnná správa – Integrácia osôb s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochranou na trhu práce: politiky a príklady osvedčených postupov

Malá tematická štúdia EMN 2015 – Súhrnná správa

Vypracovaná na základe príspevkov 24 členských štátov: Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Chorvátsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Rakúsko, Slovenská republika, Slovinsko, Spojené kráľovstvo, Taliansko, Španielsko, Švédsko.

Obsah

VYHLÁSENIE.....	3
VYSVETLENIE	3
Zhrnutie	4
1 Úvod.....	6
1.1 Odôvodnenie štúdie	6
1.2 Ciele štúdie.....	6
1.3 Rozsah štúdie	7
1.4 Štruktúra správy	7
2 Štatistický prehľad populácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou a ich účasti na trhu práce	8
2.1 Populácia osôb s udelenou medzinárodnou ochranou.....	8
2.2 Účasť na trhu práce	10
3 Právo na prístup na trh práce v legislatíve a v praxi	12
3.1 Zákonné právo vstupu na trh práce	12
3.2 Prekážky pri uplatňovaní zákonného práva na prácu	12
3.3 Iné praktické prekážky vstupu na trh práce	15
4 Organizácia a obsah politik integrácie na trhu práce pre osoby s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochranou.....	15
4.1 Organizácia podporných opatrení na účel zamestnania	19
5 Výber podporných opatrení na účel zamestnania a prístupu na trh práce	22
5.1 Jazykové kurzy	22
5.2 Orientačné služby	23
5.3 Vzdelávanie	25
5.4 Odborné vzdelávanie a príprava	26
5.5 Postupy uznávania kvalifikácie	28
5.6 Poradenské služby	30
5.7 Prístup k bývaniu.....	31
5.8 Garantovaný minimálny príjem	33
6 Závěry	34

VYHLÁSENIE¹

Túto súhrnnú správu vypracovala Európska migračná sieť (EMN), ktorá zahŕňa Európsku komisiu, jej zmluvného poskytovateľa služieb (ICF International) a Národné kontaktné body EMN (NKB EMN). Obsah tejto správy nevyhnutne neodráža názory a stanoviská Európskej komisie, zmluvného poskytovateľa služieb EMN (ICF International) alebo NKB EMN, ktoré nie sú žiadnym spôsobom viazané predkladanými závermi. Európska komisia, ICF International ani NKB EMN nie sú zodpovedné za ďalšie použitie poskytnutých informácií.

Táto štúdia bola vypracovaná v rámci pracovného programu EMN na roky 2015 – 2016.

VYSVETLENIE

Táto súhrnná správa bola pripravená na základe príspevkov **24** NKB EMN (**Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Chorvátsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Rakúsko, Slovenská republika, Slovinsko, Spojené kráľovstvo, Taliansko, Španielsko, Švédsko**). Príspevky (ďalej aj „národné správy/štúdie“) boli vypracované na základe spoločných špecifikácií EMN, ktorých sa jednotlivé NKB EMN pridŕžovali tak, aby sa zabezpečila čo najväčšia porovnateľnosť.

Pri príprave národných správ NKB EMN vychádzali z teoretickej analýzy existujúcich právnych predpisov a politických dokumentov, správ, akademickej literatúry, internetových zdrojov, ako aj z informácií získaných od vnútroštátnych orgánov. Zdrojom štatistík sú vnútroštátne orgány a iné(vnútroštátne) databázy. Zoznamy členských štátov uvádzané v súhrnnej správe boli zostavené na základe dostupnosti informácií od jednotlivých NKB EMN v národných štúdiách.

Treba poznamenať, že informácie obsiahnuté v tejto správe opisujú stav v členských štátoch do roku 2015 (vrátane) tak, ako bol uvedený v národných štúdiách vypracovaných jednotlivými NKB EMN. Podrobnejšie informácie o témach, ktoré sú predmetom tejto správy, môžete nájsť v národných štúdiách dostupných na webovej stránke EMN. Dôrazne vám odporúčame prečítať si aj tieto štúdie.

NKB EMN z ostatných členských štátov sa z rôznych dôvodov nemohli zapojiť do práce na tejto štúdii, participujú však na iných aktivitách a správach EMN.

¹ Preklad do slovenského jazyka bol spracovaný pre potreby zainteresovaných štátnych a neštátnych subjektov v Slovenskej republike. Preložený text neprešiel jazykovou korektúrou.

Zhrnutie

KLÚČOVÉ POZNÁMKY

Z dôvodu významného nárastu počtu žiadostí o azyl, ku ktorému došlo v uplynulých rokoch, sa integrácia osôb s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochranou stala dôležitou politickou prioritou. Osobitný význam pritom má **integrácia na trhu práce**, a to tak pre samotné osoby, ako aj pre členské štáty, ktoré sa snažia vyrovnať sa so starnutím obyvateľstva a nedostatkami pracovnej sily, a dosiahnuť tak prosperitu, súdržnosť a inkluzívnosť európskej spoločnosti.²

V tejto štúdii sme skúmali tieto oblasti: i) právo osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na prístup na trh práce v legislatíve aj v praxi; ii) dostupnosť podporných opatrení na účel zamestnania pre tieto osoby; iii) osvedčené postupy, ako aj prekážky v rámci politik členských štátov zameraných na prístup týchto osôb na trh práce a účasť na ňom; iv) rozdiely v zaobchádzaní vyplývajúce z jednotlivých štátov (t. j. štátu utečenca, štátu doplnkovej ochrany a štátu humanitarnej ochrany). Kľúčové zistenia uvádzame ďalej v texte.

V zmysle prepracovaného znenia smernice o oprávnení na medzinárodnú ochranu (ďalej len „kvalifikačná smernica“) by mali mať osoby s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochranou „bezprostredný“ prístup na trh práce. Hoci všetky členské štáty zaviedli **zákonné právo prístupu** týchto osôb na trh práce, v praxi musia najskôr splniť isté **administratívne podmienky** (najmä mať povolenie na pobyt a/alebo pracovné povolenie). Úradné postupy a čas potrebný na získanie takýchto dokumentov sa medzi jednotlivými členskými štátmi líšia, splnenie uvedených podmienok však v praxi môže oddialiť vstup osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na trh práce.

V porovnaní s inými skupinami migrantov čelia osoby s udelenou medzinárodnou ochranou z dôvodu svojej špecifickej situácie a skúseností dodatočným **praktickým prekážkam** pri vstupe na trh práce. Prekážky môžu zahŕňať napríklad: zlý psychický a fyzický stav, chýbajúce doklady o kvalifikácii, neexistenciu sociálnej siete, nestabilnú bytovú situáciu, nedostatočné jazykové znalosti a pod. Tieto praktické problémy poukazujú na existenciu osobitných potrieb osôb s udelenou medzinárodnou ochranou a sú silným dôvodom na zavedenie podporných opatrení, ktoré sú

prispôsobené individuálnym potrebám, na účel zamestnania zameraných osobitne na tieto osoby.

V súlade s prepracovaným znením kvalifikačnej smernice poskytujú všetky členské štáty osobám s udelenou medzinárodnou ochranou **podporné opatrenia na účel zamestnania**. Medzi členskými štátmi však existujú rozdiely, pokiaľ ide o organizáciu, typ/obsah opatrení, rozsah ich prispôbenia individuálnym potrebám týchto osôb, ako aj ich praktickú dostupnosť.

Vo všetkých členských štátoch sú podporné opatrenia na účel zamestnania osôb s udelenou medzinárodnou ochranou súčasťou širšej politiky integrácie *migrantov* na trhu práce. V rámci tohto politického rámca sa opatrenia poskytujú na základe **rôznych organizačných postupov**. Kým väčšina členských štátov uplatňuje tzv. začleňujúci prístup, t. j. všetkým štátnym príslušníkom tretích krajín poskytuje prístup k opatreniam podobným spôsobom, ďalšie uplatňujú zmiešaný prístup, v rámci ktorého kombinujú generické opatrenia pre migrantov so špecifickými opatreniami zameranými na osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, a len niekoľko členských štátov má vytvorené špecifické opatrenia zamerané osobitne na tieto osoby.

V členských štátoch sa poskytuje **mnoho rôznych typov podporných opatrení na účel zamestnania**. Kľúčové opatrenia, ktoré poskytuje väčšina členských štátov, zahŕňajú: jazykové kurzy, orientačné služby, služby v oblasti zamestnania (vrátane poradenstva), pomoc s bývaním, pomoc s uznávaním odbornej kvalifikácie. Konkrétne zameranie jazykových kurzov a povaha poskytovaných služieb sa medzi jednotlivými členskými štátmi významne líši. Dodatočné podporné opatrenia, ktoré poskytujú niektoré členské štáty, zahŕňajú aj komunikáciu s potenciálnymi zamestnávateľmi, prístup k stážam/učňovskej príprave, školenia sociálnych/profesijných zručností a pod.

Hoci väčšina podporných opatrení na účel zamestnania je generickej povahy (t. j. sú podobné ako opatrenia poskytované štátnym príslušníkom tretích krajín alebo vlastným štátnym príslušníkom), štúdia poukazuje na rastúci trend politických iniciatív zameraných na prípravu **opatrení viac prispôbených individuálnym potrebám** v reakcii na súčasnú

² COM (2016) Akčný plán integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.

migračnú/utečeneckú krízu. Väčšina týchto politických iniciatív je zatiaľ len prieskumnej povahy (napr. vytvorenie osobitných jednotiek, pracovných skupín) a transformácia na konkrétne opatrenia/postupy ich ešte len čaká.

Na základe preskúmania vybraných podporných opatrení na účel zamestnania boli identifikované niektoré **osvedčené postupy** pri poskytovaní takýchto opatrení. Zahrňajú:

- ★ **prepájanie výučby jazyka s trhom práce** s cieľom zvýšiť pravdepodobnosť, že výučba podporí zamestnanie;
- ★ poskytovanie **orientačných služieb** s cieľom **priamej podpory integrácie na pracovnom mieste**, v rámci ktorých sa osoby s udelenou medzinárodnou ochranou pripravujú na konkrétne pracovné miesto;
- ★ poskytovanie opatrení **prispôbených individuálnym potrebám** na uľahčenie prístupu týchto osôb k **vzdelávaniu**, napr. prostredníctvom finančného príspevku, odpustenia poplatkov za kurz, poradenstva počas štúdia a pod.
- ★ poskytovanie „**doplňového**“ **vzdelávania** a školení (**premostovacích kurzov**) osobitne pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou alebo pre štátnych príslušníkov tretích krajín s cieľom dodatočného vzdelania a uznania kvalifikácie;
- ★ poskytovanie **odborného vzdelávania a prípravy prispôbenej individuálnym potrebám** na účel zvýšenia miery zamestnanosti;
- ★ poskytovanie pracovného **poradenstva širokým spektrom subjektov** a v **rôznych cudzích jazykoch** s cieľom zabezpečiť optimálnu úroveň služieb;
- ★ poskytovanie schém **uznávania kvalifikácie a akreditácie, ktoré sú prispôbené individuálnym potrebám** predchádzajúceho vzdelania vrátane špecifických informácií a pomoci týmto osobám pri nájdení vhodných schém a prístupu k nim.
- ★ poskytovanie **dodatočnej pomoci s bývaním**, ako je napr. predĺženie pobytu v prijímacích zariadeniach, pobyt v prechodných ubytovacích zariadeniach, poskytovanie poradenstva o bývaní, uprednostnenie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou v rámci sociálneho bývania, politika rozptýlenia týchto osôb po krajine, v rámci ktorej sa prihliada na dostupné pracovné príležitosti a pod.

Vo všetkých členských štátoch však osoby s udelenou medzinárodnou ochranou čelia mnohým **prekážkam v prístupe k podporným opatreniam na účel zamestnania**. V tejto súvislosti je osobitne dôležité, že niektoré podporné opatrenia na účel zamestnania nie sú určené **všetkým** osobám s udelenou medzinárodnou ochranou, napríklad preto, že sa poskytujú len na projektovej báze, iba v istých zemepisných oblastiach alebo preto, že sú obmedzené len na istý počet týchto osôb. Ďalšie faktory, ktoré bránia účasti osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na podporných opatreniach, zahrňajú finančné náklady (priame aj nepriame), nedostatočnú znalosť jazyka, nízku úroveň vzdelania, nízku úroveň kvalifikácie získanej vzdelaním a/alebo chýbajúce doklady o kvalifikácii a pod. **Vykonávanie** podporných opatrení je navyše v niektorých členských štátoch **nedostatočné** z dôvodu ich vysokej finančnej náročnosti či náročnosti z hľadiska ľudských zdrojov.

(Limitované) štatistiky týkajúce sa miery **zamestnanosti osôb s udelenou medzinárodnou ochranou** ukazujú, že ich zamestnanosť je v prvých štyroch rokoch pobytu nízka, ale časom sa zvyšuje. Po 20 a viac rokoch sa miera zamestnanosti všetkých kategórií migrantov takmer vyrovnáva. Mnohé členské štáty navyše uviedli, že tie osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, ktoré si nájdu prácu, zvyčajne pracujú na miestach nezodpovedajúcich úrovni ich kvalifikácie, t. j. pracujú ako nízkokvalifikovaná, nízkooplatená a často aj dočasná pracovná sila.

V štúdiu boli napokon identifikované aj isté **rozdiele v zaobchádzaní**, pokiaľ ide o prístup rôznych kategórií osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na trh práce a prístup k podporným opatreniam na účel zamestnania. Hlavným rozdielom medzi utečencami a osobami s poskytnutou doplnkovou ochranou je dĺžka platnosti povolenia na pobyt, pričom mnohé členské štáty udeľujú osobám s poskytnutou doplnkovou ochranou povolenia na pobyt s kratšou platnosťou. V porovnaní s utečencami/ osobami s poskytnutou doplnkovou ochranou zároveň osoby s udelenou humanitárnou ochranou v niektorých členských štátoch podliehajú väčšiemu počtu administratívnych povinností. Ide najmä o potrebu uchádzať sa o pracovné povolenie vrátane testovania trhu práce. Medzi jednotlivými kategóriami sa nezistili žiadne rozdiely, pokiaľ ide o prístup k podporným opatreniam na účel zamestnania.

1 Úvod

1.1 ODÔVODNENIE ŠTÚDIE

Integrácia osôb s udelenou medzinárodnou ochranou je jednou z kľúčových výziev, ktorej EÚ a jej členské štáty v súčasnosti čelia. Hoci pozornosť sa doposiaľ zameriavala na integráciu *migrantov* (t. j. integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín vo všeobecnosti), bezprecedentné počty žiadostí o azyl prijaté v uplynulých rokoch v kombinácii s vyššou mierou priznávania štatútu ochrany (pozri kapitolu 2) zvýšili význam integrácie *osôb s udelenou medzinárodnou ochranou* v rámci politickej agendy.

Integrácia je mnohostranný proces, pričom prístup na trh práce je len jedným z mnohých rozmerov tohto procesu. Z pohľadu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou však ide však o kľúčovú oblasť. V rámci štúdie UNHCR z roku 2013³ väčšina respondentov na otázku „Vďaka čomu sa cítite integrovaný?“ odpovedala, že je to „vďaka zamestnaniu“. V štúdii UNHCR sa zdôrazňuje túžba utečencov po zamestnaní a snaha vyhnúť sa závislosti od sociálnych dávok. Zamestnanie respondenti vnímajú ako: zdroj pocitu hrdosti vďaka možnosti postarať sa sám o seba a prispievať k širšej spoločnosti; prostriedok na uľahčenie prijatia zo strany prijímajúcej spoločnosti; ako aj podporu v rámci iných oblastí integrácie, ktoré úzko súvisia so zamestnaním, ako napr. bývanie, sociálno-kultúrna integrácia, vzdelávanie a pod.

Integrácia na trhu práce nie je nevyhnutná len pre utečencov, ale aj pre prijímajúce spoločnosti. Z pohľadu vlády účasť osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na trhu práce znižuje náklady sociálneho systému. Čo je ešte dôležitejšie v kontexte starnúcej populácie a rastu štrukturálnych nedostatkov pracovnej sily, členské štáty čelia výzve optimálneho využitia pracovnej sily prítomnej na ich území. Tento aspekt sa zdôrazňuje aj v európskej migračnej agende: „faktom je, že na celom kontinente sú vážne pochybnosti o tom, či naša migračná politika zvládne [...] potrebu integrovať migrantov do našich spoločností alebo hospodárske požiadavky Európy, ktorá sa nachádza v demografickom poklese.“ Správna integrácia migrantov je teda kľúčová pre utečencov, členské štáty, ako aj pre úspešnú Európsku úniu, a to vrátane účinného systému ochrany osôb s udelenou medzinárodnou ochranou.

Na úrovni EÚ je zákonné právo osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na prístup na trh práce ustanovené v článku 26 ods. 1 prepracovaného znenia kvalifikačnej smernice. V článku 26 sa členské štáty zaväzujú, aby týmto osobám zabezpečili prístup k podporným opatreniam na účel zamestnania, a to za rovnakých podmienok ako vlastným štátnym príslušníkom.⁴ V článku 34 sa členské štáty zaväzujú zabezpečiť prístup týchto osôb k integračným programom tak, aby sa „zohľadnili špecifické potreby osôb s postavením utečenca alebo osôb s poskytnutou doplnkovou ochranou.“ Článok 26 ods. 2 a odkaz na „špecifické potreby osôb“ v článku 34 boli do prepracovaného znenia zavedené s ohľadom na to, že tieto osoby často čelia osobitným problémom pri vstupe na trh práce.

Hoci právo na prácu je v smernici jednoznačne zakotvené, na základe článku 26 ods. 2 majú členské štáty stále veľký manévrovací priestor, pokiaľ ide o organizáciu, typy a obsah podporných opatrení na účel zamestnania. Vo dôsledku toho sa môžu postupy integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na trhu práce významne líšiť. Pridaná hodnota tejto štúdie spočíva v tom, že poskytuje prehľad opatrení zameraných na integráciu na trhu práce, ktoré majú osoby s udelenou medzinárodnou ochranou k dispozícii, pričom sa zameriava na osvedčené postupy. V konečnom dôsledku by tak mohla prispieť k vytvoreniu súboru špecifických nástrojov, ktoré môžu členské štáty preskúmať v rámci svojich snáh o väčšiu hospodársku a sociálnu integráciu rastúceho počtu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou v EÚ (napr. v období rokov 2008 – 2015 vydali členské štáty žiadateľom o azyl celkom 900 000 kladných rozhodnutí)⁵.

1.2 CIELE ŠTÚDIE

Celkovým cieľom štúdie je informovať cieľovú skupinu (napr. odborníkov z praxe, odborných referentov, rozhodovacie orgány na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni, Komisiu a Európsky podporný úrad pre azyl) o vykonávaní podporných opatrení zameraných na integráciu osôb s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochrany na trhu práce a súčasne identifikovať existujúce politiky a osvedčené postupy.

Špecifické ciele štúdie sú:

- ★ preskúmať právny a politický rámec týkajúci sa práv prístupu na trh práce s osobitným zameraním na praktické prekážky vstupu na trh práce;
- ★ analyzovať podobné črty a rozdiely v organizácii a obsahu politík integrácie osôb s udelenou

³ UNHCR (2013), A New Beginning: Refugee Integration in Europe [Nový začiatok: integrácia utečencov v Európe], Ženeva: UNHCR, september 2013, s. 76 – 78.

⁴ Írsko a Spojené kráľovstvo sa rozhodli neuplatňovať prepracované znenie kvalifikačnej smernice. V článku 26 ods. 2 predchádzajúcej

kvalifikačnej smernice (2004/38/ES) (ktorá sa týka aj **Írska** a **Spojeného kráľovstva**) bola obsiahnutá rovnaká požiadavka, týka sa však len osôb s postavením utečenca.

⁵ Eurostat (migr_asydcfsta), stránka navštívená 3. júna 2016.

medzinárodnou/humanitárnou ochrany na trhu práce;

- ★ preskúmať podporné opatrenia na účel zamestnania, ktoré členské štáty poskytujú osobám s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochranou, a preskúmať, do akej miery ich cieľová skupina môže využívať a využíva;
- ★ preskúmať dostupnosť opatrení na účel zamestnania pre osoby s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochranou, ktoré sú prispôbené ich individuálnym potrebám (t. j. osobitných opatrení, ktoré sú odlišné od opatrení určených štátnym príslušníkom tretích krajín s legálnym pobytom na území (členského) štátu);
- ★ preskúmať, či a do akej miery členské štáty udeľujú utečencom a osobám s poskytnutou doplnkovou a humanitárnou ochranou podobné práva a výhody týkajúce sa prístupu na trh práce a podporných opatrení na účel zamestnania, a identifikovať rozdiely v zaobchádzaní s migrantmi s rozdielnym postavením, ako aj celkové rozdiely medzi utečencami a osobami s poskytnutou doplnkovou a humanitárnou ochranou na jednej strane a štátnymi príslušníkmi tretích krajín na strane druhej;
- ★ pokiaľ je to možné, identifikovať v rámci politík členských štátov osvedčené postupy v oblasti prístupu utečencov a osobám s poskytnutou doplnkovou a humanitárnou ochranou na trh práce a ich účasti na ňom, ako aj a v oblasti poskytovania podporných opatrení na účel zamestnania týmto cieľovým skupinám.

1.3 ROZSAH ŠTÚDIE

Cieľovou skupinou tejto štúdie sú:

- ★ **osoby s udelenou medzinárodnou ochranou**, t. j. osoby, ktorým bol udelený štatút medzinárodnej ochrany, či už štatút utečenca alebo osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou, ako sa stanovuje v kvalifikačnej smernici a jej prepracovanom znení (*harmonizovaný štatút EÚ*);
- ★ **osoby s udelenou humanitárnou ochranou, ktorým bol priznaný štatút** v rámci konania o azyle na základe povinností zakotvených v medzinárodných právnych nástrojoch týkajúcich sa utečencov a ľudských práv (*vnútroštátny štatút*).

V tejto správe preto používame termín „osoby s udelenou medzinárodnou ochranou“, ktorý zahŕňa tak osoby s udelenou medzinárodnou, ako aj humanitárnou ochranou, ak sa neuvádza inak. Cieľovou skupinou sú teda len tie osoby, ktoré v rámci konania o azyle získali

pozitívny výsledok, nie však iní štátni príslušníci, ktorým bolo prvýkrát udelené povolenie na pobyt alebo iný štatút (napr. tolerovaný pobyt). Hoci si uvedomujeme, že integrácia sa začína už pred udelením štatútu, integračné politiky a postupy zamerané na integráciu *žiadateľov* o medzinárodnú ochranu nie sú predmetom tejto štúdie. Ak máte záujem o štúdie skúmajúce opatrenia pre žiadateľov o azyl, môžete si vyhľadať nedávne publikácie Európskeho parlamentu a OECD, ako aj pripravované publikácie Centra pre migračnú politiku a Európskej nadácie pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok (Eurofound)⁶.

Pokiaľ ide o rozsah integračných opatrení, štúdia sa primárne zameriava na „prístup na trh práce a účasť na ňom“. Pri skúmaní podporných opatrení na účel zamestnania sa však štúdia zameriava aj na integračné opatrenia, ktoré úzko súvisia s prístupom na trh práce a účasťou na ňom, ako napr.:

- ★ jazykové kurzy
- ★ orientačné kurzy
- ★ vzdelávanie
- ★ odborné vzdelávanie a príprava
- ★ uznávanie kvalifikácie
- ★ poradenstvo
- ★ prístup k bývaniu
- ★ garantovaný minimálny príjem

1.4 ŠTRUKTÚRA SPRÁVY

Po úvode (kapitola 1) nasleduje päť ďalších kapitol (2 – 6):

Rámček 1: Prehľad štruktúry správy

Kapitola 2:	poskytuje štatistický prehľad populácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, ako aj ich účasti na trhu práce;
Kapitola 3:	poskytuje prehľad týkajúci sa práv prístupu na trh práce a skúma administratívne a praktické prekážky prístupu na trh práce;
Kapitola 4:	uvádza analýzu podobných črt a rozdielov v organizácii a obsahu politík členských štátov v oblasti integrácie osôb s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochranou na trhu práce;
Kapitola 5:	podrobnejšie skúma vybrané podporné opatrenia na účel zamestnania, pričom uvádza možné prekážky, ako aj príklady osvedčených postupov;
Kapitola 6:	prezentuje závery štúdie

⁶ Napríklad štúdia OECD „Making integration work“ [Ako úspešne integrovať] (2015), štúdia Európskeho parlamentu „Work and Social welfare for asylum seekers and refugees“ [Pracovné a sociálne zabezpečenie žiadateľov o azyl a utečencov](december 2015) a pripravovaná štúdia Centra pre migračnú politiku „Mapping labour

market integration support measures for asylum seekers and refugees, policies and practices in EU Member States“ [Mapovanie podporných opatrení pre žiadateľov o azyl a utečencov v oblasti integrácie na trhu práce: politiky a prax v členských štátoch EÚ](2016).

2 Štatistický prehľad populácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou a ich účasti na trhu práce

V tejto časti sa poskytuje stručný štatistický prehľad populácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou a ich účasti na trhu práce.

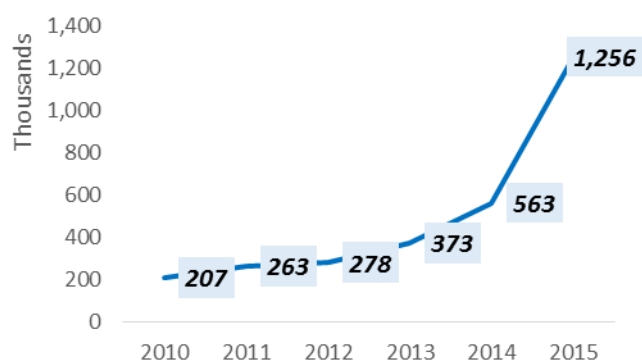
2.1 POPULÁCIA OSÔB S UDELENOU MEDZINÁRODNOU OCHRANOU

Ako sa uvádza v grafe 1, počet žiadostí o azyl podaných v EÚ-28 sa v posledných rokoch výrazne zvýšil. Počet osôb, ktoré podali žiadosť prvýkrát, narástol najmä v roku 2015, keď dosiahol 1,2 milióna žiadostí, čo je dvakrát viac ako počet prvých žiadostí v roku 2014 (562 680).

Medzi rokmi 2010 až 2015 bolo v EÚ podaných 2 939 540 prvých žiadostí o azyl. Najpočetnejšou skupinou žiadateľov o azyl boli štátni príslušníci Sýrie, ktorí podali 19 % resp. 559 260 všetkých žiadostí. Viac ako polovica z prvých žiadostí Sýrčanov (362 775 resp. 29 % zo všetkých prvých žiadostí podaných v roku 2015) bola prijatá len v roku 2015. Podľa počtu žiadostí boli ďalšími v poradí tieto štátne príslušnosti: Afganci (178 230 resp. 14 %), Iračania (121 535 resp. 10 %), Kosovčania (66 885 resp. 5 %) a Albánci (65 935 resp. 5 %).⁷

Aj keď budúce migračné toky sa odhadujú veľmi ťažko, možno očakávať, že vysoké počty žiadostí o azyl budú v krátkodobom (2016) aj strednodobom horizonte (ďalšie dva až tri roky) pretrvávať vzhľadom na pokračujúce konflikty v Sýrii, Iraku a Afganistane, ako aj žalostnú situáciu v oblasti ľudských práv v Eritrei.⁸ Odhaduje sa, že v Sýrii je 8 miliónov vysídlených osôb a v susedných krajinách ďalšie 4 milióny ľudí. V prvých mesiacoch roka 2016 sa navyše zintenzívnili migračné toky z Afriky.

Graf 1: Počet prvých žiadostí o azyl podaných v EÚ-28 v rokoch 2010 – 2015

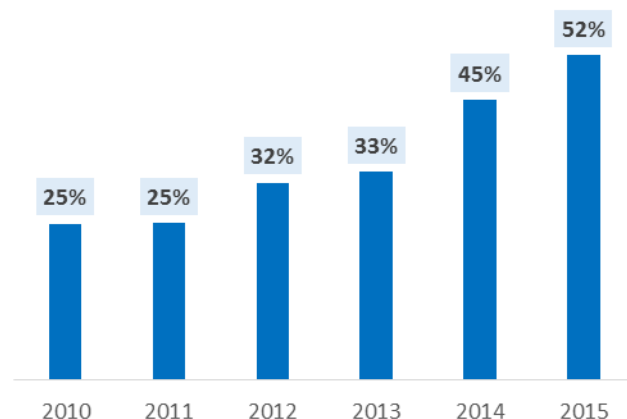
⁷ Zdroj: Eurostat, migr_asyappctza, stránka naposledy navštívená 20. mája 2016.

⁸ Tamtiež.

Zdroj: Eurostat (migr_asyappctza, first time applicant), stiahnuté 7. apríla 2016

Hoci mnoho žiadateľov o azyl skutočne potrebuje medzinárodnú ochranu, nie všetkým osobám, ktoré žiadajú o azyl, býva štatút medzinárodnej ochrany udelený. Miera uznania žiadostí o azyl bývala relatívne nízka, v rokoch 2010 – 2011 dosiahol priemer EÚ 25 %. Ako vidno v grafe 2, miera uznania sa však v uplynulých rokoch významne zvýšila: v roku 2015 dosiahla 52 %. Tento nárast priamo súvisí s vysokou mierou uznania najmä žiadateľov zo Sýrie (96 %), Iraku (87 %), Eritrei (84 %) a Afganistanu (70 %) v roku 2015. V rámci desiatich najdôležitejších krajín pôvodu žiadateľov o azyl v roku 2015 malo päť krajín vyššiu ako 60-percentnú mieru priznania ochrany.⁹

Graf 2: Podiel kladných rozhodnutí z celkového počtu prvostupňových rozhodnutí v EÚ-28 v rokoch 2010 – 2015

Zdroj: Eurostat (migr_asydcfsta, total positive decision out of total decisions), stiahnuté 7. apríla 2016

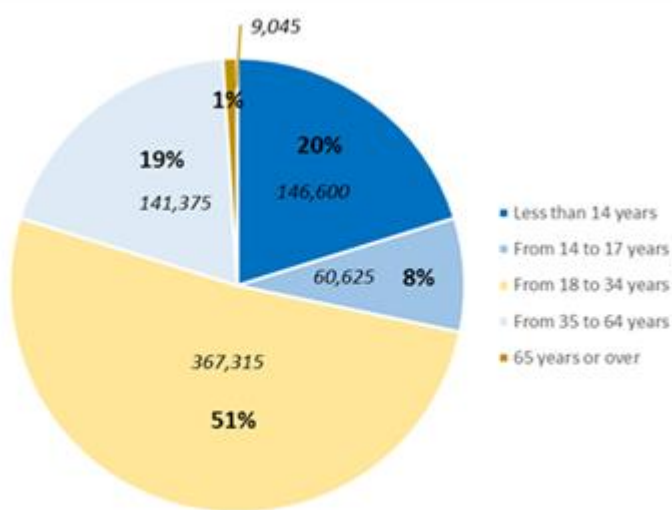
Pokiaľ ide o typ udeleného štatútu, podľa údajov Eurostatu bol vo **veľkej väčšine prípadov** kladného prvostupňového rozhodnutia **udelený štatút utečenca**: z celkového počtu 307 620 kladných rozhodnutí vydaných v roku 2015 bol štatút utečenca udelený v 229 425 prípadoch (74,6 %) v porovnaní s 56 120 osobami s poskytnutou doplnkovou ochranou (18,2 %) a 22 075 osobami s udelenou humanitárnou ochranou (7,2 %) (pozri aj kapitolu 3). Medzi členskými štátmi však existujú veľké rozdiely, pričom podiel udelených azylov (v členských štátoch, ktoré v roku 2015 vydali najvyšší počet kladných rozhodnutí) sa pohybuje od 12 % v Taliansku, cez 40 % vo Švédsku a v Holandsku až po 80 % vo Francúzsku, Rakúsku, Belgicku a Spojenom kráľovstve a 97 % v Nemecku. Podiel priznaných štatútov utečenca sa líši aj podľa krajín pôvodu; medzi kladnými prvostupňovými rozhodnutiami sa podiel priznania štatútu utečenca pohybuje od 43 %

⁹ Hlavné krajiny pôvodu: Sýria, Afganistan, Irak, Kosovo, Albánsko, Pakistan, Eritrea, Nigéria, Irán. Krajiny s mierou uznania presahujúcou 60 %: Sýria, Irak, Afganistan, Eritrea, Irán.

pri Afgancoch, 48 % pri Somálčanoch po 77 % pri Eritrejanoch, 83 % pri Sýrčanoch, 89 % pri Iračanoch a až 94 % pri Iráncach.

Osobitne dôležitým aspektom vo vzťahu k prístupu na trh práce a účasti na ňom je aj **vek osôb s udelenou medzinárodnou ochranou**. Graf 3 ukazuje rozdelenie osôb s kladným prvostupňovým rozhodnutím podľa veku v rokoch 2010 – 2015. Ukazuje, že väčšina žiadateľov, ktorým bola v období rokov 2010 – 2015 udelená medzinárodná ochrana, je vo vekovej kategórii 18 – 34 rokov, t. j. sú v produktívnom veku a pre trh práce v EÚ majú veľký význam.

Graf 3: Rozdelenie osôb s kladným prvostupňovým rozhodnutím vydaným v EÚ-28 podľa veku za roky 2010 – 2015.

Zdroj: Eurostat (migr_asydcfsta), stránka navštívená 2. marca 2016.

V tabuľke A1.1 v prílohe sa navyše uvádza počet osôb s udelenou medzinárodnou ochranou podľa vekových skupín za každý rok. Dôležitou skutočnosťou, ktorá z tejto tabuľky vyplýva, je, že podiel týchto osôb vo vekovej skupine 18 – 34 rokov sa zvýšil zo 44 % v roku 2010 na 55 % v roku 2015.

Pokiaľ ide **zručnosti** osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, k dispozícii je len málo údajov, ktoré neumožňujú vyvodiť celkové závery. V rámci nedávnej štúdie UNHCR sa zistilo, že sýrski utečenci prichádzajúci

do Grécka sú **vysoko vzdelaní**¹⁰. Na nedávnom podujatí na úrovni EÚ to potvrdil aj zástupca IOM¹¹. Údaje z Európskeho sociálneho prieskumu však ukazujú, že migranti z Afganistanu, Iránu, Iraku, Sýrie, Somálska, Eritrei (nerozlišujúc medzi ekonomickými migrantmi, žiadateľmi o azyl a utečencami s priznaným postavením) sú v priemere **menej vzdelaní** ako **domáca populácia alebo iní migranti**¹². Podľa nedávnej štúdie OECD však medzi osobami s udelenou medzinárodnou ochranou existujú **veľké rozdiely** vo vzdelanostnej úrovni, a to **v závislosti od ich štátnej príslušnosti**.

Napríklad 40 % štátnych príslušníkov Sýrie, ktorí prišli v roku 2014, malo minimálne vyššie sekundárne vzdelanie¹³, no takúto úroveň vzdelania dosiahlo len 20 % Afgancov a 10 % Eritrejanov¹⁴. Podľa tejto správy predstavujú takéto veľké vzdelanostné rozdiely ďalšiu výzvu pre integračné systémy členských štátov.

Údaje, ktoré poskytli niektoré členské štáty, (AT, BE, DE, SE) sú takisto zmiešané. Výsledky kontroly zručností („competency check“), ktorú vykonávajú verejné služby zamestnanosti v **Rakúsku** a ktorej sa zúčastnilo 898 osôb s udelenou medzinárodnou ochranou¹⁵, ukázali, že **viac ako polovica** týchto osôb dosiahla **kvalifikáciu nad úrovňou povinnej školskej dochádzky**, pričom 23 % malo ukončené vysokoškolské vzdelanie, 27 % kvalifikáciu na úrovni vstupu do vysokoškolského vzdelania a 11 % ukončilo odborné vzdelávanie a prípravu. Celkom 20 % ukončilo povinnú školskú dochádzku. Výsledky však poukazujú na **veľké rozdiely** v kvalifikácii **v závislosti od štátnej príslušnosti**: kým 90 % osôb s udelenou medzinárodnou ochranou z Iránu, 73 % z Iraku a 67 % týchto osôb zo Sýrie dosiahlo vyššiu ako povinnú úroveň vzdelania, pri osobách z Afganistanu to bolo len 26 %. Podobné rozdiely v kvalifikácii v závislosti od štátnej príslušnosti potvrdila aj štúdia v **Nemecku**. Podľa nedávnej štúdie Spolkového úradu pre migráciu a utečencov v Nemecku 43 % sýrskych utečencov ukončilo alebo v súčasnosti ukončuje učňovskú prípravu alebo vysokoškolské vzdelanie v porovnaní s 39 % afganských utečencov a 27 % irackých utečencov.¹⁶ Na druhej strane približne 16 % sýrskych utečencov, 18 % afganských utečencov a 26 % irackých utečencov vôbec nechodilo do školy.

Indikatívne údaje v **Belgicku** ukazujú, že **približne 24,6 %** dospelých osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, ktorým bol v roku 2015 udelený štatút ochrany, **ukončilo nejakú formu vyššieho vzdelania**,

¹⁰ Pozri štúdiu Európskeho parlamentu (2016), Labour Market Integration of Refugees: Strategies and Good Practices [Integrácia utečencov na trhu práce: stratégie a osvedčené postupy], s. 26.

¹¹ Prezentácia zástupcu IOM na zasadnutí Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru o integrácii utečencov na trhu práce, ktoré sa konalo 22. februára 2016.

¹² Európsky parlament (2016), Labour Market Integration of Refugees: strategies and good practices [Integrácia utečencov na trhu práce: stratégie a osvedčené postupy].

¹³ Vyššie sekundárne vzdelanie zodpovedá záverečnej fáze sekundárneho vzdelania.

¹⁴ OECD, Making integration work [Ako úspešne integrovať], január 2016, s. 10.

¹⁵ AMS, Kompetenzcheck-Ergebnisse, 12. januára 2016, dostupné na: <http://www.ams.at/ueber-ams/medien/ams-oesterreich-news/asylberechtigte-auf-jobsuche>

¹⁶ http://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Publikationen/Kurzanalysen/kurzanalyse1_qualifikationsstruktur_asylberechtigte.pdf?__blob=publicationFile.

41 % ukončilo niekoľko ročníkov stredoškolského vzdelania a približne 21 % ukončilo jeden alebo viac rokov základného vzdelania. Naopak 14 % bolo negramotných alebo sa im nedostalo žiadneho vzdelania. Naopak vo **Švédsku** podľa správ verejných služieb zamestnanosti rastie počet novoprichádzajúcich osôb s udelenou medzinárodnou ochranou s vyšším vzdelaním. Najmä osoby s udelenou medzinárodnou ochranou zo Sýrie sú relatívne kvalifikovaní, keďže podľa štatistík Rady pre vyššie vzdelávanie podľa štátnej príslušnosti sú najčastejšou skupinou žiadajúcou o uznanie kvalifikácie.

2.2 ÚČASŤ NA TRHU PRÁCE

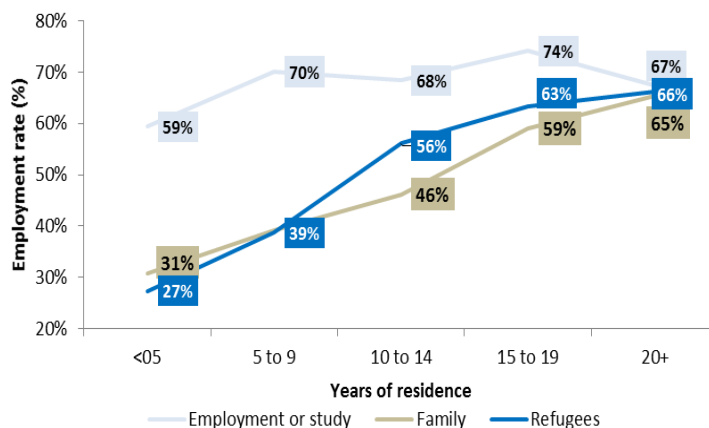
2.2.1 MIERA ZAMESTNANOSTI

Členské štáty mali poskytnúť štatistiky o celkovom počte zamestnaných, nezamestnaných a neaktívnych osôb s udelenou medzinárodnou ochranou podľa jednotlivých kategórií (utečenci, osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou a osoby, ktorým bola udelená humanitárna ochrana). Tieto štatistiky však poskytlo len málo členských štátov. Mnohé členské štáty uvádzali najmä štatistiky týkajúce sa miery zamestnanosti štátnych príslušníkov tretích krajín v porovnaní so štátnymi príslušníkmi členského štátu. Tieto štúdie vo všeobecnosti potvrdzujú značnú medzeru medzi mierou zamestnanosti vlastných štátnych príslušníkov a mierou zamestnanosti migrantov, čo potvrdzujú aj údaje OECD a Eurostatu.¹⁷ Napríklad podľa štatistík Eurostatu za rok 2014 dosiahla miera nezamestnanosti v populácii vo veku 20 – 64 rokov 20 % u občanov tretích krajín a približne 9 % u vlastných štátnych príslušníkov.¹⁸ Tento typ údajov však neumožňuje vyvodiť akékoľvek závery týkajúce sa účasti osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na trhu práce.

Štatistiky týkajúce sa účasti **osôb s udelenou medzinárodnou ochranou** na trhu práce sú nedostatočné rovnako ako empirický výskum v tejto oblasti. V rámci osobitného modulu Výberového zisťovania pracovných síl v EÚ sa zistilo, že účasť týchto osôb je vo všeobecnosti nižšia a zaostáva za inými skupinami migrantov.¹⁹ V grafe 4 ďalej sa uvádza miera zamestnanosti migrantov narodených v tretích krajinách podľa jednotlivých kategórií migrantov. Z grafu vyplýva, že po štyroch (alebo menej) rokoch pobytu je miera zamestnanosti osôb s udelenou medzinárodnou ochranou (27 %) a migrantov s pobytom na účel zlúčenia rodiny (31 %) nízka.²⁰ Miera ich zamestnanosti sa však postupne zvyšuje a po 20 a viac rokoch pobytu sa takmer vyrovnáva s inými

kategóriami migrantov. Podľa týchto zistení trvá osobám s udelenou medzinárodnou ochranou integrácia na trhu práce dlhšie ako migrantom, ktorí prišli z dôvodov zamestnania alebo štúdia.²¹

Graf 4: Miera zamestnanosti podľa kategórie migrantov a trvanie ich pobytu v členských štátoch EÚ, 2014, EÚ-28*

Zdroj: Európska komisia (v príprave), „Labour Market Integration of Refugees“ [Integrácia utečencov na trh práce] v roku 2016 *Employment and Social Developments in Europe Review*. Výpočty sú založené na ad hoc module Výberového zisťovania pracovných síl EÚ z roku 2014. *Poznámka: Celkom za EÚ-25 s aproximáciou pre EÚ bez Dánska, Írska a Holandska, ktorých údaje nie sú k dispozícii. Použité kategórie sú založené na vlastných vyhláseniach osôb narodených mimo EÚ o dôvodoch, prečo prišli do EÚ, t. j. tí, ktorí prišli na účel zamestnania alebo štúdia, a tí, ktorí prišli na účel medzinárodnej ochrany (utečenci).

Tieto zistenia potvrdzujú aj výsledky niektorých vnútroštátnych štatistík/štúdií/prieskumov, ktoré boli vo vzťahu k osobám s udelenou medzinárodnou ochranou na trhu práce vykonané v niektorých členských štátoch (napr. BE, FR, MT, NL, SE, UK).²² Odhady Úradu národných štatistík v **UK** týkajúce sa zamestnanosti utečencov počas rokov 2011 – 2014 sú uvedené v tabuľke 2, pričom poukazujú na vysoké počty neaktívnych a nezamestnaných osôb s udelenou medzinárodnou ochranou. Tieto štatistiky však treba interpretovať opatrne, keďže priame porovnanie medzi počtom pridelených štatútov ochrany a počtom zamestnaných v danom roku sa len odhaduje.

¹⁷ Adam I., Van Dijk M., IES, Policy Brief, Immigrant labour market participation in Belgium - high time to mainstream [Informačný materiál: Účasť migrantov na belgickom trhu práce], 2015, s. 1.

¹⁸ Pozri napríklad: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:F4_Evolution_of_unemployment_rates_of_the_population_\(aged_20%E2%80%9364\)_by_broad_groups_of_citizenship,_EU-28,_2007%E2%80%932014.png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:F4_Evolution_of_unemployment_rates_of_the_population_(aged_20%E2%80%9364)_by_broad_groups_of_citizenship,_EU-28,_2007%E2%80%932014.png)

¹⁹ Labour market integration of refugees: strategies and good practices [Integrácia utečencov na trh práce: stratégie a osvedčené postupy], marec 2016.

²⁰ Tamtiež.

²¹ Labour market integration of refugees: strategies and good practices [Integrácia utečencov na trh práce: stratégie a osvedčené postupy], marec 2016, s. 24. Treba poznamenať, že v týchto údajoch sa nezohľadňujú rozdiely medzi jednotlivými štátnymi príslušnosťami s rôznou dĺžkou pobytu.

²² Štatistiky nie sú agregované podľa jednotlivých kategórií osôb s udelenou medzinárodnou ochranou.

Tabuľka 1: Celkový odhad zamestnanosti všetkých osôb, ktoré prišli do Spojeného kráľovstva žiadať o azyl²³

	2011	2012	2013	2014
Počet zamestnaných	170 000	160 000	170 000	190 000
Počet nezamestnaných	60 000	50 000	50 000	40 000
Počet neaktívnych	160 000	160 000	150 000	170 000

Vnútroštátne štatistiky (od SE) a výsledky štúdií/prieskumov z iných členských štátoch (BE, FR, NL) však ukazujú, že počet zamestnaných utečencov sa v priebehu času (významne) zvyšuje. Zhrnutie vykonaného francúzskeho prieskumu týkajúceho sa miery zamestnanosti osôb s udelenou medzinárodnou ochranou uvádzame v rámciku 2.

Rámček 2: Integrácia osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na trhu práce po 3 a 6 mesiacoch

Francúzsky úrad pre imigráciu a integráciu (OFII) vykonáva pravidelné prieskumy osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, ktorí podpísali dohodu o prijatí a integrácii (CAI).

V roku 2014 odpovedalo na prieskum o svojich aktivitách 1 787 osôb s udelenou medzinárodnou ochranou z celkom 3 168 týchto osôb, ktorých úrad kontaktoval po troch mesiacoch od podpisu uvedenej dohody. Zistilo sa, že:

- ★ 397 (22 %) sa zúčastňovalo nejakej formy vzdelávania;
 - ★ 1 542 (86 %) bolo registrovaných na úrade práce;
 - ★ 293 (16 %) bolo zamestnaných, pričom veľká časť z nich (39 %) mala zmluvu na dobu určitú.
- Po 6 mesiacoch odpovedalo spolu 1 324 osôb s udelenou medzinárodnou ochranou z tej istej vzorky, a to takto:
- ★ 271 (20 %) sa zúčastňovalo nejakej formy vzdelávania;
 - ★ 1 129 (85 %) bolo registrovaných na úrade práce;
 - ★ 296 (22 %) bolo zamestnaných, pričom väčšina z nich (39 %) mala zmluvu na dobu určitú.

Štúdia v Belgicku, ktorá pokrývala obdobie štyroch rokov,²⁴ ukázala, že zo 4 869 zúčastnených osôb s udelenou medzinárodnou ochranou bolo v čase priznania štatútu ekonomicky aktívnych 13 %.²⁵ Po štyroch rokoch sa podiel aktívnych osôb s udelenou medzinárodnou ochranou zvýšil na 55 %, pričom 42 % zo 4 869 týchto osôb bolo po štyroch rokoch od udelenia štatútu ochrany zamestnaných a 13 % nezamestnaných. V rámci štúdie vykonanej v Holandsku²⁶ sa zistilo, že po dvoch rokoch malo

prácu na viac ako 8 hodín týždenne približne 25 % týchto osôb, kým po piatich rokoch mala prácu približne polovica všetkých osôb s udelenou medzinárodnou ochranou a po 15 rokoch sa miera zamestnanosti ďalej zvýšila na 56 % všetkých týchto osôb. Švédsko vo svojej národnej štúdii uvádza národné štatistiky týkajúce sa príchodu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou v období rokov 2010 – 2014²⁷. Podľa týchto štatistík je miera aktivity týchto osôb počas prvého a druhého roka po udelení štatútu nízka, no postupom času sa zvyšuje, a to najmä počas tretieho a štvrtého roka po udelení štatútu.

Tieto zistenia potvrdzujú aj závery nedávnej štúdie OECD²⁸ (založenej na údajoch Eurostatu z výberového zisťovania pracovných síl, modulu o migrantoch). Zo štúdie vyplýva, že osoby s udelenou medzinárodnou ochranou potrebujú na prispôbenie sa trhu práce dlhší čas ako štátni príslušníci tretích krajín, ale ak majú k dispozícii dostatočný čas a silné podporné opatrenia, rozdiel medzi týmito dvomi skupinami sa znižuje a integrácia na trhu práce je úspešnejšia. To poukazuje na zásadný význam zabezpečenia a uľahčenia vstupu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na trh práce prostredníctvom poskytovania podporných opatrení na účel zamestnania (pozri kapitolu 4 a 5).

2.2.2 TYP ZAMESTNANIA

Mnohé členské štáty (AT, BE, BG, EE, EL, FI, LT, LU, SI, SK, SE) uviedli, že osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, ktoré si prácu nájdu, zvyčajne pracujú ako nízkokvalifikovaná, nízkoplatená pracovná sila v odvetviach, ako napr. poľnohospodárstvo, stavebníctvo, upratovacie služby, stravovacie služby, služby osobnej starostlivosti a pod. Podľa týchto členských štátov (AT, BE, BG, EE, EL, FI, LT, LU, SI, SK, SE) osoby s udelenou medzinárodnou ochranou často pracujú na pracovných miestach pod úrovňou svojej kvalifikácie, a to z dôvodu rôznych praktických prekážok, ktorým čelia (pozri podkapitolu 2.4). Členské štáty na tomto mieste citovali rôzne štúdie, niektoré z nich sa však osobitne nezameriavajú na osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, ale na štátnych príslušníkov tretích krajín vo všeobecnosti. Napríklad prieskum, ktorý vykonala francúzsky Úrad pre imigráciu a integráciu a ktorého výsledky sme uviedli v rámciku 2, ukázal, že hlavnými oblasťami, v ktorých zamestnané osoby s udelenou medzinárodnou ochranou pracovali, boli: reštaurácie, upratovacie služby

²³ Home Office Analysis, Annual Population Survey [Analýza ministerstva vnútra: výročný prieskum obyvateľstva], 2011-2014. Zaokrúhlené na najbližších desaťtisíc.

²⁴ Rea A., Wets J., the Long and Winding Road to Employment, An analysis of the Labour Market Careers of Asylum Seekers and Refugees in Belgium [Dlhá a zložitá cesta k zamestnaniu, Analýza kariér žiadateľov o azyl a utečencov na trhu práce v Belgicku], Academia Press, 2014.

²⁵ Pojmom „ekonomicky aktívne osoby“ sa označujú tak zamestnané osoby, ako aj uchádzači o zamestnanie.

²⁶ WRR, SCP, WODC (2015) 'Geen tijd verliezen. Van opvang naar integratie van asielmigranten' [„Nestrácajte čas. Od prijatia k integrácii migrantov žiadajúcich o azyl“] s. 10 – 11.

²⁷ Štatistiky, ktoré sú uvedené na s. 50 národnej správy, ukazujú vývoj počtu osôb v rôznych kategóriách, a to od roku, v ktorom získali povolenie na pobyt. Je tak napríklad každý rok až do roku 2014 možné sledovať osoby, ktorým bol pobyt vydaný v roku 2010. Viac informácií nájdete v národnej správe na s. 50.

²⁸ OECD. (2016), *Making Integration Work: Refugees and others in need of protection*, [„Ako úspešne integrovať utečencov a iné osoby, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu.“] OECD Publishing, Paríž. DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264251236-en>.

a stavebníctvo. V štúdii, ktorú UNHCR vykonalo v **Rakúsku** v rokoch 2012 a 2013, sa uvádza, že osoby s udelenou medzinárodnou ochranou sú najčastejšie zamestnané na pracovných pozíciách, kde sa vyžaduje nízka či žiadna kvalifikácia.²⁹ Podobné zistenia vyplynuli aj zo štúdie UNHCR v **Bulharsku**³⁰ a aj ďalšie členské štáty uvádzali štúdie/hodnotenia, ktoré potvrdzujú podobné zistenia.³¹ Aj **Luxembursko** vo svojej národnej štúdii uviedlo, že „tzv. profesionálne podhodnotenie je niekedy jediným spôsobom, ako získať prácu“. V tomto ohľade je osobitne dôležitá otázka „**mrhania mozgami**“, a to najmä v kontexte starnutia obyvateľstva, keďže niekoľko členských štátov EÚ čelí v niektorých odvetviach nedostatkom pracovnej sily.

Niekoľko členských štátov (AT, BE, BG, EL, FR, SI, SE) navyše zdôraznilo, že osoby s udelenou medzinárodnou ochranou si častejšie nachádzajú **dočasnú prácu**. Napríklad v **Belgicku** vykonala organizácia Caritas International prieskum založený na rozhovoroch s 54 osobami s udelenou medzinárodnou ochranou po uplynutí dvoch až štyroch rokoch od udelenia štatútu. Zistilo sa, že v čase rozhovoru bolo zamestnaných 11, no nikto z nich nemal trvalú zmluvu.³²

Napokon aj **Bulharsko** a **Grécko** poznamenali, že osoby s udelenou medzinárodnou ochranou častejšie končia ako **nelegálni pracovníci**. Grécko odhadlo, že mnohé osoby s udelenou medzinárodnou ochranou sa nakoniec zamestnali v tieňovej ekonomike, ktorá je jednou z najväčších v krajinách OECD, keďže tvorí 24 % HDP krajiny.³³ K podobným zisteniam dospel aj UNHCR vo svojej štúdii vykonanej v **Bulharsku** v roku 2013. Podľa tejto štúdie sa významný podiel utečencov a držiteľov štatútu humanitárnej ochrany pripojil k rozsiahlym rodinným sieťam v iných krajinách EÚ, kde **často pracujú nelegálne**. Mnohé osoby s udelenou medzinárodnou ochranou v **Slovenskej republike** si údajne nachádzajú prácu v rámci svojej komunity či sociálnych sietí, kde je minimálna potreba hovoriť po slovensky, čím prekonávajú niektoré prekážky spojené so zamestnaním. Vo Švédsku začalo mnoho osôb s udelenou medzinárodnou ochranou vykonávať **samostatnú zárobkovú činnosť** alebo sa zamestnali prostredníctvom sprostredkovateľských pracovných agentúr.³⁴

3 Právo na prístup na trh práce v legislatíve a v praxi

V tejto kapitole poskytujeme prehľad právneho rámca a postupov členských štátov v súvislosti s prekážkami spojenými s prístupom na trh práce. Osobitne sa zameriavame na:

- ★ zákonné právo na prácu – podkapitola 3.1;
- ★ prekážky spojené so zákonným prístupom k práci (t. j. administratívne podmienky/požiadavky) – podkapitola 3.2;
- ★ iné praktické prekážky spojené s prístupom na trh práce – podkapitola 3.3.

3.1 ZÁKONNÉ PRÁVO VSTUPU NA TRH PRÁCE

Na úrovni EÚ je zákonné právo prístupu na trh práce zakotvené v článku 26 ods. 1 prepracovaného znenia kvalifikačnej smernice, na základe ktorej môžu osoby s udelenou medzinárodnou ochranou vykonávať činnosti ako zamestnanci alebo samostatne zárobkovo činné osoby „bezprostredne po udelení ochrany“, a to „podľa pravidiel všeobecne uplatniteľných na povolanie alebo štátnu službu“.³⁵

Na vnútroštátnej úrovni je zákonné právo na zamestnanie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou zakotvené v legislatívach všetkých členských štátov. V mnohých členských štátoch (napr. AT, CY, CZ, EE, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, LV, NL, MT, SI) podlieha právo na zamestnanie pravidlám, ktoré sa vo všeobecnosti vzťahujú na danú profesiu a na verejné služby, čo je v súlade s článkom 26 ods. 1. Napríklad v **Estónsku, Francúzsku, Maďarsku, Lotyšsku, Luxembursku a Španielsku** nemôžu štátni príslušníci tretích krajín pôsobiť na tých pozíciách v štátnej službe, kde sa pracuje s citlivými (vnútroštátnymi) informáciami. V **Českej republike** sa pozície v armáde alebo v bezpečnostných zložkách môžu obsadzovať len českými občanmi.

3.2 PREKÁŽKY PRI UPLATŇOVANÍ ZÁKONNÉHO PRÁVA NA PRÁCU

Pred vstupom na trh práce musia osoby s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochranou okrem obmedzení zakotvených v legislatíve členských štátov splniť niekoľko administratívnych požiadaviek/podmienok. Ide o:

²⁹ UNHCR (2013), *Facilitators and Barriers: Refugee Integration in Austria* [Faktory uľahčujúce a sťažujúce integráciu utečencov v Rakúsku], s. 33 a 53.

³⁰ UNHCR (2013) *Where is My Home? Homelessness and Access to Housing Among Asylum-seekers, refugees and persons with International protection in Bulgaria* [Bezdomovectvo a prístup k bývaniu medzi žiadateľmi o azyl, utečencami a osobami s medzinárodnou ochranou v Bulharsku], UNHCR – Regionálne zastúpenie pre Strednú Európu, s. 31.

³¹ Pozri napríklad správu Švédskeho národného úradu pre audit (Riksrevisionen) z roku 2015 *Riksrevisionen granskar: Nyanländas etablering – är statens insatser effektiva?* RiR 2015:17 (v švédčine) (2015), s. 30.

³² Caritas International Belgium, *Réfugié ch. Travail, Résultats d'une étude sur la formation et l'emploi menée auprès de réfugiés*, 2014.

³³ Údaje podľa národnej štúdie EL.

³⁴ Pozri napríklad DELMI Kunskapsöversikt 2015:3 – Integrationspolitik och arbetsmarknad (2015), s. 11.

³⁵ Írsko a Spojené kráľovstvo boli viazané smernicou 2004/83/ES, prepracované znenie smernice 2011/95/EÚ pre nich nie je právne záväzné.

- ★ získanie povolenia na pobyt; všetky členské štáty okrem **Chorvátska**;
- ★ získanie pracovné povolenie; **Belgicko**³⁶, **Malta**, **Rakúsko**³⁷, **Španielsko**, **Švédsko**³⁸;
- ★ iné administratívne podmienky; **Grécko** a **Malta**.

Uvedené požiadavky na osoby s udelenou medzinárodnou ochranou sú postupne opísané v podkapitolách ďalej.

3.2.1 POVOLENIE NA POBYT AKO PODMIENKA VSTUPU NA TRH PRÁCE

Vo všetkých štátoch (okrem **Chorvátska**) predstavuje povolenie na pobyt, ktoré potvrdzuje právo osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na pobyt v konkrétnom (členskom) štáte, podmienku vstupu na trh práce.

V tejto podkapitole sa zaoberáme dvomi rôznymi aspektmi tejto požiadavky, ktoré majú vplyv na vstup osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na trh práce a účasť na ňom:

- ★ typ povolenia na pobyt a dĺžka jeho platnosti (s ohľadom na možnosti dlhodobej integrácie na trhu práce),
- ★ dĺžka konania na účel získania povolenia na pobyt (ktorá nepochybne môže oddialiť vstup na trh práce).

Vplyv týchto dvoch aspektov na vstup na trh práce a účasť na ňom bližšie opisujeme v záveroch (kapitola 6).

3.2.1.1 Typ a trvanie povolení na pobyt

Na úrovni EÚ sa v článku 24 prepracovaného znenia kvalifikačnej smernice uvádza, že členské štáty majú osobám s udelenou medzinárodnou alebo humanitárnou ochranou udeliť povolenie na pobyt „hneď ako je to možné“ po priznaní štatútu, pričom v prípade utečencov „musí byť platné minimálne tri roky“ a v prípade osôb s poskytnutou doplnkovou ochranou „najmenej jeden rok“. Členské štáty udeľujú osobám s udelenou medzinárodnou ochranou rôzne typy povolení na pobyt s rôznou dĺžkou platnosti. V tabuľke A1.2 sa poskytuje prehľad postupov členských štátov týkajúcich sa povolení na pobyt; uvádza sa dĺžka platnosti povolení na pobyt pre utečencov a osoby s poskytnutou doplnkovou

humanitárnou ochranou, ako aj minimálne časové rámce na podanie žiadosti o trvalý pobyt a občianstvo.

Podľa tejto tabuľky sa pri harmonizovaných pobytových štatútoch EÚ (t. j. štatúte utečenca a štatúte doplnkovej ochrany) dá prístup členských štátov rozdeliť do dvoch skupín:

- ★ členské štáty, ktoré v súlade s článkom 24 prepracovaného znenia kvalifikačnej smernice uplatňujú odlišný postup pre utečencov a osoby s udelenou doplnkovou ochranou, ktorým vydávajú povolenie na pobyt v odlišnej dĺžke (napr. AT, BE, CY, CZ, DE, EE, FR, HR, LT, LV, SI, SK);
- ★ členské štáty, ktoré nerozlišujú medzi utečencami a osobami s udelenou doplnkovou ochranou a ktoré obom kategóriám vydávajú povolenia na pobyt v rovnakom trvaní (EL, ES, FI, IE, IT, LU, MT, NL, SE, UK).

Vo všeobecnosti, v tých členských štátoch, kde sa rozlišuje medzi utečencami a osobami s udelenou doplnkovou ochranou, sa **utečencom udeľuje povolenie na pobyt s dlhšou platnosťou ako osobám s udelenou doplnkovou ochranou**, čo prepracované znenie smernice umožňuje.

Aj v rámci tej istej kategórie povolení na pobyt (t. j. na jednej strane povolenia udeľovaného utečencom a na druhej strane povolenia udeľovaného osobám s doplnkovou ochranou) však medzi členskými štátmi existujú veľké rozdiely, pokiaľ ide o dĺžku platnosti týchto povolení. Napríklad, kým v **Belgicku**,³⁹ **Českej republike**, **Rakúsku**, **Slovinsku** a **Slovenskej republike**⁴⁰ sa utečencom udeľujú pobyty s neobmedzenou platnosťou, iné členské štáty **utečencom** najskôr udeľujú (obnoviteľné) povolenia na pobyt v trvaní od troch (CY, EE, DE) do piatich (HR, LT, LV) až desiatich rokov (FR). V porovnaní s utečencami je platnosť (obnoviteľných) povolení na pobyt udeľovaných **osobám s poskytnutou doplnkovou ochranou** kratšia, a to s dĺžkou väčšinou od jedného (AT, BE, CY, CZ, EE, FR, LV, SI, SK) do dvoch (DE, LT) alebo troch rokov (HR).

Aj v členských štátoch, kde sa nerozlišuje medzi utečencami a osobami s udelenou doplnkovou ochranou, existujú veľké rozdiely, pokiaľ ide o dĺžku platnosti povolení na pobyt udeľovaných týmto dvom kategóriám, a to od jedného roka (SE) do troch (EL, IE, MT), štyroch (FI) alebo piatich rokov (IT, NL, UK). **Španielsko** poskytuje obom kategóriám povolenie na trvalý pobyt. S ohľadom na aktuálnu migračnú/utečeneckú situáciu

³⁶ Iba osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou.

³⁷ Iba osoby s udelenou humanitárnou ochranou.

³⁸ V prípade povolenia na prechodný pobyt. Ak má osoba s poskytnutou medzinárodnou ochranou povolenie na trvalý pobyt, nemusí mať pracovné povolenie. Povolenie na pobyt sa navyše vydáva spolu s pracovným povolením, čo znamená, že v praxi nedochádza k oneskoreniu.

³⁹ Belgická vláda v decembri 2015 rozhodla skrátiť trvanie povolenia na pobyt, ktoré sa udeľuje utečencom s uznaným štatútom, na päť rokov

(po piatich rokoch sa stáva povolením s neobmedzeným trvaním). Nový zákon má vstúpiť do platnosti v priebehu roku 2016.

⁴⁰ Ak sa azyl udeľuje z dôvodu zlúčenia rodiny, pobyt sa udeľuje na tri roky.

Švédsko dočasne skrátilo platnosť udeľovaného povolenia na pobyt: namiesto povolenia na trvalý pobyt sa utečencom v súčasnosti udeľuje povolenie na tri roky a osobám s udelenou doplnkovou ochranou na jeden rok.⁴¹ Presídleným utečencom sa vo Švédsku naďalej udeľuje povolenie na trvalý pobyt.

Okrem harmonizovaných štatútov medzinárodnej ochrany EÚ ustanovených v prepracovanom znení kvalifikačnej smernice (štatút utečenca a štatút doplnkovej ochrany) môže takmer polovica členských štátov (AT, BG, CZ, DE, EL, ES, FI, HR, IT, MT, NL, SE, SK, UK) v kontexte konania o azyle udeliť aj vnútroštátnu **humanitárnu ochranu**.⁴² V **Rakúsku** sa napríklad takýto štatút udeľuje z dôvodu práva na rodinný život (článok 8 EDLP) alebo v prípade potreby individuálnej ochrany napr. obetí násilia alebo obetí obchodovania s ľuďmi. Platnosť povolení na pobyt z dôvodu humanitárnej ochrany je vo väčšine dotknutých členských štátov dlhšia (DE, EL, FI, HR, IT) alebo podobná (AT, SE) ako v prípade doplnkovej ochrany. Minimálna platnosť je väčšinou od jedného (AT, DE, ES, FI, HR, MT, SE) do dvoch rokov (EL, IT).

V **Spojenom kráľovstve** sa osobám s humanitárnou ochranou udeľuje povolenie na pobyt s platnosťou päť rokov (podobne ako utečencom) a v **Slovenskej republike** sa udeľuje povolenie na trvalý pobyt na neobmedzený čas (podobne ako utečencom).

Po udelení prvého povolenia na pobyt sa toto povolenie môže predĺžiť, pričom všetky členské štáty osobám s udelenou medzinárodnou ochranou umožňujú aj žiadať o a) povolenie na trvalý pobyt a/alebo b) občianstvo. Na takúto žiadosť sa vzťahuje niekoľko podmienok (napríklad požadovaná minimálna doba pobytu), ktoré sú zhrnuté v tabuľke A2.2 v prílohe. Na úrovni EÚ zároveň smernica o dlhodobom pobyte stanovuje, aby členské štáty osobám s udelenou medzinárodnou ochranou, ktoré v danom členskom štáte žili nepretržite päť rokov, udelili štatút osoby s dlhodobým pobytom.

3.2.1.2 *Trvanie postupu získania povolenia na pobyt*

Podľa predbežných zistení hodnotiacej štúdie týkajúcej sa prepracovaného znenia kvalifikačnej smernice sa v jednotlivých členských štátoch výrazne líši priemerný čas od udelenia ochrany do získania povolenia na pobyt,

a to od približne niekoľkých týždňov až po niekoľko mesiacov.

3.2.2 PRACOVNÉ POVOLENIA

Niektoré členské štáty (AT, BE, EL⁴³, ES, MT, SE⁴⁴) vyžadujú, aby **osoby s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochranou** mali okrem povolenia na pobyt aj pracovné povolenie.

Kým v niektorých členských štátoch (ES, SE) sa požiadavka na pracovné povolenie vzťahuje rovnako na utečencov, ako aj na osoby s udelenou doplnkovou ochranou, iné vyžadujú pracovné povolenie len pre niektoré kategórie týchto osôb:

- ★ **Belgicko** vyžaduje, aby mali osoby s udelenou doplnkovou ochranou povolenie na pobyt, táto povinnosť sa však nevzťahuje na utečencov⁴⁵;
- ★ **Rakúsko**⁴⁶ vyžaduje pracovné povolenie výhradne v prípade osôb s udelenou humanitárnou ochranou.

Dôležitým faktom však je, že osobám s udelenou medzinárodnou ochranou v **Španielsku** a vo **Švédsku** sa naraz udeľuje povolenie na pobyt aj prácu (**v rámci jedného konania**), čím sa predchádza **administratívne zdržaniu** prístupu na trh práce. Naopak na **Malte** musí osoba s udelenou medzinárodnou ochranou popri žiadosti o povolenie na pobyt podať aj žiadosť o pracovné povolenie (v osobitnom konaní). Za utečencov môže žiadosť podať zamestnávateľ, kým osoby s udelenou doplnkovou a humanitárnou ochranou musia žiadosť podať sami.

3.2.2.1 *Podmienky získania pracovného povolenia*

Vydanie pracovného povolenia môže byť podmienené splnením niektorých dodatočných administratívnych požiadaviek.

Pred 3. aprílom 2016 museli osoby s udelenou medzinárodnou ochranou v **Grécku** predložiť:

- ★ overenú kópiu svojho povolenia na pobyt;
- ★ overenú kópiu rozhodnutia o udelení azylu;
- ★ potvrdenie o zamestnaní od zamestnávateľa, v ktorom potvrdí, že osobu s udelenou medzinárodnou ochranou najme/zamestná;

⁴¹ Ďalšie informácie nájdete v švédskej národnej štúdii.

⁴² Pozri aj štúdiu EMN „Postupy udeľovania ochranných štatútov neharmonizovaných na úrovni EÚ“ z decembra 2010.

⁴³ Do 3. apríla, keď bol prijatý nový zákon o azyle a migrácii, ktorým sa ruší požiadavka na pracovné povolenie.

⁴⁴ Iba pri povoleniach na prechodný pobyt.

⁴⁵ Treba poznamenať, že BE nemá zavedený štatút humanitárnej ochrany. Podobná povinnosť bola pre osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou v Slovinsku zrušená v septembri 2015, keď nadobudol

účinnosť nový zákon o zamestnávaní, samostatnej zárobkovej činnosti a práci cudzincov.

⁴⁶ V závislosti od udeleného povolenia na pobyt môžu niektoré osoby s udelenou humanitárnou ochranou potrebovať pracovné povolenie. Ide o tých, ktorí majú „povolenie na pobyt“, a tých, ktorí majú „povolenie na pobyt na účel individuálnej ochrany“. Osoby, ktoré majú „povolenie na pobyt plus“, pracovné povolenie nepotrebujú.

- ★ dokument z verejnej nemocnice, ktorým nemocnica potvrdzuje, že dotknutá osoba netrpí žiadnou chorobou.

Osoby s udelenou *humanitárnou* ochranou si navyše museli od združenia zamestnávateľov vyžiadať vykonanie prieskumu trhu práce, ktorým sa vylúči, že grécki štátni príslušníci alebo občania EÚ nemajú záujem o danú pracovnú pozíciu. V gréckej správe sa ďalej uvádza: „vo väčšine prípadov a najmä z dôvodu súčasnej situácie v Grécku, ktorá je charakterizovaná vysokou mierou nezamestnanosti, bývajú žiadosti o vydanie pracovného povolenia zamietnuté.“

V Grécku však bol 3. apríla 2016 prijatý nový zákon⁴⁷, ktorým sa tieto požiadavky rušia, a utečencom, ako aj žiadateľom o azyl sa udeľuje okamžitý prístup k práci za podobných podmienok ako gréckym štátnym príslušníkom.

V zmysle vnútroštátnych predpisov môžu osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou na Malte podliehať **testovaniu trhu práce**, hoci v praxi orgány testovanie zvyčajne nevykonávajú. Podobná situácia je aj v **Rakúsku**, kde môžu osoby s udelenou *humanitárnou* ochranou podliehať testovaniu trhu práce v závislosti od typu povolenia na pobyt.

3.3 INÉ PRAKTICKÉ PREKÁŽKY VSTUPU NA TRH PRÁCE

Okrem administratívnych prekážok niektoré členské štáty uvádzajú aj rôzne praktické prekážky v prístupe osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na trh práce. Kým niektoré prekážky sa vzťahujú na všetkých štátnych príslušníkov tretích krajín (ako napr. neznalosť jazyka, nízka úroveň vzdelania, diskriminačné/xenofóbne postoje a pod.), iné sa týkajú osobitne osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, keďže vyplývajú z ich zážitkov z minulosti spojených s útekem a stratou ochrany vlastnej krajiny. Tieto osoby napríklad často trpia psychickými problémami a/alebo dôsledkami traumy (z dôvodu nútenej migrácie), majú slabé prepojenia na hostiteľskú spoločnosť, chýbajú im doklady a pod. Ako takí predstavujú osoby s udelenou medzinárodnou ochranou v porovnaní s inými migrantmi osobitne zraniteľnú skupinu migrantov, ktorá čelí oveľa väčším bariéram ako iné skupiny migrantov. Tieto problémy často vytvárajú významné prekážky prístupu na trh práce a vysvetľujú aj nižšiu mieru zamestnanosti týchto osôb.⁴⁸

Členské štáty a/alebo odborná literatúra⁴⁹ uviedli tieto najdôležitejšie prekážky, ktoré majú významný negatívny vplyv na schopnosť osôb s udelenou medzinárodnou ochranou integrovať sa:

- ★ neznalosť miestneho jazyka/odlišnej kultúry,
- ★ diskriminácia a odmietavé postoje k týmto osobám,
- ★ dlhá nečinnosť počas konania o azyle a/alebo v prijímacích zariadeniach,
- ★ psychický stres (z dôvodu nútenej migrácie a častých traumatických zážitkov, ktoré sú s tým spojené),
- ★ slabé spojenie s hostiteľskou krajinou a slabý vzťah k nej,
- ★ neexistujúce dokumenty potvrdzujúce kvalifikáciu a úroveň skúseností a znalostí,
- ★ neexistencia sociálnej siete,
- ★ nestabilná bytová situácia,
- ★ zlý zdravotný stav,
- ★ a pod.

Takéto praktické prekážky poukazujú na dôležitosť poskytovania **podporných opatrení na účel zamestnania**, ktoré ďalej opisujeme v kapitole 4 a 5.

4 Organizácia a obsah politik integrácie na trhu práce pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou

S ohľadom na praktické prekážky, ktorým osoby s udelenou medzinárodnou ochranou čelia (opísané v kapitole 3.3), sa v článku 26 prepracovaného znenia kvalifikačnej smernice vyžaduje, aby členské štáty týmto osobám poskytli nielen prístup na trh práce (článok 26 ods. 1), ale čo je dôležité, **aby im s prístupom pomáhali poskytovaním podporných opatrení na účel zamestnania** za rovnakých podmienok, ako sa poskytujú štátnym príslušníkom (článok 26 ods. 2). V článku 26 ods. 2 sa ako príklad vzdelávanie dospelých na účel zamestnania, odborné vzdelávanie a príprava, získavanie praktických skúseností na pracovisku a prístup k poradenským službám poskytovaným úradmi práce. Okrem toho sa v článku 34 vyžaduje, aby členské štáty zabezpečili prístup k integračným programom, ktoré považujú za vhodné z hľadiska toho, aby sa zohľadnili špecifické potreby osôb s udelenou medzinárodnou ochranou. Okrem týchto príkladov a okrem samotnej povinnosti členských štátov poskytnúť

⁴⁷ Zákon č. 4375/2016.

⁴⁸ Európsky parlament (2016), Labour Market Integration of Refugees: Strategies and Good Practices [Integrácia utečencov na trhu práce: stratégie a osvedčené postupy]; OECD (2016), Making Integration Work [Ako úspešne integrovať]; MMF (2016), the Refugee Surge in Europe: Economic Challenges [Nárast počtu utečencov v Európe: hospodárske výzvy]; UNHCR (2013), A New Beginning: Refugee Integration in Europe [Nový začiatok: integrácia utečencov v Európe], september 2013; UNHCR (2013), Refugee integration and the use of Indicators: evidence from Central Europe [Integrácia utečencov a používanie indikátorov:

dôkazy zo Strednej Európy]; Rada Európy (2014), dokument Parlamentného zhromaždenia č. 13462; European Modules on Migrant Integration [Európske moduly integrácie migrantov] (2014), Európska komisia – GR pre vnútorné záležitosti; Európsky parlament (2013), Comparative Study on the Best Practices for the integration of resettled refugees in the EU Member States [Porovnávacia štúdia najlepších postupov pri integrácii presídlených utečencov v členských štátoch EÚ].
⁴⁹ UNHCR (2013), A New Beginning: Refugee Integration in Europe [Nový začiatok: integrácia utečencov v Európe]

takého opatrenia, zostáva členským štátom významná rozhodovacia právomoc, pokiaľ ide o organizáciu a obsah politik integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na trhu práce. V dôsledku toho sa ich prístupy významne líšia, ako uvádzame ďalej.

V ďalších podkapitolách stručne opisujeme celkový prístup, kľúčové nástroje a hlavné zložky politik členských štátov v oblasti integrácie osôb s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochranou na trhu práce. Upozorňujeme aj na nedávne zmeny a nové politické iniciatívy prijaté v reakcii na európsku migračnú krízu.

4.1.1 CELKOVÝ PRÍSTUP K POLITIKE INTEGRÁCIE OSÔB S UDELENOU MEDZINÁRODNOU OCHRANOU NA TRHU PRÁCE

V rámci širšieho rámca politik integrácie sa kladie dôraz najmä na integráciu *migrantov* vo všeobecnosti a nie na špecifiká integrácie osôb s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochranou. Platí to pre politiky na úrovni EÚ, ako aj pre vnútroštátne politiky. Politiky integrácie týchto osôb na trhu práce významne ovplyvňujú celkové politické ciele alebo právne akty, ktorými sa vymedzujú strategické ciele a priority politik integrácie migrantov. Niektoré členské štáty (AT, BG, DE, FI, HR, NL, SK, UK) osobitne zdôraznili kľúčovú úlohu zamestnávania v rámci uvedených stratégií.

V rámci tohto širšieho rámca politiky integrácie migrantov prijali členské štáty mnoho rôznych **prístupov** na riešenie **integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou**. V tomto ohľade možno rozlíšiť medzi:

- ★ členskými štátmi využívajúcimi **začleňujúci prístup** zameraný primárne na zabezpečenie integrácie prostredníctvom poskytovania prístupu k právam/službám podobným spôsobom ako väčšinovému obyvateľstvu (BE, BG, CY, EE, EL, FI, HR, IE, LU, LV, MT, SK, UK);
- ★ členskými štátmi využívajúcimi **hybridný prístup** poskytujú generické opatrenia v kombinácii s cieľovými podpornými opatreniami zameranými na osoby s udelenou medzinárodnou ochranou (AT, DE, ES, FR, HU, NL, SE);
- ★ členskými štátmi, ktoré primárne uplatňujú **individualizované integračné opatrenia** prispôbené individuálnym potrebám osôb s udelenou medzinárodnou ochranou (CZ, IT, LT, SI).

V členských štátoch využívajúcich **začleňujúci prístup** sa politiky zameriavajú na zabezpečenie integrácie poskytnutím prístupu k právam (napr. právam prístupu na trh práce) a službám **podobným spôsobom, ako sa poskytujú väčšinovému obyvateľstvu či**

príslušníkom tretích krajín. Môže ísť aj o prístup k všeobecným programom, ako sú napr. verejné služby zamestnanosti. Na **Cypre, v Estónsku, Fínsku, Lotyšsku, Luxembursku** a v **Spojenom kráľovstve** poskytujú verejné služby zamestnanosti pomoc a podporu *všetkým* uchádzačom o zamestnanie vrátane utečencov a osobám s udelenou doplnkovou ochranou a takisto ich informujú o dostupnosti vhodných možností vzdelávania. Politiky integrácie na trhu práce v **Belgicku** tradične pozostávali z dotácie miezd alebo zníženia výšky príspevkov na sociálne zabezpečenie pre tých zamestnávateľov, ktorí najímali ľudí s konkrétnym profilom, ako napr. nízkokvalifikovaní mladí ľudia, dlhodobo nezamestnaní a starší pracovníci, pričom migranti patrili do týchto širších kategórií. Od osôb s udelenou medzinárodnou ochranou sa vo všeobecnosti požadovalo, aby sa zúčastnili rovnakých vstupných programov ako iní novoprichádzajúci štátni príslušníci tretích krajín. Prístupy jednotlivých regiónov sa však líšia. Verejné služby zamestnanosti vo Flámsku, Bruseli a Valónsku navyše nezamestnaným poskytujú aj generické služby. Ide napríklad o kurzy odbornej prípravy, osobnú asistenciu a sprostredkovanie kontaktu medzi uchádzačmi o zamestnanie a zamestnávateľmi. Z dôvodu vysokého počtu žiadateľov o azyl však MVO aj verejné služby zamestnanosti realizujú viac aktivít zameraných osobitne na osoby s udelenou medzinárodnou ochranou. Ide o špecifické kurzy odborného vzdelávania a prípravy a vzdelávacie programy pre utečencov (realizované verejnými službami zamestnanosti v Bruseli), organizáciu veľtrhov práce („job days“) a vytváranie osobitných jednotiek na miestnej úrovni, ktoré sa zoberajú danou cieľovou skupinou. Rovnako aj v **Slovenskej republike** sa politika integrácie tradične zameriava na štátnych príslušníkov tretích krajín vo všeobecnosti. Počas roka 2016 sa však pripravuje osobitný štátny program zameraný na osoby s udelenou medzinárodnou ochranou⁵⁰. Aj **Írsko a Spojené kráľovstvo** uplatňujú prístup všeobecného poskytovania integračných služieb. Hoci existujú aj niektoré cieľové iniciatívy, sú zamerané skôr na riešenie niektorých špecifických krátkodobých potrieb podskupín utečencov, osobitne utečencov presídlených v rámci programu UNHCR.

V členských štátoch, ktoré uplatňujú **zmiešaný prístup**, sa integračné programy tradične zameriavajú na **migrantov vo všeobecnosti**, ale **poskytujú sa aj niektoré individualizované podporné opatrenia** určené osobám s udelenou medzinárodnou ochranou. Opatrenia Národného akčného plánu pre integráciu z roku 2010 (vrátane opatrení trhu práce) v **Rakúsku** sa síce týkajú všeobecne osôb s migrantským pôvodom, no integračný balík a 50-bodový plán pre integráciu osôb s udeleným azylom a doplnkovou ochranou (oba prijaté/prezentované v roku 2015) sa zameriavajú

⁵⁰ Tento program sa pripravuje na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 568/2015 z 21. októbra 2015 k Informácii o podpore aktivít mimovládnych organizácií pri humanitárnej a integračnej podpore

utečencom predložených iniciátormi petície Výzva k ľudskosti. Podrobnejšie informácie nájdete v národnej štúdii.

osobitne na cieľovú skupinu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou. Oproti iným štátnym príslušníkom tretích krajín v **Holandsku** môžu osoby s udelenou medzinárodnou ochranou využívať priaznivejšie opatrenia napríklad vo vzťahu k financovaniu jazykových kurzov a kurzov občianskej integrácie (za podmienky úspešného dokončenia kurzu náklady uhradí štát) alebo vo vzťahu k uznávaniu kvalifikácie⁵¹ a bývaní. Naopak prístup k vzdelávaniu a opatrenia na garanciu príjmu sú generické a uplatňujú sa rovnakým spôsobom pre štátnych príslušníkov tretích krajín, ako aj pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou. Kým vo **Švédsku** sú opatrenia trhu práce často generické a imigračný štatút danej osoby doposiaľ nehral vo vzťahu k trhu práce významnú úlohu, „zákon o prijatí“ z roku 2010 sa zameriava osobitne na skupinu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou.

Pokiaľ ide o tretiu skupinu, tá pozostáva z tých členských štátov, kde sa **väčšina integračných opatrení zameriava primárne na utečencov a osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou**. **Taliansko** napríklad vo svojej národnej štúdii vysvetľuje, že vytvorilo špecifické politiky, ktoré sa zameriavajú na tieto osoby, keďže „sa považujú za zraniteľné osoby, ktoré majú špecifické potreby, a preto potrebujú primerané opatrenia.“ V Taliansku sa sociálna integrácia týchto osôb začína v druhej fáze prijímacieho procesu, keď žiadatelia o azyl/utečenci vstupujú do siete SPRAR (Protection System for Refugees and Asylum Seekers – systém ochrany utečencov a žiadateľov o azyl).

Ide o systém územných projektov vykonávaných samosprávami, konzorciami a miestnymi orgánmi, ktoré sú zamerané na postupné usmernenie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou smerom k autonómii a sociálnej/profesijnej integrácii. Opatrenia sa realizujú na základe integrovaného a individualizovaného prístupu, pričom vychádzajú z daností a potrieb konkrétnej osoby. Od roku 2015 začalo Taliansko vykonávať aj národný pilotný projekt INSIDE, ktorého cieľom je zabezpečiť prácu pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou. V rámci projektu sa má poskytnúť 672 „individuálnych grantov na sociálnu a profesijnú integráciu“ a asi 20 000 stáží. V **Českej republike**, **Maďarsku** a **Slovinsku** sa integračné opatrenia takisto zameriavajú osobitne na osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, ktorým sa poskytujú rôzne typy cielenej podpory a služieb.

Európska migračná kríza, ktorá je charakterizovaná vysokým počtom migrantov žiadajúcich o azyl, viedla v niektorých členských štátoch k zmenám politík. Tieto zmeny vykazujú **rastúci trend smerom k cielenejším opatreniam** zameraným na špecifické potreby osôb s udelenou medzinárodnou ochranou. Napríklad

v **Rakúsku** vysoký prílev žiadateľov o azyl a výsledná potreba prijať rýchle riešenia na ich integráciu po získaní štatútu ochrany vyústili do prijatia Integračného balíka a 50-bodového plánu zameraného na osoby s udelenou medzinárodnou ochranou. Špecifické opatrenia v oblasti integrácie utečencov boli zavedené aj v **Nemecku**. Od 1. júla 2015 Nemecko v rámci Európskeho sociálneho fondu (ESF) implementuje akciu „Integrácia žiadateľov o azyl a utečencov“⁵². Cieľom tejto akcie je podporiť tieto skupiny pri vstupe do zamestnania alebo učňovskej prípravy alebo pri dokončení školskej dochádzky prostredníctvom rôznych opatrení vrátane poradenstva, coachingu a pracovného umiestnenia. **Estónsko** a **Lotyšsko** zriadili pracovné skupiny na vysokej úrovni s cieľom preskúmať integráciu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou. V **Lotyšsku** bola pracovná skupina poverená vytvorením vhodného systému prijímania žiadateľov o azyl a integrácie utečencov a osoby s udelenou doplnkovou ochranou. Podobne aj v **Holandsku** bol na základe mimoriadne vysokého počtu žiadateľov o azyl zriadený ministerský výbor pre migráciu, ktorého cieľom je zabezpečiť koordinovaný prístup k migrácii a azylu. Takisto vznikli tematicky zamerané osobitné jednotky/pracovné skupiny s cieľom osobitne podporiť osoby s udelenou medzinárodnou ochranou na trhu práce. Na začiatku roka 2016 sa v **Českej republike** začal realizovať nový Štátny integračný program pre utečencov a osoby s udelenou doplnkovou ochranou.

Nový program nadväzuje na predchádzajúci realizovaný program, pričom reaguje na očakávaný nárast počtu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, ktoré sa budú na programe zúčastňovať. V novom programe sa kladie väčší dôraz na jazykové kurzy a spôsoby zaistenia bezpečného bývania pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou vrátane tzv. „integračných azylových centier“ (pozri aj kapitolu 5.7). Česká republika navyše zriadila pracovnú skupinu pre presídlenie a relokácie, ktorá pravidelne diskutuje aj o novom štátnom integračnom programe. V čase prípravy tejto štúdie **Slovenská republika** spustila proces tvorby štátneho integračného programu zameraného na osoby s udelenou medzinárodnou ochranou.

Rámček 3: Rakúsko – Diskusia o integračných politikách v nadväznosti na migračnú/utečeneckú krízu

Na základe vysokého počtu žiadateľov o azyl prichádzajúcich do Rakúska sa v roku 2015 začala diskusia o budúcom smerovaní a zameraní integračnej politiky.

Expertná správa o integrácii osôb s udeleným azylom a osoby s udelenou doplnkovou ochranou, ktorú pripravila pracovná skupina v rámci Rady expertov pre integráciu potvrdila potrebu rozlišovať medzi štátnymi príslušníkmi tretích krajín vo

⁵¹ Uznatie kvalifikácie je pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, ktoré sa zúčastňujú na integračnom programe, bezplatné.

⁵² (Integration von Asylbewerberinnen, Asylbewerbern und Flüchtlingen – IVAF)

všeobecnosti a osobami s udelenou medzinárodnou ochranou s ohľadom na **osobitné problémy**, ktorým táto skupina čelí **pri úspešnej integrácii** do prijímajúcej spoločnosti. Výstupom tejto diskusie bolo prijatie Integračného balíka a 50-bodového plánu na integráciu osôb s udeleným azylom a doplnkovou ochranou v Rakúsku, pričom **oba sa zameriavajú osobitne na cieľovú skupinu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou**.

4.1.2 KĽÚČOVÉ NÁSTROJE POLITÍK INTEGRÁCIE NA TRHU PRÁCE

Niektoré členské štáty využívajú rôzne nástroje na štruktúrovanie poskytovania integračnej podpory. Používajú sa tieto hlavné nástroje alebo ich kombinácia:

- ★ **integračné programy** (BE, CZ, DE, EE, LT, LV, NL, SE) pričom v CZ a SE sú osobitne zamerané na osoby s udelenou medzinárodnou ochranou;
- ★ **integračné dohody** (DE, FR, HU, LU, NL) pričom v HU sú osobitne zamerané na osoby s udelenou medzinárodnou ochranou;
- ★ Vytvorenie **osobného integračného plánu** (BE, CZ, ES, FI, IT, SE) pričom v BE, IT, SE sú plány osobitne zamerané na osoby s udelenou medzinárodnou ochranou;

Hoci programy sa medzi jednotlivými členskými štátmi líšia, pokiaľ ide o povahu účasti na nich (povinná/dobrovoľná), mieru ich prispôsobenia sa osobám s udelenou medzinárodnou ochranou, ako aj ich obsah a komplexnosť, isté základné zložky, ako napríklad jazyková výučba, občianska a kultúrna orientácia a prípravné opatrenia zamerané na vstup na trh práce sú pre všetky programy spoločné. Napríklad v **Holandsku** sa program občianskej integrácie uplatňuje tak pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, ako aj pre štátnych príslušníkov tretích krajín. Od týchto osôb sa očakáva, že program ukončia do troch rokov od udelenia štatútu ochrany. V zásade si osoby s udelenou medzinárodnou ochranou účasť financujú z vlastných zdrojov, môžu však získať pôžičku do výšky 10 000 EUR, pričom dlh možno odpustiť po úspešnom absolvovaní programu. Holandský program občianskej integrácie obsahuje jazykové a orientačné kurzy vrátane orientácie na trhu práce. V **Českej republike** je štátny integračný program prispôbený osobám s udelenou medzinárodnou ochranou, ktoré sa doňho môžu zapojiť do jedného roka od udelenia medzinárodnej ochrany. V rámci programu sa poskytujú jazykové kurzy, pomoc s ubytovaním, podpora pri vstupe na trh práce vrátane sociálneho a právneho poradenstva, uznanie kvalifikácie, osobitná asistencia zraniteľným osobám s udelenou medzinárodnou ochranou a pod.

Dohody o integrácii obsahujú povinnosti novej osoby s udelenou medzinárodnou ochranou vo vzťahu k jej integrácii a poskytujú prístup k niektorým službám zameraným na podporu integračného procesu. Prostredníctvom uzatvorenia „dohody“ sa zdôrazňuje, že migranti/ osoby s udelenou medzinárodnou ochranou

nemajú len práva, ale aj povinnosti. Od roku 2007 zaviedlo **Francúzsko** povinnú „Dohodu o prijatí a integrácii“ (Contrat d'accueil et d'intégration (CAI)). Po prijatí nového zákona v marci 2016 uvedenú dohodu nahradil „Contrat d'intégration républicaine“. Podpisom tejto zmluvy sa dotknutá osoba zaväzuje zúčastniť sa na plánovaných aktivitách, ako je kurz občianskej prípravy, informačné podujatie o živote a práci vo Francúzsku a jazykový kurz. Dohoda umožňuje aj prístup k sociálnej podpore. Hoci tento nástroj sa vzťahuje na všetkých štátnych príslušníkov tretích krajín, Francúzsko upravilo poskytovanú podporu tak, aby mohlo utečencom a osobám s poskytnutou doplnkovou ochranou poskytovať cieľnú pomoc spojenú s prístupom k zamestnaniu a bývaniu. **Nemecko** uplatňuje podobný prístup špecificky v oblasti integrácie na trhu práce. „Dohodu o pracovnej integrácii“ stanovujúcu kroky, ktoré musí osoba s udelenou medzinárodnou ochranou podniknúť s cieľom nájsť si prácu, môže uzatvoriť úrad práce a štátny príslušník tretej krajiny/ osoba s udelenou medzinárodnou ochranou. Môže ísť napríklad o záväzok navštevovať integračný kurz. Ak sa takáto dohoda neuzatvorí, povinnosť spolupracovať na integračnom procese možno uložiť aj administratívnym aktom. Podmienkou oprávnenosti na základné finančné dávky môže napríklad byť, aby štátni príslušníci tretích krajín/ osoby s udelenou medzinárodnou ochranou navštevovali integračný kurz.

Nesplnenie tejto požiadavky môže viesť ku kráteniu vyplácaných dávok. V **Maďarsku** môžu osoby s udelenou medzinárodnou ochranou podpísať dohodu s Úradom pre prisťahovalectvo a štátnu príslušnosť. Táto dohoda sa považuje za vzájomné partnerstvo zahŕňajúce práva aj povinnosti. Po podpise dohody má osoba s udelenou medzinárodnou ochranou nárok na finančnú podporu (z ktorej možno okrem iného financovať podporné opatrenia na účel zamestnania). V spolupráci so sociálnymi pracovníkmi sa pripravuje aj „plán riešenia“, v ktorom sa stanovujú kroky smerom k zamestnaniu. V **Holandsku** sa zasa pripravuje „vyhlásenie o účasti“, ktoré možno považovať aj za formu dohody. Na konci kurzu občianskej integrácie musia migranti zložiť skúšku. Súčasťou tejto skúšky je podpis „vyhlásenia o účasti“, v ktorom vyhlásia, že prijímajú hodnoty krajiny a zaväzujú sa aktívne sa zapájať do holandskej spoločnosti.

Individuálne integračné plány predstavujú nástroj na plánovanie integračných zásahov na individuálnej úrovni s cieľom v čo najväčšej možnej miere zohľadniť špecifické potreby a situáciu dotknutej osoby. V **Českej republike** sa v rámci individuálneho integračného plánu podporujú integračné ciele osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, ako aj činnosti na dosiahnutie týchto cieľov. Plán sa priebežne aktualizuje. Ako sa uvádza v rámci d ďalej, **Švédsko** je ďalším príkladom poskytovania individuálnych integračných plánov prispôbovaných osobám s udelenou medzinárodnou ochranou.

Rámček 4: Švédsko – Osobný „vstupný plán“

Vo Švédsku vykonáva vstupný rozhovor verejná služba zamestnanosti (Arbetsförmedlingen), pričom v rozhovore sa mapujú zručnosti a kompetencie, profesijné skúsenosti, vzdelanie, osobné preferencie a schopnosť zúčastňovať sa na integračných činnostiach. Na základe tohto rozhovoru sa pripravuje vstupný plán, v ktorom sa určuje najlepší spôsob integrácie danej osoby na trhu práce vrátane poradenstva o tom, či sa má daná osoba venovať práci alebo štúdiu.

4.1.3 Hlavné zložky politík integrácie na trhu práce

Bez ohľadu na prístup a použité nástroje sú **politiky integrácie na trhu práce v jednotlivých členských štátoch založené na týchto hlavných zložkách:**

- ★ jazykové vzdelávanie;
- ★ orientačné kurzy (poskytujú sa informácie o hodnotách krajiny, inštitúciách spôsobe života);
- ★ prístup k verejným službám zamestnanosti (napr. registrácia, poskytovanie informácií o voľných pracovných miestach, možnosť navštevovať kurzy odborného vzdelávania a prípravy).

Niektoré členské štáty ako dôležité opatrenia svojich politík integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na trhu práce uviedli:

- ★ pomoc s uznaním profesijnej kvalifikácie (napr. AT, ES, NL, SK, SE, UK);
- ★ pracovné poradenstvo (napr. AT, BE, BG, CZ, DE, EE, EL, ES, MT, NL, SK, SE, UK);
- ★ pomoc s ubytovaním (napr. AT, BE, CZ, EE, ES, FI, FR, IE, IT, LU, LT, MT, NL, SK, SI, SE, UK);
- ★ opatrenia na podporu príjmu (napr. EE, ES, FI, IE, LU, LT, MT, NL, SI, SE, UK);
- ★ prístup k učňovskej príprave/stážam (AT⁵³, EE, ES, SE);
- ★ poskytovanie vzdelávania v oblasti sociálnych a profesijných zručností (napr. EE, LT, LV, SE);
- ★ kontaktovanie potenciálnych zamestnávateľov (napr. EE, ES, SE);
- ★ granty/štipendiá na podporu prístupu k vzdelávaniu a odbornej príprave (napr. ES);
- ★ orientácia na trhu práce (napr. NL)

Ako uvádza **Luxembursko**, vzdelávanie a odborná príprava môžu byť aj súčasťou politík integrácie na trhu práce. Niektoré z týchto opatrení uvádzame v kapitole 5.

4.2 ORGANIZÁCIA PODPORNÝCH OPATRENÍ NA ÚČEL ZAMESTNANIA

Členské štáty používajú rozličné organizačné postupy na vykonávanie svojich politík integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na trhu práce. V tejto podkapitole opisujeme uvedené prístupy vrátane úrovni vlády zapojených do vykonávania integračných politík a hlavných subjektov zodpovedných za poskytovanie podporných opatrení a koordinačných opatrení.

4.2.1 ÚZEMNÉ A VLÁDNE ORGÁNY ZAPOJENÉ DO POLITÍK INTEGRÁCIE NA TRHU PRÁCE

Zodpovednosť za vykonávanie politík integrácie na trhu práce nesú:

- ★ štátne orgány: BG, CY, HR, LU, MT, SI, SK;
- ★ štátne, regionálne a miestne orgány: AT, CZ, DE, ES, FI, FR, IE, IT, NL, SE, UK;
- ★ štátne a miestne orgány: EE, LV, LT;
- ★ regionálne a miestne orgány: BE.

Vo všetkých členských štátoch okrem **Belgicka** má plnú alebo čiastočnú zodpovednosť za politiky integrácie na trhu práce orgán na štátnej úrovni. Vo veľkej väčšine členských štátov sa táto zodpovednosť delí medzi viacero vládnych orgánov/úradov. Napríklad vo **Fínsku** a v **Holandsku** sú za vzdelávanie a odbornú prípravu, zamestnávanie, ubytovanie a pod. zodpovedné rôzne vládne orgány. V mnohých členských štátoch, ako napr. **Belgicko, Bulharsko, Chorvátsko, Cyprus, Česká republika, Estónsko, Nemecko, Írsko, Lotyšsko, Luxembursko, Malta, Rakúsko, Slovenská republika, Slovinsko, Švédsko a Taliansko** hrajú kľúčovú úlohu pri realizácii politík integrácie na trhu práce verejné úrady práce. Vo **Švédsku** má verejná služba zamestnanosti koordinačnú zodpovednosť za všetky opatrenia integračného zákona. Okrem iného vykonáva vstupné rozhovory, pomáha dotknutým osobám (ktoré sú oprávnené na vstupný plán) s nájdením si ubytovania v danej obci, vypracúva vstupné plány, rozhoduje o vstupnej podpore a v spolupráci s krajskými administratívnymi radami a Švédskym migračným úradom stanovuje kvóty na prideľovanie migrantov do regiónov.

Pokiaľ ide o to, ako sú zodpovednosti za integráciu rozdelené medzi rôzne úrovne vlády, vo väčšine členských štátov toto rozdelenie vychádza z rozdelenia kompetencií medzi jednotlivými územnými jednotkami v daných členských štátoch. Napríklad v **Španielsku** nesú štátne orgány celkovú zodpovednosť za migráciu a azyl, kým regionálne orgány (autonómne oblasti – „Comunidades Autónomas“) a obce poskytujú sociálne služby v oblasti zdravia, vzdelania, ubytovania a zamestnania na podporu sociálnej integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou. V **Estónsku** sa

⁵³ V Rakúsku prístup k učňovskej príprave nadväzuje na odborné vzdelávanie a prípravu.

politiky tvoria na národnej úrovni, no miestna samospráva je zodpovedná za ich vykonávanie, pričom obce sú plne zodpovedné za organizáciu a poskytovanie sociálnej podpory, t. j. organizujú, pridelujú a platia sociálne služby a dávky. Dávky sa však platia zo štátneho rozpočtu. Aj v **Írsku** a **Holandsku** je za tvorbu imigračnej politiky zodpovedný orgán na úrovni štátu, jej vykonávanie je však zodpovednosťou rôznych regionálnych/miestnych orgánov a poskytovateľov služieb (v prípade Holandska obcí).

V **Belgicku** sú integračné a pracovné politiky plne decentralizované a koordinované na regionálnej úrovni Flámska a Valónska. V regióne hlavného mesta Brusel je za integráciu v holandskom jazyku a integračnú politiku zodpovedná Komisia flámskej komunity (VGC) a za integráciu francúzsky hovoriacich Komisia francúzskej komunity (COCOF).

4.2.2 ÚČASŤ TRETÍCH STRÁN NA POLITIKE INTEGRÁCIE NA TRHU PRÁCE

Všetky zúčastnené členské štáty uviedli, že na vykonávaní politik integrácie na trhu práce sa zúčastňujú tretie strany. Ide o:

- ★ **sociálnych partnerov**, najmä združenia zamestnávateľov a odbory (uviedlo AT a FI)
- ★ **podniky** (uviedol CY);
- ★ **cirkvi** a/alebo cirkevné organizácie (uviedli AT, CZ)
- ★ **súkromné organizácie/podniky** (uviedli IE, IT, SE)
- ★ **verejné a súkromné vzdelávacie inštitúcie** (napr. vzdelávacie centrá pre dospelých, jazykové a technické školy (uviedli DE, IE, MT, SE, SI);
- ★ **medzinárodné organizácie**, ako je Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR) a Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) (uviedli CY, EE, EL, UK);
- ★ **mimovládne organizácie (MVO)** (uviedli AT, BE, BG, CY, CZ, EE, EL, ES, FI, FR, IE, LT, LU, LV, NL, SE, SI, SK, UK);
- ★ **nadácie** (uviedlo NL);
- ★ **európske inštitúcie a agentúry** (napr. Európska komisia, Európsky podporný úrad pre azyl (EASO)) (uviedlo EL).

V jednotlivých členských štátoch predstavujú MVO najdôležitejšiu tretiu stranu zúčastňujúcu sa na politikách integrácie na trhu práce. Verejné orgány si u uvedených organizácií často objednávajú integračné služby, ako je poradenstvo a pomoc v oblasti ubytovania, integrácia na trhu práce, odborné vzdelávanie a príprava, poskytovanie jazykových kurzov a zdravotnej, psychologickéj a sociálnej, podpory, a to na základe formálnych zmlúv o spolupráci alebo grantových zmlúv (napr. AT, BG, CY, CZ, EE, EL, ES, IE, LU, NL, SI, SK, UK).

V niektorých členských štátoch (napr. AT, BE, CZ, EE, EL, ES, IE, NL, LV, SK) sú aktivity MVO zamerané na podporu integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou financované z prostriedkov EÚ, ako je napr. Fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF) a ESF. Napríklad v **Belgicku** sú činnosti MVO financované z prostriedkov EÚ často projektovo založené, čo znamená, že neexistuje žiadna štruktúrna, dlhotrvajúca spolupráca medzi týmito organizáciami a regionálnou či federálnou vládou.

V rámciku ďalej sa poskytuje zaujímavý príklad účasti súkromných podnikov na vykonávaní politiky integrácie na trhu práce vo **Švédsku**.

Rámček 5: Švédsko: „Klub 100“

V septembri 2015 švédska vláda spustila iniciatívu „Klub 100“ zameranú na spoločnosti, ktoré sú počas obdobia troch rokov ochotné zamestnať najmenej sto zamestnancov spomedzi nových migrantov. Verejné služby zamestnanosti s týmito spoločnosťami úzko spolupracujú a vyvíjajú špeciálny balík riešení na základe osobitných potrieb každého podniku. V rámci tejto iniciatívy sa využije široká škála opatrení na posilnenie zručností kandidátov a ich prepájanie s požiadavkami spoločností.

4.2.3 KOORDINAČNÉ OPATRENIA

S ohľadom na širokú škálu zainteresovaných strán, ktoré sa zúčastňujú na politike integrácie na trhu práce, je základným predpokladom úspechu **efektívna koordinácia**. Pokiaľ ide o koordinačné opatrenia možno rozlíšiť tri skupiny členských štátov:

- ★ členské štáty, kde bol **poverený vládny orgán** zodpovedný za koordináciu (BG, CY, CZ, DE, ES, FR, HR, IE, IT, LT, LU, MT, SE, SK);
- ★ členské štáty, kde sa koordinácia vykonáva na základe **platformy** zahrňajúcej rôzne zúčastnené strany (AT, EE, HU, LV, NL);
- ★ členské štáty, ktoré používajú **regionálny/miestny prístup** ku koordinácii (BE, FI, UK).

Pokiaľ ide o prvú skupinu, za celkovú koordináciu majú zodpovednosť rôzne vládne orgány. Napríklad ministerstvo vnútra na **Cypre** a v **Českej republike**, ministerstvo práce v **Grécku**, Úrad pre migráciu a integráciu (Office Français de l'Immigration et de l'Intégration (OFII)) vo **Francúzsku**; Spolkový úrad práce v **Nemecku**, Úrad na podporu integrácie migrantov v **Írsku**, ministerstvo práce a sociálnych politik v **Taliansku**, prijímacie centrum pre utečencov v **Litve**. Ďalšie podrobnosti o koordinačných opatreniach poskytujeme v ďalej uvedených príkladoch.

V **Chorvátsku** bol zriadený Stály výbor zodpovedný za integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín do chorvátskej spoločnosti, v ktorom sú zastúpené rôzne vládne orgány s kompetenciami v oblasti integračnej politiky. **Španielsko** zriadilo sieť Ariadna, ktorá pozostáva z hlavných MVO aktívnych pri podpore

integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou a prijímacích centier pre utečencov. Sieť koordinuje ministerstvo práce. **Švédsko** zriadilo „delegáciu pre spoluprácu“, v rámci ktorej verejné služby zamestnanosti, Švédsky migračný úrad a krajské administratívne rady diskutujú o otázkach integrácie, ktoré si vyžadujú úzku spoluprácu. V **Írsku** má Úrad na podporu integrácie migrantov (OPMI) na národnej úrovni medzirezortnú úlohu pri tvorbe a koordinácii politiky integrácie v rámci jednotlivých vládnych rezortov, úradov a služieb.

Vo všeobecnosti je samotné vykonávanie integračných služieb zodpovednosťou všeobecne zameraných („mainstream“) vládnych orgánov. V istých prípadoch OPMI deleguje zodpovednosť na miestnu úroveň. OPMI konzultuje s fórom MVO.⁵⁴

Rámček 6: Španielsko – Sieť Ariadna

Činnosť siete Ariadna vychádza z integračného plánu akcií s cieľom riešenia konkrétnych potrieb žiadateľov o azyl a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou v oblasti integrácie a v sociálno-pracovnej oblasti. Sieť spolufinancuje španielske ministerstvo práce a ESF.

Sieť Ariadna pozostáva zo štyroch MVO (ACCEM, CEAR, Červený kríž a La Merced Migraciones) a štyroch prijímacích zariadení pre utečencov (Centros de Acogida a Refugiados (CAR)) a funguje pod vedením ministerstva práce. Činnosť siete, ktorá je zakotvená v dohode o spolupráci podpísanej zúčastnenými stranami 22. októbra 2010, zahŕňa poskytovanie vzdelávania a iné opatrenia na podporu integrácie týchto osôb na trhu práce, ako aj kampane na zvyšovanie informovanosti hostiteľskej spoločnosti. Vďaka spolupráci v rámci siete môžu zúčastnené organizácie optimalizovať využívanie zdrojov, zdieľať osvedčené postupy, zlepšiť kontakt s cieľovou skupinou a realizovať integračné opatrenia konzistentným spôsobom.

Členské štáty v druhej skupine zriadili platformu, do ktorej sa zapojení rôzni relevantní hráči na účel výmeny informácií. V **Rakúsku** sa poradná skupina k integrácii stretáva dvakrát ročne s cieľom zabezpečiť sieťovanie, koordináciu a konzultácie, ako aj prenos vedomostí medzi subjektmi, ktoré majú úlohu v rámci Národného akčného plánu integrácie. V **Írsku** spolupracuje Úrad na podporu integrácie migrantov s príslušnými úradmi na národnej a miestnej úrovni s cieľom zabezpečiť prístup presídlených utečencov k službám, na ktoré majú nárok čo najskôr po príchode. V **Taliansku** nesie okrem ministerstva práce a sociálnych politik celkovú zodpovednosť za koordináciu národný koordinálny výbor, ktorý vznikol v rámci Oddelenia občianskych slobôd a prisťahovalectva na ministerstve vnútra. V **Holandsku** boli na miestnej úrovni jednotlivých obcí/miest zriadené koordinčné oddelenia s cieľom uľahčiť výmenu informácií v oblasti integrácie medzi jednotlivými mestskými radami. Zastrešujúcou

organizáciou je Združenie holandských obcí/miest (VNG), ktoré zastupuje záujmy obcí a získava od nich informácie o možných problémoch politik.

Okrem toho boli zriadené osobitné jednotky/pracovné skupiny pre niektoré tematické oblasti integrácie, v ktorých pôsobia zástupcovia rôznych ministerstiev, úradov a úrovní vlády (pozri rámček 7).

Rámček 7: Osobitná jednotka pre zamestnávanie a integráciu utečencov (TWIV) v Holandsku

V októbri 2015 vznikla v Holandsku osobitná jednotka TWIV, ktorá združuje kľúčové zainteresované strany v oblasti politik integrácie na trhu práce vrátane Združenia holandských obcí, organizácií zamestnávateľov a odborových zväzov, Univerzitného podporného fondu, Ministerstva školstva, kultúry a vedy a Ministerstva sociálnych vecí a zamestnávania. Cieľom je posilniť existujúce opatrenia v rámci poradenstva pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou s cieľom zlepšiť ich prístup k vzdelávaniu, identifikovať a riešiť prekážky integračného procesu a organizovaným spôsobom manažovať vysoký prílev žiadateľov o azyl.

V rámci TWIV sa skúma, ako by bolo možné využiť existujúce informácie o zručnostiach a kvalifikácii osôb s udelenou medzinárodnou ochranou a prepojiť ich s ponukou trhu práce a vzdelávacích systémov. Centrálny úrad pre prijímanie žiadateľov o azyl (COA) v tomto smere aktuálne realizuje pilotný projekt, v rámci ktorého spája osoby s udelenou medzinárodnou ochranou žijúcich v prijímacích zariadeniach so zamestnávateľmi prostredníctvom úradov práce. TWIV pracuje aj na zlepšovaní poskytovania informácií obciam/mestám o predpisoch týkajúcich sa zamestnávania a dobrovoľnej práce žiadateľov o azyl a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou.

Napokon v niektorých členských štátoch sa koordinácia vykonáva na regionálnej alebo miestnej úrovni. V **Belgicku** sa koordinácia uskutočňuje na regionálnej úrovni. Vo Flámsku prostredníctvom autonómneho Úradu integrácie a občianskej integrácie, vo Valónsku prostredníctvom platformy DISCRI (Dispositif de concertation et d'appui aux Centres Régionaux d'Intégration), ktorá koordinuje regionálne integračné centrá, a v Bruseli na úrovni oboch jazykových komunít. Aj vo **Fínsku** existujú rôzne koordinčné úrovne – národná, regionálna a miestna – v závislosti od toho, kde sa príslušné aktivity uskutočňujú. V **Spojenom kráľovstve** sa mnohé (hoci nie všetky) integračné opatrenia koordinujú na miestnej úrovni. Na úrovni miestnych orgánov boli vytvorené „Strategické migračné partnerstvá“ na účel regionálnej koordinácie činností verejného, súkromného a dobrovoľníckeho sektora vo vzťahu k novým migrantom a k zabezpečeniu ich úspešnej integrácie. Na národnej úrovni koordinuje integračné opatrenia centrálné Ministerstvo pre komunitu a miestnu samosprávu.

⁵⁴ Pozri McGinnity et al (2014) Annual Monitoring Report on Integration 2013 [Výročná monitorovacia správa o integrácii za rok 2013] <https://www.esri.ie/pubs/BKMNEXT266.pdf>.

5 Výber podporných opatrení na účel zamestnania a prístupu na trh práce

V tejto kapitole poskytujeme (nevyčerpávajúci) prehľad najčastejších typov podporných opatrení na účel zamestnania s cieľom preskúmať ich dostupnosť, organizáciu a vykonávanie, ako aj súvisiace prekážky a osvedčené postupy.

5.1 JAZYKOVÉ KURZY

Neovládanie jazyka môže predstavovať jednu z najväčších prekážok integrácie, keďže obmedzuje prístup k práci, prístup k vzdelávaniu poskytovanému verejnými službami zamestnanosti, ako aj prístup k iným verejným službám či ku každodennej interakcii s hostiteľskou spoločnosťou.

Hoci všetky členské štáty (okrem Chorvátska) osobám s udelenou medzinárodnou ochranou poskytujú nejakú formu jazykového vzdelávania, medzi jednotlivými členskými štátmi sa líši miera dostupnosti a vhodnosti pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou a počet poskytovaných hodín vzdelávania. **Chorvátsko** je v procese zriadenia národného integračného programu pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, ktorý bude pokrývať jazykové vzdelávanie, ako aj orientáciu v histórii a kultúre.

5.1.1 DOSTUPNOSŤ JAZYKOVÝCH KURZOV PRE OSOBY S UDELENOU MEDZINÁRODNOU OCHRANOU

V niekoľkých členských štátoch (AT, CZ, DE, EE, FR, IE, IT, LU, SE, SI, SK) je široko dostupné jazykové vzdelávanie, a to niekedy z viacerých zdrojov. V iných členských štátoch je dostupnosť obmedzená. Napríklad vzdelávanie je dostupné len pre osoby, ktoré bývajú v prijímacích centrách alebo môžu do centier dochádzať (BG), alebo je dostupné len pre obmedzený počet osôb, ktoré sa zúčastňujú na danom jazykovom projekte (EL). Iné členské štáty uvádzajú, že dostupnosť kurzov je obmedzená pre nedostatok zdrojov (IE, LV) alebo z dôvodu vysokého dopytu (BE, FI).

5.1.2 ORGANIZÁCIA JAZYKOVÝCH KURZOV

Česká republika a **Slovinsko** vyvinuli jazykové kurzy osobitne pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, **Írsko** osobitne pre utečencov v rámci programu UNHCR, kým iné členské štáty (AT, BE,⁵⁵ DE, FI, FR, IE, MT, SE, UK) majú kurzy zamerané na všetkých štátnych príslušníkov tretích krajín s legálnym pobytom, ktorí potrebujú jazykové vzdelávanie. V zostávajúcich členských štátoch sú jazykové kurzy dostupné všetkým

osobám s pobytom, ktoré potrebujú jazykové vzdelávanie.

Jazykové kurzy sa v členských štátoch organizujú týmito spôsobmi:

- ★ jazykové vzdelávanie poskytujú štátom zazmluvnení učitelia alebo organizácie na stálej, pravidelnej báze v rámci **národného integračného programu** či **politiky**, a to všetkým osobám s udelenou medzinárodnou ochranou (CZ, EE, SI) alebo štátnym príslušníkom tretích krajín (AT, BE,⁵⁶ DE, EE, IE, FI, FR, SE);
- ★ jazykové vzdelávanie je dostupné na stálej, pravidelnej báze **všetkým osobám s pobytom, ktoré potrebujú jazykové vzdelávanie** prostredníctvom služieb zamestnanosti (AT, ES, UK) alebo prostredníctvom vzdelávacích inštitúcií (BE,⁵⁷ FI, HU⁵⁸, IE, IT, LU, NL);
- ★ jazyková výučba sa poskytuje na **ad hoc projektovom základe** obmedzenému počtu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou (EL⁵⁹, SK);
- ★ štátom financované (alebo dotované) organizácie občianskej spoločnosti poskytujú **jazykové vzdelávanie v konkrétnych lokalitách**, napr. na miestnej alebo regionálnej úrovni (AT, BE,⁶⁰ CY, HU⁶¹, IE, LV, LU, UK) alebo v prijímacích azylových zariadeniach (BG, EE, LT).

5.1.3 PREKÁŽKY V PRÍSTUPE K JAZYKOVÝM KURZOM

Náklady na jazykové vzdelávanie, ktoré môžu zahŕňať **poplatok za kurz**, ako aj nepriame náklady, ako napr. **cestovné** a **náklady na opatrovanie detí**, osoby s udelenou medzinárodnou ochranou často odrádzajú od navštevovania kurzov (ako uviedlo UK). Ak je jazykové vzdelávanie integrálnou súčasťou národného integračného programu, kurzy sú zvyčajne bezplatné (BE, CZ, FI, FR, IE⁶², NL, SE, SI) a často sú prispôbené potrebám študenta – napr. v **Belgicku** a vo **Švédsku** sa kurzy prispôbujú existujúcim jazykovým zručnostiam študenta a v **Slovinsku** existujú opatrenia na to, aby sa zabezpečilo, že dochádzanie na kurz nebude pre osobu s udelenou medzinárodnou ochranou prekážkou.

Prekážkou účasti na jazykových kurzoch či efektívneho učenia sa jazyka môže pre niektoré osoby s udelenou medzinárodnou ochranou byť aj skutočnosť, že majú nízke či **žiadne formálne vzdelanie**, sú **negramotní** alebo nie sú zvyknutí na **európsky štýl výučby**. V **Estónsku** a **Litve** sa napríklad jazyk vyučuje prostredníctvom kontaktných jazykov (ruština a angličtina), ktoré však študent nemusí (dobro) ovládať. Niektoré členské štáty (e.g. AT, BE, FI, IT, NL, SE, SI)

⁵⁵ Flámsko a Brusel.

⁵⁶ Flámsko a Brusel.

⁵⁷ Valónsko.

⁵⁸ Platilo do roku 2013.

⁵⁹ Jazyková výučba sa poskytuje aj štátnym príslušníkom tretích krajín.

⁶⁰ Brusel.

⁶¹ Platí od roku 2014.

⁶² Ako súčasť programu integrácie presídlených utečencov. Pre iných utečencov je dostupné prostredníctvom všeobecných služieb Rady pre vzdelávanie a odbornú prípravu.

poskytujú aj kurzy gramotnosti a/alebo osobitné nástroje pre učiteľov na vyučovanie negramotných.

Napríklad vo **Švédsku** sú na rôznych miestach k dispozícii jazykové kurzy prispôbené potrebám negramotných migrantov.⁶³ Podobne aj **Fínsko** poskytuje adaptovaný program výučby negramotných študentov či študentov, ktorí nepoznajú latinské písmo. V **Slovinsku** učelia na výučbu základných jazykových zručností využívajú obrázky a iné materiály a učia menšie skupiny tak, aby sa zohľadnili potreby študentov. V **Írsku** poskytuje Oddelenie gramotnosti dospelých v rámci Rady pre vzdelávanie a odbornú prípravu (ETB) bezplatné kurzy gramotnosti. Národná agentúra gramotnosti dospelých navyše poskytuje podporu učiteľom gramotnosti pracujúcim s dospelými, ktorých prvým jazykom nie je angličtina, a takisto poskytuje online služby, ktoré migrantom pomáhajú s učením sa angličtiny.

Ako potvrdili viaceré členské štáty (napr. NL), dostupnosť kurzov môže byť osobitne problematická pre **ženy s udelenou medzinárodnou ochranou**. Ženy totiž častejšie nesú zodpovednosť za starostlivosť o deti a od štúdia ich môžu odrádzať aj kultúrne dôvody.⁶⁴ Navyše sú častejšie ako muži negramotné a nemajú žiadne formálne vzdelanie. S ohľadom na to boli v niektorých členských štátoch (IE⁶⁵, SE) zavedené opatrenia na zabezpečenie flexibility, ako sú napríklad zariadenia starostlivosti o deti alebo večerné kurzy a/alebo špecifické kurzy zamerané na ženy s udelenou medzinárodnou ochranou. Tieto postupy sa považujú za príklady osvedčenej praxe. Napríklad v rámci **rakúskeho** programu „Mama lernt Deutsch!“ (Mama sa učí nemecky!), ktorý ponúka Mestská radnica vo Viedni a zameriava sa osobitne na ženy, sa zabezpečuje bezplatná starostlivosť o deti a poskytuje sa výučba cielene zameraná na témy a zručnosti, ktoré sú relevantné pre túto skupinu. **Nemecko** poskytuje aj cieľenú podporu ženám, rodičom, negramotným ľuďom a ľuďom so špeciálnymi vzdelávacími potrebami.

Napokon prekážkou môžu byť aj rozdiely v úrovniach poskytovaných jazykových kurzov, keďže jazykové kurzy s nižšou úrovňou (napríklad len úroveň A1) nemusia dostatočne podporovať integráciu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na trhu práce a do spoločnosti. Toto potvrdili napríklad aj **Belgicko**⁶⁶, **Francúzsko**, **Írsko**⁶⁷, **Lotyšsko** a **Holandsko**⁶⁸. Naopak **Rakúsko** poznamenalo, že poskytuje kurzy na úrovni B1 a vyššie.

5.1.4 OSVEDČENÉ POSTUPY POSKYTOVANIA JAZYKOVÝCH KURZOV

Pravdepodobnosť, že jazykové vzdelávanie podporí zamestnanie, sa zvyšuje prepojením jazykového vzdelávania a trhu práce. V **Rakúsku**, **Belgicku**, **Fínsku**, **Francúzsku**, **Nemecku** a **Švédsku** sa realizovali špecifické projekty alebo kurzy, v rámci ktorých sa spája jazykové vzdelávanie s nejakou formou podpory pri profesijnom rozvoji.

Rámček 8: Výučba jazyka v spojení s trhom práce vo Švédsku

Kurzy odbornej prípravy a jazyka sa poskytujú štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí majú vysokoškolské vzdelanie v istej profesii a/alebo predchádzajúcu pracovnú skúsenosť v rámci svojej profesie v krajine pôvodu. Vzdelávanie je určené profesionálom v oblasti medicíny, inžinierom, pedagógom, vodičom autobusov, vodičom nákladných áut, remeselníkom, programátorom, ekonómom/právnikom/sociálnym vedcom a podnikateľom. V rámci výučby sa kombinuje jazykové vzdelávanie s informáciami o podmienkach vykonávania danej profesie vo Švédsku a o tom, ako sa zorientovať na švédskom trhu práce v danej oblasti. V rámci vyhodnotenia programu sa zistilo, že osem z desiatich študentov bolo po jednom až dvoch rokoch od absolvovania kurzu sebestačných. Viac informácií nájdete v švédskej národnej správe.

V **Spojenom kráľovstve** hodnotenie ďalej ukázalo, že jazykové kurzy sú mimoriadne úspešné pri plnení svojich cieľov, ak sa kombinujú so sociálnymi zložkami, ako napr. výlety alebo iné kultúrne podujatia.

5.2 ORIENTAČNÉ SLUŽBY

Orientačné služby⁶⁹ sú dostupné vo väčšine členských štátov, hoci povaha a rozsah týchto služieb v rámci integračnej politiky členských štátov sa výrazne líšia.

5.2.1 DOSTUPNOSŤ ORIENTAČNÝCH SLUŽIEB

V niektorých členských štátoch (BE, DE, EE, FR, LU, NL, SE, SI) sú orientačné kurzy kľúčovou zložkou vnútroštátnych **integračných programov**, a preto sú dostupné pre **všetky** osoby s udelenou medzinárodnou ochranou. V **Slovinsku** sa neposkytujú „kurzy“, ale **všetkým** osobám s udelenou medzinárodnou ochranou sa pri udelení štatútu ochrany pridružuje „poradca pre integráciu“, ktorý im poskytuje orientačnú podporu.

⁶³ Napríklad projekt („BAS – Basutbildning för korttidsutbildade“) sa zameriava na základné vzdelávanie a uvedenie negramotných na trh práce, keďže okrem výučby jazyka často potrebujú dodatočnú podporu na to, aby si mohli nájsť prácu. Projekt prebieha v šiestich obciach/mestách v administratívnom regióne štokholmského kraja. Príkladov regionálnych a miestnych iniciatív v tejto oblasti je viacero.

⁶⁴ Riller (2009) citovaný v publikácii Migration Policy Centre (2016) Mapping Labour Market Integration Support Measures for Asylum-Seekers and Refugees: Policies and Practices in EU Member States. [Mapovanie podporných opatrení pre žiadateľov o azyl a utečencov

v oblasti integrácie na trhu práce: politiky a prax v členských štátoch EÚ]

⁶⁵ V rámci programu presídlenia utečencov.

⁶⁶ V Belgicku je základné jazykové vzdelávanie na úrovni A1. Osoby však neskôr môžu navštevovať aj vyššiu úroveň kurzu.

⁶⁷ V niektorých prípadoch.

⁶⁸ Ako uviedla Holandská rada pre utečencov.

⁶⁹ „Orientačné služby“ sú také služby (vzdelávacie kurzy, informačné pulty a pod.), ktoré sú zamerané na novoprichádzajúcich cudzincov s pobytom s cieľom umožniť im čo najskôr sa zorientovať v novom prostredí.

V iných členských štátoch (AT, BG, CY, EL, HU, LT, SK) sa orientačné kurzy poskytujú na **projektovom základe**, a preto nemusia byť dostupné pre všetky osoby s udelenou medzinárodnou ochranou. V niektorých krajinách (AT, CY, EE, EL, HU) tieto projekty **spolufinancuje EÚ**.

V **Írsku** a **Spojenom kráľovstve** sa orientačná podpora poskytuje **primárne presídleným utečencom**. Presídleným utečencom sa poskytuje osobitná podpora aj v **Slovinsku** a vo **Švédsku**. Vo **Fínsku** sa všetkým osobám s udelenou medzinárodnou ochranou poskytuje orientačná podpora vo forme materiálov na samoštúdium a verejnej internetovej služby, kým predodchodové orientačné kurzy sú dostupné len presídleným utečencom.

V **Chorvátsku** a na **Malte** sa **neposkytujú** pravidelné orientačné kurzy. Chorvátske ministerstvo vnútra v spolupráci s Červeným krížom však žiadateľom o azyl ubytovaným v prijímacích zariadeniach poskytuje semináre na ad hoc základe a vláda aktuálne pripravuje národný integračný program (pozri podkapitolu 4.1). Na **Malte** sú orientačné kurzy dostupné len pre osoby, ktoré majú povolenie na dlhodobý pobyt.

5.2.2 ORGANIZÁCIA ORIENTAČNÝCH SLUŽIEB

V niektorých členských štátoch (BE, DE, EE, FR, IE, IT, LT, LU, SE, SI) poskytujú orientačné kurzy štátne subjekty. V iných členských štátoch (AT, BG, CY, CZ, EE, EL, LT, NL, SK, UK) ich realizujú **MVO, súkromné združenia** a **medzinárodné organizácie**, a to buď na objednávku národných a regionálnych úradov (AT, CY, CZ, EL, SK, UK) alebo samostatne (BG, EL).

V niektorých členských štátoch (BE, DE, FR, LU, LV, SE) sú orientačné služby **zamerané** všeobecne na novoprichádzajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín s legálnym pobytom v krajine. Deväť členských štátov (BG, CY, CZ, EE, EL, ES, IE⁷⁰, IT, NL) poskytuje **osobám s udelenou medzinárodnou ochranou špecifické kurzy**. Výhodou je, že môžu pokrývať tie aspekty integrácie, ktoré sú špecifické alebo pri ktorých je predpoklad, že sa s nimi tieto osoby stretnú (napr. podanie žiadosti o ubytovanie či žiadosti o dávky a pod.).

Vo väčšine členských štátoch je účasť na orientačných kurzoch **dobrovoľná**. Výnimkou je **Belgicko**⁷¹ a **Francúzsko**⁷², kde je účasť povinná. V belgickej správe sa uvádza, že povinná povaha kurzov je motivačným faktorom podporujúcim účasť týchto osôb. V **Holandsku** účasť povinná nie je, no úspešné absolvovanie kurzu

občianskej integrácie je podmienkou žiadosti o povolenie na trvalý pobyt resp. oprávnenosti naň.

Orientačné kurzy v členských štátoch sa **významne líšia v tom, aký počet hodín obsahujú**. Vo flámskom regióne **Belgicka** musia osoby s udelenou medzinárodnou ochranou absolvovať asi 60 hodín „sociálnej orientácie“, vo Valónsku 20 hodín a v Bruseli 10 hodín (o právach a povinnostiach migranta), pričom zvyšných 50 hodín je nepovinných. **Nemecko** a **Švédsko** takisto poskytujú 60 hodín orientácie, **Litva** poskytuje buď 120 hodín orientácie (pre osoby v prijímacích zariadeniach pre utečencov) alebo 80 hodín tým, ktorí sú ubytovaní mimo týchto zariadení (prostredníctvom Litovského červeného kríža). Naopak **Estónsko** poskytuje 8 hodín orientácie a **Francúzsko** a **Luxembursko** len 6 hodín (v rámci „Dohody o prijatí a integrácii“), hoci francúzsky Úrad pre imigráciu a integráciu (OFII) plánuje v blízkej budúcnosti rozšíriť vyučovanie na 12 hodín.

5.2.3 OBSAH ORIENTAČNÝCH KURZOV

Orientačné kurzy sa v **Českej republike** a v **Slovenskej republike** môžu začať až po ukončení jazykového kurzu. Naopak vo flámskom regióne **Belgicka**, v **Estónsku** a vo **Švédsku** sa orientačné kurzy poskytujú v jazyku osôb s udelenou medzinárodnou ochranou alebo v „kontaktnom“ jazyku, teda angličtine, arabčine alebo francúzštine. V **Írsku**⁷³ a **Slovinsku** môžu integračnému poradcovi pri komunikácii s osobami s udelenou medzinárodnou ochranou pomáhať tlmočníci.

Obsah a zameranie orientačných kurzov sa medzi členskými štátmi líšia, pričom tieto charakteristiky môžu ovplyvniť mieru efektivity kurzu pri skutočnej orientácii osoby s udelenou medzinárodnou ochranou. Väčšina kurzov sa zameriava na prístup k verejným službám a na práva a povinnosti týchto osôb (AT, CZ, CY, EE, ES, FI, IE⁷⁴, SE). V iných členských štátoch sa orientačné kurzy zameriavajú na „národné“ hodnoty a kultúru (AT, CZ, DE, FR, HU, IE, IT, LV, NL). V niektorých prípadoch sa orientácia natoľko nezameriava na praktické záležitosti, keďže väčšina osôb s udelenou medzinárodnou ochranou býva v prijímacích zariadeniach, čo znamená, že už dostali nejakú základnú orientáciu týkajúcu sa prístupu k službám (čo je prípad FR, HU, IE, IT, SI).

5.2.4 PREKÁŽKY V PRÍSTUPE K ORIENTAČNÝM KURZOM

Prekážkou účasti na orientačných kurzoch môže byť neznalosť **jazyka**, najmä ak sa ako podmienka účasti vyžaduje istá úroveň znalostí.

⁷⁰ V rámci programu presídlenia utečencov.

⁷¹ Vo Valónsku a Bruseli je orientácia povinná až od roku 2016. Vo Flámsku bola povinná už skôr.

⁷² Občianska príprava je povinná ako súčasť „Dohody o prijatí a integrácii“.

⁷³ V rámci programu presídlenia utečencov.

⁷⁴ Orientačné kurzy sú dostupné len pre utečencov presídlených v rámci programu presídlenia.

Navyše, hoci nejde ani tak o prekážku týkajúcu sa *prístupu* ku kurzom, skutočnosť, že sa orientačné kurzy zameriávajú viac na kultúrnu a menej na praktickú orientáciu, môže byť kontraproduktívna vzhľadom na účel orientácie a môže byť prekážkou dosiahnutia cieľov kurzu. UNHCR⁷⁵ uvádza, že ak osoby s udelenou medzinárodnou ochranou dostanú „príliš málo informácií o právnych a sociálnych aspektoch života v [členskom štáte]“, nie sú následne dostatočne informovaní na to, aby „dobře zvládali každodenné situácie (napr. použitie verejnej dopravy) a využívali služby.“ „Teoretický prístup“ k orientácii v **Luxembursku** kritizovala aj jedna MVO pôsobiaca v oblasti ľudských práv migrantov.

5.2.5 OSVEDČENÉ POSTUPY ZVYŠOVANIA PRÍSTUPU K ORIENTÁCIU A ZVYŠOVANIA EFEKTÍVNOTI ORIENTÁCIE

Za osvedčený postup sa považuje orientačná podpora, ktorá sa **zameriava priamo na podporu integrácie na pracovnom mieste**, keďže osoba s udelenou medzinárodnou ochranou sa týmto spôsobom efektívnejšie pripravuje na dané pracovné miesto. V **Španielsku** sa orientačné kurzy zameriávajú na prácu a zahŕňajú kompetencie na pracovnom mieste, ako napríklad komunikácia, sebakontrola, sebadôvera, numerická argumentácia, dodržiavanie pravidiel a plnenie úloh, analýza a riešenie problémov, kreativita, používanie technológií a sebaorganizácia.

Orientačné kurzy, **ktoré osobám s udelenou medzinárodnou ochranou poskytujú príležitosť stretávať iných ľudí**, môžu byť účinné pri ich orientácii v hostiteľskej kultúre a môžu byť prostriedkom na uľahčenie integrácie prostredníctvom tvorby vzťahov. V rámci projektov financovaných EÚ a národných programov tieto osoby v niekoľkých členských štátoch navštívili múzeá, absolvovali prehliadky hostiteľských miest a exkurzie do rôznych častí krajiny (AT, BG, IE, LU, LV).

5.3 VZDEĎAVANIE

Významnou prekážkou účasti cudzincov, ako aj vlastných štátnych príslušníkov môže byť chýbajúce vzdelanie a kvalifikácia. Niektoré osoby s udelenou medzinárodnou ochranou prichádzajú do EÚ s relevantnou kvalifikáciou a sú schopné dosiahnuť uznanie svojej kvalifikácie (pozri podkapitolu 4.5). Naopak pre iné osoby je ťažké nájsť si prácu napriek kvalifikácii (napr. z dôvodu jej *neuznania*) a ďalší prichádzajú bez vhodnej kvalifikácie. Táto skupina často ani neukončila vzdelanie⁷⁶ a ich vstup na trh práce je o to problematickejší.

Podľa článku 27 prepracovaného znenia kvalifikačnej smernice by mali členské štáty všetkým maloletým (článok 27 ods. 1) a dospelým osobám s udelenou medzinárodnou ochranou (článok 27 ods. 2) poskytnúť plný prístup k vzdelávaciemu systému za rovnakých podmienok ako štátnym príslušníkom tretích krajín s legálnym pobytom.⁷⁷ Táto štúdia sa však zameriava len na prístup k vzdelaniu, ktoré priamo súvisí so zamestnaním, t.j. vzdelanie osôb v produktívnom veku (sekundárne/terciárne), ktoré by mohlo viesť k zamestnaniu.

5.3.1 DOSTUPNOSŤ VZDELÁVANIA PRE OSOBY S UDELENOU MEDZINÁRODNOU OCHRANOU

V súlade s článkom 27 ods. 2 udeľujú **všetky** členské štáty osobám s udelenou medzinárodnou ochranou v produktívnom veku prístup k všeobecnému vzdelávaciemu systému za **rovnakých podmienok ako štátnym príslušníkom tretích krajín**, ktorí majú legálny pobyt v členskom štáte. Vo všetkých členských štátoch to znamená, že dospelé osoby s udelenou medzinárodnou ochranou majú prístup k národnému **terciárnemu vzdelaniu**. V ďalších 14 členských štátoch (AT, BE, BG, CZ, DE, EE, ES, HU, IE, IT, LU, LV, SI, SE) môžu tieto osoby absolvovať **sekundárne alebo základné vzdelanie**.⁷⁸

S ohľadom na to, že pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou môže byť veľmi ťažké získať prístup k vzdelaniu (najmä stredoškolskému a vysokoškolskému), ako uvádzame ďalej v texte (pozri podkapitolu 5.3.2), v praxi často potrebujú špecifickú podporu zameranú na prístup ku vzdelaniu.

Mnohé členské štáty (BE, CY, EL, FR, FI, HU, HR, IE, LV, LU, NL, SE) zaviedli dodatočné podporné opatrenia zamerané na dospelých migrantov, hoci táto podpora sa (zvyčajne) nezameriava osobitne na osoby s udelenou medzinárodnou ochranou. Vo väčšine týchto členských štátov okrem **Švédska** je podpora financovaná z projektov a poskytuje sa len v konkrétnych oblastiach, čo znamená, že nie je dostupná pre **všetky** osoby s udelenou medzinárodnou ochranou. Niektoré zaujímavé postupy (časť z nich zameraných osobitne na tieto osoby) sú opísané ďalej:

★ V rámci projektu „Back to school“, ktorý v **Rakúsku** realizuje UKI (Výbor na podporu integrácie migrantov), sa migrantom a osobám s udelenou medzinárodnou ochranou poskytuje možnosť doplnenia vzdelania (pozri aj rámček ďalej);

⁷⁵ UNHCR (2013) – Facilitators and Barriers: Refugee Integration in Austria [Faktory uľahčujúce a sťažujúce integráciu utečencov v Rakúsku], dostupné na www.refworld.org/docid/5278dc644.html

⁷⁶ **Belgicko** uviedlo, že približne 14 % osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, ktorým bol v roku 2015 udelený štatút ochrany, bolo negramotných alebo nemalo základné vzdelanie.

⁷⁷ Írsko a Spojené kráľovstvo boli viazané smernicou 2004/83/ES, prepracované znenie smernice 2011/95/EÚ pre nich nie je právne záväzné.

⁷⁸ V Írsku sa prístup umožňuje len osobám, ktoré mali pobyt v Írsku počas stanoveného časového obdobia.

- ★ Združenie univerzitných služieb (EUF) vo **Francúzsku** poskytuje granty na vzdelávanie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou;
- ★ V **Holandsku** realizuje Nadácia pre študentov-utečencov nezávisle od štátu rôzne projekty s cieľom pomôcť osobám s udelenou medzinárodnou ochranou získať prístup k vzdelávacím programom;
- ★ V reakcii na prebiehajúcu európsku migračnú krízu **Holandsko** zriadilo aj osobitnú jednotku na podporu účasti osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na vzdelávaní. Táto osobitná jednotka o.i. uzatvára dohody s cieľom podporiť účasť týchto osôb na vyššom vzdelávaní.⁷⁹
- ★ Vo **Švédsku** vláda financuje poskytovanie „premostovacích kurzov“ (doplnkového vzdelávania) pre konkrétne profesie štátnych príslušníkov tretích krajín s cieľom umožniť im lepší prístup k zamestnaniu v ich profesii (pre viac informácií pozri rámček).

5.3.2 PREKÁŽKY V PRÍSTUPE K VZDELÁVANIU

Pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou môže byť náročné získať prístup k vzdelaniu, a to z viacerých dôvodov:

- ★ osoby s udelenou medzinárodnou ochranou pri sebe vždy nemajú originály **dokladov** (napr. diplomy o ukončení školskej dochádzky), ktoré sú **podmienkou vstupu** do kurzov. Ak aj certifikáty majú, niekedy si nemôžu dovoliť dať ich na preklad či predložiť ich na uznanie úradmi;
- ★ vzdelávacie inštitúcie (najmä univerzity a iné kurzy vyššieho vzdelávania) takmer vždy **vyžadujú plynulé ovládanie štátneho jazyka**. Ak majú osoby s udelenou medzinárodnou ochranou v danej krajine pobyt len krátko, nemusia ešte mať takú úroveň jazykových zručností, ktorá je potrebná na účasť na kurze;
- ★ Vzdelanie (najmä vyššie stupne) býva **nákladné**: vyžaduje si časovú investíciu, finančnú investíciu do kníh a iných materiálov a v niektorých krajinách do samotného štúdia, keďže je spoplatnené. Osoby s udelenou medzinárodnou ochranou sú často v neľahkej finančnej situácii, najmä po prvom udelení štatútu, a preto si takúto investíciu nemôžu dovoliť;
- ★ Vzdelávacie kurzy sa najčastejšie **ponúkajú vo väčších mestách**, kým osoby s udelenou medzinárodnou ochranou často bývajú inde a na kurz musia dochádzať, čo môže vytvárať ďalšiu prekážku účasti.

5.3.3 OSVEDČENÉ POSTUPY PRI ZVYŠOVANÍ PRÍSTUPU K VZDELÁVANIU

Uvádžeme dve aktivity z **Rakúska** a **Švédska**, ktoré možno uviesť ako príklad osvedčeného postupu:

Rámček 9: „Iniciatíva MORE“ rakúskych univerzít

Iniciatívu MORE spustilo v septembri 2015 združenie „Univerzity Rakúska“ s podporou rôznych organizácií občianskej spoločnosti. Cieľom je pomôcť osobám s udelenou medzinárodnou ochranou a žiadateľom o azyl s prístupom k univerzitným kurzom a prednáškam s cieľom zlepšiť ich vedomosti a znalosť jazyka. V rámci iniciatívy ponúkajú pomoc so stanovením úrovne kvalifikácie, výnimku z poplatkov za štúdium, prístup do knižnice a vydanie certifikátov o navštevovaní kurzov.

Doplnkové vzdelávanie pre štátnych príslušníkov tretích krajín vo Švédsku

Švédska vláda financuje „doplnkové vzdelanie“ (premostovacie kurzy) pre zahraničných právnikov, pedagógov (učiteľov), lekárov, zdravotné sestry, zubárov a veterinárov, ktorí môžu vďaka tomuto dodatočnému vzdelaniu získať švédsky vysokoškolský titul (diplom) a nájsť si prácu vo svojom odbore vo Švédsku. Dve švédske univerzity navyše poskytujú generické doplnkové vzdelávanie pre osoby so zahraničnou akademickou kvalifikáciou. V rámci vykonaných štúdií sa zistilo, že tí kvalifikovaní štátni príslušníci tretích krajín, ktorí sa zúčastnili na doplnkovom vzdelaní, majú vyššiu šancu na vstup na švédsky trh práce a lepšie ohodnotenie, ako tí, ktorí takéto vzdelávanie neabsolvovali.

5.4 ODBORNÉ VZDELÁVANIE A PRÍPRAVA

V článku 26 ods. 2 prepracovaného znenia kvalifikačnej smernice sa vyžaduje, aby sa také služby, ako napr. [...] odborné vzdelávanie a príprava [...] osobám s udelenou medzinárodnou ochranou poskytovali za rovnakých podmienok ako vlastným štátnym príslušníkom.⁸⁰

5.4.1 DOSTUPNOSŤ ODBORNÉHO VZDELÁVANIA A PRÍPRAVY

Všetky členské štáty nezamestnaným poskytujú všeobecné **programy odborného vzdelávania a prípravy** o. i. v rámci podporných opatrení verejných služieb zamestnanosti. Vo všetkých členských štátoch okrem **Chorvátska** môžu osoby s udelenou medzinárodnou ochranou uvedené služby využívať za rovnakých podmienok ako štátni príslušníci Chorvátska. V Chorvátsku musí osoba s udelenou medzinárodnou ochranou najskôr absolvovať kurz chorvátčiny v trvaní od 6 do 9 mesiacov. V praxi je však podmienkou účasti istá úroveň jazykových znalostí, ktorá osobám s udelenou medzinárodnou ochranou umožní vzdelávanie účinne využiť (pozri opis prekážok ďalej v texte).

⁷⁹ Viac informácií nájdete v národnej správe.

⁸⁰ V článku 26 ods. 2 predchádzajúcej kvalifikačnej smernice (2004/38/ES) (ktorá sa týka **Írska** a **Spojeného kráľovstva**) bola

obsiahnutá rovnaká požiadavka, týkala sa však len osôb s postavením utečenca.

V niekoľkých členských štátoch existujú príklady špecifických programov odbornej prípravy pre štátnych príslušníkov tretích krajín vrátane osôb s udelenou medzinárodnou ochranou (AT, BG, EL, IE, LT). Vo všetkých prípadoch sa podpora poskytuje na projektovom základe, čo znamená, že často nie dostupná *všetkým* týmto osobám. Príklady uvádzame ďalej:

- ★ V **Rakúsku** sa s príspevom Spolkového ministerstva pre Európu, integráciu a zahraničné veci, verejných služieb zamestnanosti a ďalších donorov realizuje program „Cesty k vzdelaniu: perspektívy vzdelávania pre mladých utečencov bez sprievodu“ s cieľom pomôcť maloletým bez sprievodu a mladým utečencom s rozvojom zručností a nájdením vhodnej učňovskej prípravy.
- ★ V **Bulharsku** vznikol na základe Národného akčného plánu zamestnanosti z roku 2014 program integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na trhu práce. Jedným z cieľov programu je budovať kapacity regionálnych a miestnych orgánov pri podpore týchto osôb. Program bol spustený v roku 2014 a v súčasnosti sa realizuje.
- ★ **Grécko** s podporou ERF realizovalo projekt pre 116 osôb s udelenou medzinárodnou ochranou zameraný na rozvoj ich zručností na pracovisku.
- ★ V oblasti mesta Dublin v **Írsku** sa realizuje program „Zamestnávanie pre ľudí z imigrantských komunit“ (EPIC) (so spolufinancovaním ESF), ktorého cieľom je pomôcť cudzincom vstúpiť na trh práce, a to prostredníctvom 4 týždňov prípravy v oblasti zamestnania a 2 týždňov orientácie o živote a práci v Írsku, ako aj skúšobných pracovných pohovorov.
- ★ V **Taliansku** niektoré obce/mestá a provincie realizujú osobitné programy odborného vzdelávania a prípravy zamerané na osoby s udelenou medzinárodnou ochranou. Napríklad mestá San Pietro Vernotico a Santorso organizujú pre tieto osoby semináre ručných prác a provincie Ascoli Piceno a Ragusa ponúkajú učňovské stáže.
- ★ V **Litve** mohli osoby s udelenou medzinárodnou ochranou do roku 2016 absolvovať kurzy odborného vzdelávania a prípravy organizované Prijímacím centrom pre utečencov a Litovskou spoločnosťou Červeného kríža a financované prostredníctvom ERF. Osoby, ktoré sa uchádzali o programy odborného vzdelávania a prípravy, mali najčastejšie základnú úroveň vzdelania a motiváciu budovať si zručnosti v danej profesii. V polovici r. 2015 bolo financovanie tohto projektu ukončené.

5.4.2 ORGANIZÁCIA ODBORNÉHO VZDELÁVANIA A PRÍPRAVY

Odborné vzdelávanie a príprava je v niektorých členských štátoch pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou bezplatná (e.g. BE⁸¹, CY, CZ, DE, EE, FI, IT⁸², LV, MT, SE, SI). V **Slovenskej republike** poskytuje úrad práce bezplatné a špecifické vzdelávanie *znevýhodneným uchádzačom o zamestnanie*, pričom táto skupina môže zahŕňať aj osoby s udelenou medzinárodnou ochranou.

Úrad môže financovať aj náklady na starostlivosť o deti, cestovné náklady, náklady na stravu a v prípade potreby ubytovanie. V **Holandsku** poskytuje Výkonná agentúra pre vzdelávanie (DUO) osôb s udelenou medzinárodnou ochranou pôžičky na absolvovanie odborného vzdelávania a prípravy.⁸³

5.4.3 PREKÁŽKY V PRÍSTUPE K ODBORNÉMU VZDELÁVANIU A PRÍPRAVE

Prístup k odbornému vzdelávaniu a príprave zvyčajne podlieha niekoľkým podmienkam, ako napr.:

- ★ účastník musí dostatočne dobre ovládať štátny jazyk;
- ★ účastník musí mať minimálnu úroveň vzdelania (zvyčajne základné);
- ★ schopnosť financovať vzdelávanie (ak nie je bezplatné);

Niekoľko členských štátov (AT, EE, FR) uviedlo, že **účasť na kurzoch odborného vzdelávania a prípravy je nízka**, keďže osoby s udelenou medzinárodnou ochranou pociťujú tlak na to, aby sa rýchlo zamestnali, a sú presvedčené, že investíciu do odborného vzdelávania a prípravy si nemôžu dovoliť.

5.4.4 OSVEDČENÉ POSTUPY V ODBORNOM VZDELÁVANÍ A PRÍPRAVE

Účasť osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na kurzoch môže posilniť špecifické zameranie takýchto kurzov (ako je napríklad orientačný kurz zameraný na trh práce, ktorý sa realizuje v **Španielsku** – pozri podkapitolu 4.2). Ďalší príklad osvedčeného postupu uvádzame v rámečku 10.

Rámček 10: Sociálny podnik „Yalla Trappan“ vo Švédsku

Yalla Trappan je družstvo pre ženy, ktoré pôsobí v Malmö vo Švédsku od r. 2010. Družstvo začalo ako projekt spolufinancovaný ESF, ktorý spoločne realizovalo mesto Malmö a združenie ABF Malmö. Projekt sa neskôr rozvinul do samostatného sociálneho podniku. Podnik poskytuje prácu ženám-migrantkám, ktoré by inak mali vážne problémy so vstupom na trh práce. V súčasnosti zamestnáva 15 žien, ktoré pracujú v troch obchodných prevádzkach: kaviareň a stravovacie služby, upratovacia služba a organizácia konferencií a krajčírsk a dizajnérsk štúdio.

⁸¹ Kurzy poskytované verejnými službami zamestnanosti.

⁸² Kurzy/učňovské stáže sa poskytujú bezplatne z verejných zdrojov.

⁸³ Po úspešnom ukončení je možné dlh odpustiť.

5.5 POSTUPY UZNÁVANIA KVALIFIKÁCIE

Spoločným problémom vo všetkých členských štátoch je neexistencia dokladov, ktorými by osoby s udelenou medzinárodnou ochranou mohli dokladovať svoju profesijnú kvalifikáciu a skúsenosti. Dôvodom je, že tieto osoby musia zvyčajne rýchlo ujsť pred prenasledovaním alebo vojnovými zónami a tieto doklady si so sebou nevezmú. Napríklad v rámci štúdie vykonanej v **Spojenom kráľovstve**⁸⁴ sa zistilo, že ľudia utekajúci z domova vo väčšine prípadov nemajú čas vziať si so sebou kópie dokladov o vzdelaní, ktoré by mohli poskytnúť po príchode do Spojeného kráľovstva. Programy a iniciatívy na uznanie kvalifikácie sú preto pre tieto osoby dôležitým podporným opatrením, najmä preto, aby si mohli nájsť zamestnanie, ktoré bude zodpovedať ich zručnostiam a kvalifikácii. Aj v prípade, ak sú schopní predložiť dôkaz o kvalifikácii, čelia osoby s udelenou medzinárodnou ochranou pri uznaní svojej kvalifikácie ďalším prekážkam, ktoré sú podobné ako pri iných kategóriách migrantov. Ide napríklad o množstvo administratívnych formalít, ktoré treba splniť, a dlhé a finančne nákladné postupy uznávania kvalifikácie. Osobitne problematické je to v prípade regulovaných profesií, kde sa často vyžaduje rovnocennosť zahraničnej kvalifikácie s domácou.

V článku 28 ods. 1 kvalifikačnej smernice sa stanovuje povinnosť členských štátov zabezpečiť v súvislosti s **postupmi uznávania zahraničných diplomov, osvedčení a iných dokladov o formálnej kvalifikácii** rovnaké zaobchádzanie s osobami s udelenou medzinárodnou ochranou ako s vlastnými štátnymi príslušníkmi.

V článku 28 ods. 2 sa ďalej vyžaduje, aby členské štáty poskytli osobám s udelenou medzinárodnou ochranou plný prístup k **programom na posúdenie, vyhodnotenie a akreditáciu zručností a kompetencií** v prípade, ak tieto osoby nemôžu poskytnúť listinné dôkazy o svojej kvalifikácii.

5.5.1 DOSTUPNOSŤ POSTUPOV UZNÁVANIA KVALIFIKÁCIE

Osoby s udelenou medzinárodnou ochranou si svoju kvalifikáciu môžu nechať uznať vo všetkých členských štátoch. Postupy uznávania kvalifikácie sa však medzi členskými štátmi líšia. V desiatich členských štátoch (BG, CY, EE, ES, FI, FR, HR, IE, LV, MT) neexistujú žiadne špecifické postupy alebo opatrenia na uznanie kvalifikácie týchto osôb. Uplatňujú sa teda všeobecné ustanovenia o uznávaní kvalifikácie štátnych príslušníkov tretích krajín. Naopak veľa členských štátov (AT, BE, CZ, DE, EL, IT, LT⁸⁵, LU, NL⁸⁶, SE, SI, UK) poskytuje (dodatočné) osobitné opatrenia uznávania kvalifikácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou.

Vo **Francúzsku** neexistujú osobitné opatrenia, uznávaniu kvalifikácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou sa však dáva prioritna a je flexibilnejšie.

Na uznanie kvalifikácie existujú dva druhy postupu v súlade s dvoma rôznymi účelmi podľa článku 28 ods. 1 a článku 28 ods. 2:

- ★ postup zameraný na posúdenie, či v členskom štáte môže byť uznaná kvalifikácia danej osoby, alebo v prípade neexistencie listinných dôkazov, či má daná osoba potrebné znalosti, zručnosti a kompetencie na to, aby bolo možné kvalifikáciu uznať (článok 28 ods. 1);
- ★ postup zameraný na posúdenie, vyhodnotenie a akreditáciu zručností, kompetencií a iného predchádzajúceho vzdelania, ktoré nie je predmetom kvalifikácie, ale ktoré môže byť pre danú osobu na trhu práce užitočné (článok 28 ods. 2);

Okrem toho niektoré členské štáty zaviedli špecifické opatrenia na poskytovanie informácií a pomoci v súvislosti s uznaním kvalifikácie a akreditáciou predchádzajúceho vzdelania.

Vo väčšine členských štátov musia osoby s udelenou medzinárodnou ochranou zaplatiť poplatok za uznanie kvalifikácie. Výnimkou sú BE, NL, SI a SE, kde je uznanie bezplatné. V **Českej republike** a v **Slovensku** môže preklad úradných diplomov zaplatiť ministerstvo vnútra.

5.5.2 ORGANIZÁCIA POSTUPOV UZNÁVANIA KVALIFIKÁCIE

Ako sa uvádza v predchádzajúcej časti, možno identifikovať tri typy opatrení na uľahčenie postupu uznávania kvalifikácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou.

Postupy uznávania kvalifikácie (článok 28 ods. 1)

Niektoré členské štáty (AT, CZ, EL, DE, LT⁸⁷, LU, SE, SK, UK) prijali **opatrenia na uznanie kvalifikácie získanej v zahraničí** vrátane prípadov, **ak nie je možné poskytnúť úradný doklad o danej kvalifikácii** z dôvodov, ktoré sú mimo kontroly osôb s udelenou medzinárodnou ochranou. Kvalifikáciu možno okrem iného uznať na základe rozhovorov, ukážok prác, technických diskusií, praktických a teoretických skúšok a názorov expertov. V dvoch členských štátoch sa takýto postup uznávania kvalifikácie vykonáva *systematicky* (LT a SE) pri všetkých osobách s udelenou medzinárodnou ochranou po udelení štatútu ochrany. V **Holandsku** môžu tieto osoby, ktoré sú zapojené do občianskej integrácie v rámci „Modulu orientácie na holandskom trhu práce“, požiadať o bezplatné akademické hodnotenie alebo uznanie kvalifikácie.

V **Nemecku** v súčasnosti prebieha projekt „Prototypovanie s cieľom definovať postupy na

⁸⁴ The Refugee Council a Community Links (2011), dostupné na: http://www.refugeecouncil.org.uk/assets/0001/7060/GLA_report.pdf

⁸⁵ Od r. 2016.

⁸⁶ V NL len do tej miery, že uznanie kvalifikácie je bezplatné (kým štátni príslušníci tretích krajín musia platiť poplatok).

⁸⁷ Od r. 2016.

posudzovanie ekvivalentnosti kvalifikácie v prípade neexistencie príslušných diplomov a certifikátov." Cieľom tohto projektu je vytvoriť spoločné normy posudzovania kvalifikácie uchádzačov v prípade, ak neexistujú relevantné certifikáty či ich kópie.

Postupy uznávania predchádzajúceho vzdelávania, ak nie je možné poskytnúť písomné doklady o takomto vzdelaní (článok 28 ods. 2)

Len niekoľko členských štátov (AT, BE, IT, SE) má zavedené postupy na **posúdenie, vyhodnotenie a akreditáciu predchádzajúceho vzdelania** v prípadoch, ak neexistujú písomné doklady potvrdzujúce takéto vzdelanie.

V **Rakúsku** sa realizujú dva pilotné projekty zamerané na posúdenie predchádzajúceho vzdelania osôb s udelenou medzinárodnou ochranou (pozri rámček 11).

Rámček 11: Pilotné projekty posudzovania zručností v Rakúsku

Pilotný projekt „WKO Jobprofil“ vykonáva Rakúska spolková hospodárska komora. Ide o test zamestnateľnosti zameraný na posúdenie kompetencií, ktorý sa v súčasnosti overuje na 150 mladých utečencoch. Vykonáva sa v arabčine, angličtine, francúzštine, nemčine (a čoskoro aj vo farsí), pričom po posúdení nasleduje hodnotiaci pohovor. Výsledky testu sa poskytujú verejnej službe zamestnanosti ako pomôcka slúžiaca na umiestnenie na vhodnej učňovskej príprave alebo na plánovanie ďalších kariérnych krokov.

V roku 2015 bol spustený nový projekt „Competency Check“ (Kontrola zručností) pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, ktoré sú zaregistrované v rámci verejnej služby zamestnanosti. Cieľom päťtyždňového kurzu je posúdenie získanej kvalifikácie a zručností a naštartovanie individualizovaných programov ďalšieho vzdelávania. Účastníci sa zároveň učia nemčinu. Kontroly zručností sa v prvom roku poskytli približne 1 000 účastníkom v štyroch jazykoch (arabčina, farsí, francúzština a ruština), pričom na rok 2016 je plánovaných 9 000 účastníkov.⁸⁸

Iné: poskytovanie informácií a pomoci v súvislosti s uznaním kvalifikácie

Okrem postupov uznávania a posudzovania kvalifikácie niekoľko členských štátov zaviedlo aj systémy **poskytovania pomoci, konzultácií a informácií osôb s udelenou medzinárodnou ochranou v súvislosti s uznaním kvalifikácie**. Takéto služby sa v súčasnosti poskytujú v piatich členských štátoch (AT, BE, LT, SI, UK). V troch členských štátoch (AT, BE a SI) sa služby poskytujú priamo osobám s udelenou medzinárodnou ochranou, kým **Litva** informovala o výmene informácií a spolupráci medzi zodpovednými inštitúciami.

Pokiaľ ide o priame poskytovanie informácií, napríklad v **Rakúsku** vykonávajú poverené inštitúcie, ako napr. cirkevné organizácie alebo súkromné združenia,

niektoré štátom financované opatrenia s cieľom pomôcť osobám s udelenou medzinárodnou ochranou s uznaním kvalifikácie. Ide o rôzne služby zahŕňajúce o. i. poradenstvo a pomoc s postupmi uznania kvalifikácie vrátane sprostredkovania stretnutí na úradoch.

Opatrenia sú dostupné na projektovej báze, nie sú však dostupné pre všetkých.⁸⁹ V **Belgicku** poskytuje pomoc niekoľko MVO, a to vrátane informácií o postupe uznania kvalifikácie, pomoci pri príprave žiadosti, ako aj zastupovania tejto osoby v procese s uznaním vysokoškolského vzdelania v Bruseli a Flámsku. Vo Valónsku takúto pomoc poskytujú regionálne integračné centrá.

Pokiaľ ide o inštitucionálnu spoluprácu, napríklad Centrum pre posudzovanie kvality vyššieho vzdelávania v **Litve** spolupracuje s Prijímacím centrom pre utečencov. Táto spolupráca zahŕňa prípravu informačných balíčkov a poskytovanie informácií o podaní žiadosti a o postupoch uznávania kvalifikácie.

5.5.3 PREKÁŽKY, KTORÝM OSOBY S UDELENOU MEDZINÁRODNOU OCHRANOU ČELIA PRI UZNANÍ SVOJEJ KVALIFIKÁCIE

Hlavnou uvádzanou prekážkou boli problémy s poskytnutím úradného dokladu o kvalifikácii.

Ak osoby s udelenou medzinárodnou ochranou doklad predložia, najčastejšie prekážky zahŕňajú:

- ★ poplatky za uznanie kvalifikácie vrátane nákladov na preklad a overenie dokladov (AT, BG, LT),
- ★ dĺžka konania a prílišné byrokratické požiadavky (BE, FR, ES),
- ★ falšovanie diplomov a certifikátov (uviedlo BE).

Írsko a **Holandsko** uviedli problémy s uznaním akademického vzdelania, ktoré v praxi často nepostačuje. **Holandsko** vysvetlilo, že hodnotenie akademického vzdelania nie je záväzné. Vzdelávacie inštitúcie a zamestnávateľia tak môžu tejto osobe v konečnom dôsledku odmietnuť.

Niektoré členské štáty (BG, FI, LU, UK) osobitne zdôraznili, že v dôsledku problémov s uznaním kvalifikácie musia osoby s udelenou medzinárodnou ochranou prijať zamestnanie s nižšou úrovňou kvalifikácie (ako sa uvádza v kapitole 2).

⁸⁸AMS, *Wieder mehr Qualifizierungsangebote*, News, 1. Oktober 2015, verfügbar auf www.ams.at/wien/ueber-ams/medien/ams-wien-news/wiemehr-qualifizierungsangebote (Zugriff am 8. Oktober 2015).

⁸⁹ Okrem toho môžu všetky osoby, ktoré takéto služby potrebujú vrátane osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, využiť služby

Kontaktných miest pre osoby s kvalifikáciou z cudziny (financované Spolkovým ministerstvom práce, sociálnych vecí a ochrany spotrebiteľa a služby), ako aj služby Národného informačného centra pre uznanie akademickej kvalifikácie (ENIC-NARIC Rakúsko) (v kompetencii Spolkového ministerstva vedy, výskumu a hospodárstva).

5.5.4 OSVEDČENÉ POSTUPY

Za príklad osvedčeného postupu možno považovať uznávanie a posudzovanie kvalifikácie **prispôsobené individuálnym potrebám** osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, ktoré zvyčajne potrebujú špecifickú podporu. Príklady osvedčených postupov boli identifikované v Rakúsku a vo Fínsku. V **Rakúsku** boli ako príklady osvedčených a odskúšaných postupov identifikované pilotné projekty Competency Check a WKO Jobprofil, ktorých cieľom je posúdiť zručnosti a kvalifikáciu migranta a na základe toho iniciovať ďalšie vzdelávanie alebo učňovskú prípravu. Vo **Fínsku** sa môžu zručnosti migranta posudzovať s využitím prieskumu zručností a kompetencií. Ak osoba nemá doklady o vzdelaní alebo ak nie je jasné, či je odborná kvalifikácia ekvivalentom fínskej, vykoná sa posúdenie, či žiadateľ môže vstúpiť na trh práce. Osvedčeným postupom je aj poskytovanie dodatočných podporných opatrení, pokiaľ ide o poskytovanie informácií a podpory.

5.6 PORADENSKÉ SLUŽBY

Prístup k poradenstvu a poskytovaniu informácií môže výrazne posilniť šance osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na získanie zamestnania. Na rozdiel od orientačných kurzov (pozri podkapitolu 4.2), v rámci ktorých sa poskytujú najmä faktické informácie o cieľovej krajine a každodennom živote (napr. ako získať prístup k bankovým službám, zdravotnej starostlivosti, doprave a verejným službám), sa poradenské služby zameriavajú na v špecifickú situáciu osoby s udelenou medzinárodnou ochranou a pomoc s riešením konkrétnych problémov, ktorým čelí.

V článku 26 ods. 2 prepracovaného znenia kvalifikačnej smernice sa stanovuje, že členské štáty majú zabezpečiť poskytovanie opatrení v oblasti zamestnanosti – vrátane „poradenských služieb“ – za rovnakých podmienok ako vlastným štátnym príslušníkom.

5.6.1 DOSTUPNOSŤ PORADENSTVA A PRÍSTUP K NEMU

Typy poskytovaných poradenských služieb sa medzi členskými štátmi významne líšia. Jednotlivé typy poskytovaného poradenstva uvádzame ďalej.

- ★ **Poradenstvo pri hľadaní práce a kariérne poradenstvo:** tento typ poradenstva sa poskytuje v 20 členských štátoch (AT, BE, BG, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, HU, IE, IT, LV, LU, MT, NL, SI, SK, SE, UK). Hoci ide o najčastejšie prístup k všeobecným poradenským a podporným službám (AT, CZ, DE, FI, IE, LV), ciele opatrenia zamerané osobitne na osoby s udelenou medzinárodnou ochranou sú popri všeobecnej podpore dostupné v Rakúsku, Českej

republike, Taliansku, Holandsku a Švédsku. Vo väčšine členských štátov tento typ podpory zahŕňa poradenstvo a informácie o plánovaní kariéry, voľbe kariéry a stratégiách hľadania práce (AT, BE, CZ, DE, EE, EL, FI, IE, FR, LV, LU, MT, NL, SI, SK, ES, SE, UK) a informácie o vnútroštátnom pracovnom práve (AT, CZ, FR, LV, ES, MT).

V niektorých členských štátoch môže poradenstvo zahŕňať aj pomoc s hľadaním práce (CZ, SK); pomoc s prípravou životopisu a žiadosti o zamestnanie (BE, CZ, EE, EL, IE, LV, SI, SK, UK); a dokonca aj pomoc s pohovormi so zamestnávateľmi (CZ, SK).

- ★ **Poradenstvo o možnostiach podnikania a samostatnej zárobkovej činnosti** (EL): v **Grécku** sa ako súčasť služieb súkromnej pracovnej agentúry Manpower poskytuje aj poradenstvo o podnikateľských aktivitách.
- ★ **Konzultácie o prístupe k systému sociálneho zabezpečenia** (BE, CZ, EE, LU, SK): napríklad v regióne Valónsko v **Belgicku** ide o poradenstvo a poskytovanie informácií o sociálnom zabezpečení, daniach a systémoch sociálneho poistenia, kým v **Estónsku** zahŕňa poradenstvo o sociálnom zabezpečení informácie o bývaní, sociálnych dávkach a komunikácii s potrebnými orgánmi.
- ★ **Psychologická a sociálna podpora:** Profesionálne poradenstvo o psychologických a sociálnych otázkach sa poskytuje v 18 členských štátoch (AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, IE⁹⁰, FI, FR, LV, MT, NL, SI, SK, ES, SE, UK). Špecifické poradenstvo migrantom trpiacim následkami traumy, napr. mučenia, vojny a traumy úteku z vlastnej krajiny pôvodu poskytujú v šiestich členských štátoch (BE, IE, NL, SE, SI, UK) mimovládne organizácie. Napríklad v **Slovinsku** poskytujú poradenstvo a informácie poradcovia úradu práce a toto poradenstvo zahŕňa traumy, psychosociálnu podporu, vzťahy s partnermi, deťmi a osobné plánovanie.

5.6.2 PREKÁŽKY V PRÍSTUPE K PORADENSTVU

Členské štáty uviedli niekoľko prekážok spojených s poskytovaním poradenských služieb:

- ★ nedostatočný rozsah takýchto služieb a/alebo zdrojov na ich prevádzku (AT, BE, FI, LV);
- ★ nedostatočná príprava osôb pracujúcich s cieľovou skupinou (FI, LV⁹¹, SE);
- ★ poskytovanie pomoci iba v národnom jazyku (BG, LT);
- ★ nedostatočná informovanosť o dostupnosti týchto služieb (AT, UK).

Najčastejšou uvádzanou prekážkou je nedostatok zdrojov (či už ľudských alebo finančných). Napríklad **Belgicko** uviedlo, že na jedného poradenského

⁹⁰ Táto služba je dostupná len v Dubline.

⁹¹ Hoci zamestnanci štátneho úradu práce, ktorí prichádzajú do kontaktu s utečencami a osobami s iným štátutom ochrany, neabsolvovali

osobitnú prípravu týkajúcu sa práce s klientmi z tejto cieľovej skupiny, majú k dispozícii špeciálnu metodiku.

pracovníka (štátneho alebo z MVO) často pripadá vysoký počet klientov, čo niekedy vedie k tomu, že na poskytnutie veľmi špecifickej osobnej rady alebo vybudovanie vzťahu dôvery nie je dostatok času.

Ďalším často uvádzaným problémom je nedostatočná príprava a školenie. Napríklad vo **Švédsku** nedávno médiá informovali o tom, že systém verejného zdravotníctva často nemá potrebné schopnosti na riešenie novoprichádzajúcich, traumatizovaných migrantov a na poskytovanie primeranej psychiatrickej podpory. Podľa niektorých zdrojov trpí až takmer tretina nových migrantov vo Švédsku vážnymi následkami traumy.

Holandsko uviedlo ďalšiu prekážku, ktorá sa vzťahuje na spôsob organizácie poradenských služieb (na úrovni obcí/miest). Keďže poradenské služby zabezpečujú jednotlivé obce/mestá, poradenstvo sa často poskytuje rozdielnym spôsobom. Obce majú zároveň problém odhadnúť rozsah pomoci, ktorý bude osoba s udelenou medzinárodnou ochranou potrebovať. Napríklad, ak už táto osoba dostala pomoc v prijímacom centre, nie je vždy jasné, aká pomoc jej bola poskytnutá a aké ďalšie potreby treba riešiť. Následné poradenstvo zo strany obce preto niekedy nezodpovedá „úrovni integrácie“ danej osoby s udelenou medzinárodnou ochranou.

5.6.3 OSVEDČENÉ POSTUPY PRI POSKYTOVANÍ PORADENSTVA

V piatich členských štátoch bol identifikovaný rovnaký osvedčený postup, a to poskytovanie poradenstva v rôznych cudzích jazykoch (AT, BE, BG, EE, FI). Ďalším osvedčeným postupom je zapojenie širokého spektra subjektov s cieľom zabezpečiť optimálnu úroveň poskytovaných služieb, a to najmä pre zraniteľné osoby s udelenou medzinárodnou ochranou (BE, ES, FI). V **Španielsku** umožnila spolupráca v sieti rôznych inštitúcií zvýšenie efektívnosti vynaložených nákladov a zdieľanie zdrojov.

5.7 PRÍSTUP K BÝVANIU

Bývanie môže nepriamo ovplyvniť schopnosť osoby s udelenou medzinárodnou ochranou zabezpečiť si zamestnanie. V zmysle článku 32 prepracovaného znenia kvalifikačnej smernice musia členské štáty pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou zabezpečiť rovnaké podmienky prístupu k bývaniu, ako pre iných štátnych príslušníkov tretích krajín s legálnym pobytom. Okrem podmienok rovnakého zaobchádzania stanovených v kvalifikačnej smernici zaviedli členské štáty aj podporné opatrenia, ktoré opisujeme ďalej.

5.7.1 DOSTUPNOSŤ PODPORNÝCH OPATRENÍ NA ÚČEL UBYTOVANIA

Podpora prístupu k ubytovaniu (prostredníctvom ubytovania alebo finančnej podpory na bývanie) sa

poskytuje vo väčšine členských štátov (AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, SI, SK, SE, UK). **Grécko** v súčasnosti neposkytuje osobám s udelenou medzinárodnou ochranou žiadnu pomoc s bývaním.

5.7.2 ORGANIZÁCIA PODPORNÝCH OPATRENÍ NA ÚČEL UBYTOVANIA

Spomedzi členských štátov, ktoré poskytujú ubytovanie, má väčšina zavedené (AT, CZ, EE, FI, HR, FR, IE⁹², IT, LT, NL, SI, SK, SE) osobitné opatrenia pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou. Vo **Francúzsku** majú tieto osoby rovnaké právo na prístup k bývaniu ako osoby s trvalým pobytom, poskytujú sa im však aj špecializované služby vrátane dočasných ubytovacích centier a bývania pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou.

Ako uvádzame ďalej, typy opatrení na pomoc s bývaním sa medzi jednotlivými členskými štátmi výrazne líšia.

Predĺženie pobytu v prijímacích zariadeniach pre žiadateľov o azyl

Ak sa osobám s udelenou medzinárodnou ochranou nepodarilo nájsť samostatné bývanie, v 9 členských štátoch (AT, BE, BG, EE, HU, IE, LT, LU, NL) môžu zostať v prijímacom zariadení dlhšie. Obdobie povoleného pobytu v prijímacích zariadeniach sa pohybuje od dvoch mesiacov (BE, HU) do troch (LT, LU); štyroch (AT⁹³, EE) až šiestich mesiacov (BG); alebo až kým si nenájdu nezávislé ubytovanie (NL). Vo výnimočných situáciách je toto obdobie možné predĺžiť v **Belgicku** a **Litve**. V **Lotyšsku** a **Luxembursku** môžu osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, ktoré si nenašli bývanie, zostať v prijímacích zariadeniach, avšak za poplatok. V Luxembursku sa poplatok určuje podľa na základe počtu členov rodiny. V **Spojenom kráľovstve** bývajú *žiadatelia o azyl* v prijímacích centrách len krátky čas, potom sa zvyčajne sťahujú do súkromných bytov alebo domov. V prípade úspešnej žiadosti môžu v týchto súkromných bytoch bývať ďalších 28 dní.

Zriadenie osobitných prechodných zariadení pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou

V **Českej republike** existujú osobitné zariadenia, tzv. integračné azylové centrá, ktoré sú určené len osoby s udelenou medzinárodnou ochranou. V týchto centrách sa poskytujú rôzne integračné služby, ako je poradenstvo alebo jazykové kurzy. Počas svojho pobytu v centre sa tieto osoby pripravujú na následné presťahovanie na miesto trvalého pobytu.

⁹² V rámci programu presídlenia utečencov.

⁹³ Osoby s udeleným štatútom utečenca môžu v centre bývať štyri mesiace a osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou počas celej doby, keď potrebujú pomoc.

Poskytovanie bytov a iných typov ubytovania

Mnohé členské štáty (napr. AT, BE, CZ, EE, FR, HR, IE⁹⁴, IT, LV, LU, MT, NL, SE) poskytujú ubytovanie osobám s udelenou medzinárodnou ochranou. Poskytované typy ubytovania zahŕňajú: obecné byty (AT⁹⁵, EE, FR, IE – pre presídlených utečencov počas orientácie, LU, NL, SE); bývanie prenajaté od súkromných vlastníkov (EE, HR, IE); ubytovanie poskytované zmluvnými inštitúciami (AT); sociálne bývanie (BE, FR, IT, LU, LV, MT, NL) a dočasné ubytovacie centrá (FR).

Poskytovanie dotácií/finančnej pomoci osobám s udelenou medzinárodnou ochranou pri hľadaní ubytovania

Finančná pomoc/dotácie na ubytovanie sa poskytujú v 15 členských štátoch (AT⁹⁶, BE, BG (do konca r. 2013), CY, CZ, DE, ES, FI, HU, IE, LV, NL, SI, SK, UK). Príspevky na bývanie sa medzi členskými štátmi líšia, čo vyplýva zo situácie na trhu s bývaním a ekonomickej situácie v rôznych členských štátoch. Napríklad mesačná pomoc sa pohybuje od najnižšieho príspevku vo výške 45 do 57 EUR v obci Ropaži v Lotyšsku⁹⁷ a 90 EUR v Bulharsku (cca. do konca roka 2013). V Slovinsku ide o sumu 85 EUR na jednu osobu s udelenou medzinárodnou ochranou a od cca. 150 EUR do cca. 225 EUR na rodinu až do výšky 270 EUR na osobu za mesiac.

Finančná pomoc na nábytok, účty za energie a vybavenie domácnosti

Finančnú podporu na nábytok poskytuje päť členských štátov (BE, CZ, LT, SE, UK), pôžičku na domáce vybavenie Holandsko a Švédsko. V Litve sa po usadení v obci poskytuje jednorazový príspevok vo výške 204 EUR (na dospelého) na nákup základného nábytku a iného potrebného vybavenia domácnosti. V Spojenom kráľovstve je možné zaplatiť účty za energiu za obdobie dvoch týždňov.

Pomoc s nájdením súkromného ubytovania

Tým osobám s udelenou medzinárodnou ochranou, ktoré majú dostatočné prostriedky na prenájom bytu, sa v 10 členských štátoch poskytuje pomoc s nájdením súkromného ubytovania vrátane nájdenia vhodného bývania a podpisu zmlúv s prenajímateľmi (BG (do r. 2013), CZ, ES, FI, FR, IE⁹⁸, IT, LV, NL, SI, SK). Typicky túto pomoc poskytujú MVO (BE, BG, FR, LV).

5.7.3 PREKÁŽKY V PRÍSTUPE K ZAMESTNANIU

Najčastejšou prekážkou spojenou s týmto typom pomoci je nízka dostupnosť verejného bývania (AT, BE, FI, IE, LV, LU, ES, SE, SK). Napríklad vo Švédsku bolo na začiatku roku 2016 asi 11 000 osôb, ktoré museli v prijímacích zariadeniach zostať aj po získaní povolenia na pobyt, a to z dôvodu nedostatku bývania v mnohých

obciach. Nedostatok bývania vedie k zvýšeniu konkurencie na trhu s bývaním medzi novoprichádzajúcimi migrantmi (osobami s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochranou) a inými kategóriami migrantov či osobami s pobytom.

Ďalšie prekážky sú tieto:

- ★ obecné byty sú určené len vlastným štátnym príslušníkom (BG, SI);
- ★ neochota súkromných prenajímateľov prenajímať byty utečencom (BE, BG, EL, FR, LT);
- ★ diskriminácia a xenofóbne postoje (AT, HU, SK);
- ★ nedostatočná výška príspevku na bývanie, ktorá neumožňuje pokrytie nákladov na prenájom ubytovania (HU, LT);
- ★ administratívne prekážky (AT);
- ★ neznalosť systému ubytovania (IE, UK);
- ★ nízka mobilita mnohých utečencov a osôb s udelenou doplnkovou ochranou, keďže napr. nemajú auto a/alebo vodičské oprávnenie (BE);
- ★ osobám s udelenou doplnkovou ochranou bývajú v husto osídlených mestských oblastiach, v ktorých nie je dostatok ubytovacích možností (FR);
- ★ na príspevok na bývanie nemajú nárok osoby, ktoré už dostávajú iný typ podpory (DE);
- ★ nedostatočná znalosť jazyka neumožňuje orientovať sa na trhu s bývaním (IE).

5.7.4 OSVEDČENÉ POSTUPY

Členské štáty identifikovali niekoľko osvedčených postupov, ako napr.:

- ★ predĺženie pobytu v prijímacom zariadení, čo umožňuje **postupné prispôsobenie sa a prechod** od organizovaného ubytovania k nezávislému ubytovaniu (napr. BE, FI, LU);
- ★ zriadenie špeciálnych prechodných zariadení pre osoby s udelenou doplnkovou ochranou, ako sú „štartovacie“ byty pre osoby s udelenou doplnkovou ochranou (AT), alebo osobitné **integračné azylové centrá** pre tieto osoby (CZ);
- ★ poskytovanie **pomoci/poradenstva v súvislosti s bývaním** s cieľom pomôcť týmto osobám nájsť si bývanie. Napríklad vo Fínsku sa vďaka poradenstvu zabránilo mnohým núteným vysťahovaniam a vytvoril sa tlak na rôzne plány reštrukturalizácie dlhu či splátok, ktoré umožnili nájomníkovi splatiť dlh a vyhnúť sa vysťahovaniu.
- ★ zabezpečenie **prednosti týchto osôb** pri poskytovaní sociálneho bývania, napr. v Belgicku

⁹⁴ V rámci programu presídlenia utečencov.

⁹⁵ Dostupné osobám s udeleným štatútom utečenca a iba v niektorých prípadoch osobám s poskytnutou doplnkovou ochranou.

⁹⁶ Je dostupná osobám s udeleným štatútom utečenca a iba v niektorých prípadoch osobám s udelenou doplnkovou ochranou.

⁹⁷ V obci Ropaži je príspevok na bývanie stanovený na sumu 45 EUR na jednu osobu. Počas vykurovacieho obdobia môžu rodiny dostávať mesačný príspevok vo výške 57 EUR.

⁹⁸ V rámci programu presídlenia utečencov.

sa môžu zraniteľné osoby s udelenou medzinárodnou ochranou kvalifikovať na „pravidlo absolútnej priority“ pri udeľovaní sociálneho bývania.

- ★ zohľadnenie **pracovných príležitostí** v rámci politiky **rozptýlenia bývania pre osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou**. Úrady v **Holandsku** napríklad experimentujú s pilotnými projektmi zameranými na rozmiestňovanie týchto osôb do obcí na základe ich potenciálu na zamestnanie sa v danej lokalite.

Za osvedčený postup v **Holandsku** možno označiť aj zriadenie platformy „Opnieuw Thuis“. Účelom platformy je identifikácia a riešenie problémov na trhu s bývaním pre utečencov. Dôležitým príspevkom tohto projektu je, že obce majú informácie o problémoch týkajúcich sa bývania pre utečencov. Okrem toho bol zriadený aj podporný tím pre žiadateľov o azyl a držiteľov povolení na pobyt (OTAV), a to s cieľom poskytovať obciam podporu a informácie týkajúce sa azylovej politiky.

5.8 GARANTOVANÝ MINIMÁLNY PRÍJEM

Prostredníctvom garantovaného minimálneho príjmu sa zabezpečuje minimálna úroveň príjmu pre tých, ktorí nemajú dostatočné ekonomické zdroje na pokrytie základných životných potrieb. V článku 29 prepracovaného znenia kvalifikačnej smernice sa ustanovuje povinnosť členských štátov zabezpečiť „potrebnú sociálnu pomoc, aká sa poskytuje štátnym príslušníkom daného členského štátu.“ Na základe článku 29 ods. 2 sa však členské štáty môžu od tohto všeobecného pravidla odchýliť a obmedziť sociálnu asistenciu poskytovanú osobám s poskytnutou doplnkovou ochranou len na základné dávky.

5.8.1 DOSTUPNOSŤ GARANTOVANÉHO MINIMÁLNEHO PRÍJMU

Garantovaný minimálny príjem sa poskytuje vo väčšine členských štátov (AT, BE, BG-do konca roka 2013, CY, CZ, DE, EE, EL- v r. 2014, ES, FI, FR, HU, HR, IE, LV, LT, LU, NL, SI, SK, SE, UK). V **Taliansku** však neexistuje žiadna univerzálna podpora príjmu či príspevky na zmiernenie chudoby. Niektoré miestne samosprávy však podporu poskytujú, či už ako jednorazový príspevok alebo na pravidelnej báze.

Kým väčšina členských štátov (AT, BE, CY, CZ, DE, EE, ES, FI, FR, HU, HR, IE, LV, LT, LU, NL, SI, SE, SK, UK) minimálny príjem poskytuje za rovnakých podmienok ako vlastným štátnym príslušníkom, niektoré členské štáty majú (alebo mali) zavedenú špecifickú pomoc pre osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou (BG do konca r. 2013, EL v r. 2014, a LT do novembra 2015). V **Bulharsku** sa v rámci Národného programu integrácie utečencov na roky 2011 – 2013 poskytovala paušálna suma sociálnej pomoci po štyroch mesiacoch účasti v programe spolu s inými typmi finančnej pomoci, ako napr. príspevky na dopravu, zdravotné poistenie, poplatky za škôlku a pod. Od konca r. 2013 sa však tieto prostriedky neposkytujú. V **Grécku** sa

garantovaný minimálny príjem poskytoval v pilotnom programe v 13 obciach v roku 2014. V **Litve** sa osobám, ktoré získali štatút medzinárodnej ochrany, vyplácajú príspevky počas obdobia 12 mesiacov, pričom počas prvých šiestich mesiacov dostávajú vyššie príspevky a od šiesteho mesiaca sa suma znižuje na polovicu.

V **Chorvátsku** sa poskytuje jednorazový príspevok v prípadoch dočasnej hmotnej núdze, t. j. ak je osoba v nepriaznivej finančnej situácii a nie je schopná platiť náklady spojené napr. s narodením dieťaťa, smrťou alebo chorobou člena rodiny, prírodnou katastrofou, nákupom šiat alebo topánok (v prípade, ak nie je možné získať pomoc charitatívnej organizácie). V zmysle zákona o sociálnom zabezpečení sa príspevok poskytuje jednorazovo v hotovosti alebo ako vecná dávka. V **Luxembursku** pozostáva garantovaný minimálny príjem buď z „*integračného príspevku*“, ktorý je spojený s opatrením na účel zamestnania a vypláca sa žiadateľom, ktorí spĺňajú isté podmienky a sú schopní vykonávať pracovnú činnosť, alebo z „*doplnkového príspevku*“ vyplácaného na účel vyrovnania rozdielu medzi garantovaným minimálnym príjmom a príjmom domácnosti.

Väčšina členských štátov pri poskytovaní sociálnej pomoci nerozlišuje medzi utečencami a osobami s poskytnutou doplnkovou ochranou, hoci to kvalifikačná smernica umožňuje (pozri článok 29 ods. 2). Výnimkami sú **Belgicko**, **Lotyšsko** a **Malta**, ktoré týmto dvom kategóriám poskytujú rôzne dávky. Napríklad na **Malte** sú utečenci oprávnení na sociálnu pomoc za podobných podmienok ako domáci štátni príslušníci, kým osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou majú nárok na „základné príspevky sociálnej pomoci“. **Belgicko** a **Lotyšsko** tieto dve kategórie rozlišujú v prípade príspevkov pre zdravotne postihnutých (BE) a príspevkov na deti (LV), na ktoré majú nárok len utečenci.

5.8.2 PODMIENKY PRÍSTUPU KU GARANTOVANÉMU MINIMÁLNEMU PRÍJMU

Podmienky prístupu ku garantovanému minimálnemu príjmu zahŕňajú:

- ★ **dôkaz, že osoba nemá dostatočný príjem** (AT, BE, CY, CZ, DE, EE, LV, LU, SE, UK): napríklad v **Lotyšsku** sa potvrdzuje dokladom, že priemerný mesačný príjem osoby s udelenou medzinárodnou ochranou za posledné 3 mesiace nepresiahol 128,06 EUR a že nevlastní monetárne úspory, cenné papiere alebo majetok.
- ★ **doklad totožnosti a doklad o pobyte** (AT, BE, LV, SE, UK): v **Belgicku** sa prístup ku garantovanému minimálnemu príjmu poskytuje až od momentu, keď sa osoba s udelenou medzinárodnou ochranou zaregistruje v konkrétnej obci.

- ★ **doklad, že osoba je registrovaná ako uchádzač o prácu/nezamestnaný** (BE, CZ, LV): napríklad v **Belgicku** sa prístup ku garantovanému minimálnemu príjmu môže zamietnuť osobe, ktorá nie je ochotná pracovať alebo navštevovať vzdelávacie kurzy alebo kurzy odborného vzdelávania a prípravy.
- ★ **typ ochrany** (AT): v **Rakúsku** nie sú na poberanie garantovaného minimálneho príjmu oprávnené osoby s udelenou humanitárnou ochranou.

5.8.3 PREKÁŽKY V PRÍSTUPE KU GARANTOVANÉMU MINIMÁLNEMU PRÍJMU

Pri poskytovaní tohto podporného opatrenia bolo zaznamenaných niekoľko prekážok:

- ★ byrokratická záťaž a čakacie lehoty (AT, BE, FR, SK);
- ★ nízka výška sociálnych dávok (EE – 90 EUR/mesiac v r. 2015 so zvýšením na 130 EUR mesačne v r. 2016);
- ★ nedostatočná príprava personálu v inštitúciách sociálneho zabezpečenia na prácu s osobami s udelenou medzinárodnou ochranou a/alebo jazykové bariéry (HR, SK).

Ako sme už uviedli, najčastejšou prekážkou prístupu ku garantovanému minimálnemu príjmu sú **administratívne požiadavky**. Napríklad v **Rakúsku** je podmienkou získania garantovaného minimálneho príjmu doklad o pobyte, väčšina prenajímateľov však vyžaduje aj doklad o príjme. To znamená, že osoby s udelenou medzinárodnou ochranou si nemôžu uplatniť nárok na príspevok na zálohu za nájomné alebo na poplatky za registráciu nájomnej zmluvy. V **Slovenskej republike** musia osoby s udelenou medzinárodnou ochranou predložiť zmluvu o nájme, na základe ktorej si môžu uplatniť nárok na príspevok na bývanie. Keďže prenajímatelia zvyčajne poskytujú len zmluvu o prenájme, osoby s udelenou medzinárodnou ochranou často nezískajú nárok na túto dávku.

5.8.4 OSVEDČENÉ POSTUPY V PRÍSTUPE KU GARANTOVANÉMU MINIMÁLNEMU PRÍJMU

Osvedčený postup bol identifikovaný vo **Fínsku** v súvislosti s Inštitútom sociálneho poistenia (Kela), ktorý osobám s udelenou medzinárodnou ochranou poskytuje intenzívne sprievodné opatrenia na uľahčenie prístupu ku garantovanému minimálnemu príjmu a zabezpečuje klientsky priateľský prístup. Tieto sprievodné opatrenia zahŕňajú o. i. poskytovanie viacjazyčných služieb, preklad formulárov do rôznych jazykov a zabezpečenie tlmočenia do jazyka klienta s cieľom zabezpečiť bezproblémové poskytovanie služieb štátnym príslušníkom tretích krajín.

Od marca 2015 Napríklad Kela poskytla videoslužby v rôznych jazykoch vrátane kurdštiny.

6 Závery

Táto malá tematická štúdia EMN predkladá komparatívnu analýzu politik a praktických postupov, ktoré členské štáty používajú na uľahčenie integrácie osôb s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochranou na trhu práce. V štúdiu sa skúmajú práva a postupy v súvislosti s prístupom na trh práce, ako aj dostupnosť podporných opatrení na účel zamestnania. Cieľom štúdie bolo tiež identifikovať osvedčené postupy a prekážky spojené s uplatňovaním práva osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na prístup na trh práce a účasť na ňom, ako aj rozdiely v zaobchádzaní vyplývajúce z jednotlivých pobytových štatútov (štatút utečenca, štatút doplnkovej ochrany, štatút humanitárnej ochrany).

V zmysle prepracovaného znenia kvalifikačnej smernice garantujú všetky členské štáty osobám s udelenou medzinárodnou ochranou **zákonné právo na prácu**. Vo väčšine členských štátov toto právo podlieha všeobecne platným pravidlám týkajúcim sa danej profesie a verejnej služby. Hoci na základe prepracovaného znenia kvalifikačnej smernice musia všetky členské štáty „bezprostredne“ povoliť prístup osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na trh práce, **v praxi** však osoby s udelenou medzinárodnou ochranou musia najskôr splniť isté **administratívne podmienky**. Väčšina členských štátov napríklad vyžaduje, aby osoby s udelenou medzinárodnou ochranou mali povolenie na pobyt, niektoré vyžadujú aj osobitné pracovné povolenie. Hoci dĺžka vybavovania týchto dokladov sa medzi jednotlivými členskými štátmi líši, takéto požiadavky môžu **celý proces predĺžiť** a bolo by vhodné **obmedziť ich na minimum**.

Okrem administratívnych podmienok čelia osoby s udelenou medzinárodnou ochranou aj **praktickým prekážkam** v prístupe na trh práce, a to z dôvodu ich špecifickej situácie či problémov spôsobených prenasledovaním, stratou ochrany svojho štátu či útekem do Európy. Pre ich situáciu sú typické: zlý psychický a fyzický stav, chýbajúce doklady o kvalifikácii, neexistencia sociálnej siete, nedostatočné jazykové znalosti a pod. V dôsledku toho sú osoby s udelenou medzinárodnou ochranou voči iným migrantom (a samozrejme domácomu obyvateľstvu) znevýhodnené vo vzťahu k prístupu na trh práce. Takéto praktické prekážky zdôrazňujú dôležitosť poskytovania **podporných opatrení na účel zamestnania**, ktoré by mali byť nastavené **špecificky s ohľadom na situáciu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou**.

Podporné opatrenia na účel zamestnania poskytujú všetky členské štáty. Vo všetkých členských štátoch tvoria časť širšieho rámca **politik integrácie na trhu práce**, čo vyplýva z tradičného zamerania na integráciu **migrantov** vo všeobecnosti, a nie špecificky na *osoby s udelenou medzinárodnou ochranou*.

V súlade s tým využíva väčšina členských štátov tzv. **začleňujúci prístup**, v rámci ktorého sa podporné opatrenia na účel zamestnania a prístup k službám (vrátane verejných služieb zamestnanosti) poskytujú **podobným spôsobom ako štátnym príslušníkom tretích krajín alebo štátnym príslušníkom** daného členského štátu. S ohľadom na špecifické prekážky, ktorým osoby s udelenou medzinárodnou ochranou čelia, však začleňujúci prístup nemusí byť dostatočne efektívny pri riešení potrieb osôb s udelenou medzinárodnou ochranou. V tejto súvislosti treba poznamenať, že prepracované znenie kvalifikačnej smernice obsahuje inherentné obmedzenie, keďže vyžaduje, aby členské štáty poskytli podporné opatrenia na účel zamestnania „za rovnakých podmienok ako vlastným štátnym príslušníkom“, kým potreby osôb s udelenou medzinárodnou ochranou sú často výrazne odlišné od domáceho obyvateľstva.

Na druhej strane niektoré členské štáty v **čoraz väčšej miere prijímajú špecifické opatrenia** zamerané na osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, pričom tento trend sa v reakcii na súčasnú migračnú krízu posilňuje. Niektoré členské štáty uplatňujú hybridný prístup založený na **kombinácii všeobecných opatrení pre migrantov a špecifických opatrení** pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, kým ďalšie vytvorili **špecifické opatrenia zamerané výhradne na tieto osoby** (napr. individuálny vstupný plán v Českej republike a vo Švédsku, v ktorom sa stanovuje najlepšia cesta integrácie na trhu práce). Tvorba **špecifických opatrení vrátane podpory v rámci verejných služieb zamestnanosti predstavuje osvedčený postup**, ktorý by sa mal ďalej podporovať a v budúcnosti uprednostňovať.

Typy **podporných opatrení zameraných na zamestnávanie** sa líšia od jedného členského štátu k druhému. Kľúčové opatrenia, ktoré poskytuje väčšina členských štátov, zahŕňajú jazykové kurzy, orientačné služby, prístup k službám zamestnanosti (vrátane pracovného poradenstva), pomoc pri uznaní profesijnej kvalifikácie, ako aj pomoc s bývaním. Dodatočné podporné opatrenia v niektorých členských štátoch zahŕňajú okrem iného prístup k učňovskej príprave/stážam, komunikáciu s potenciálnymi zamestnávateľmi, školenia sociálnych/profesijných zručností a pod.

Na základe preskúmania vybraných podporných opatrení na účel zamestnania sa zistilo, že veľká väčšina podporných opatrení na účel zamestnania nie je **špecifická pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou**, ale zameriava sa všeobecne na štátnych príslušníkov tretích krajín alebo štátnych príslušníkov danej krajiny. Je to najmä prípad jazykových kurzov,⁹⁹

prístupu ku vzdelaniu¹⁰⁰ a garantovaného minimálneho príjmu¹⁰¹.

Naopak špecifické opatrenia sa častejšie používajú pri orientačných službách,¹⁰² uznávaní kvalifikácie,¹⁰³ poradenstve,¹⁰⁴ ako aj prístupe k bývaniu¹⁰⁵. Mnohé z týchto špecifických opatrení sa však poskytujú na báze projektov, čo znamená, že nie sú kontinuálne dostupné pre všetky osoby s udelenou medzinárodnou ochranou.

Pri poskytovaní podporných opatrení na účel zamestnania možno identifikovať niekoľko **osvedčených postupov**:

- ★ **prepájanie výučby jazyka s trhom práce** s cieľom zvýšiť pravdepodobnosť, že výučba podporí zamestnanie;
- ★ poskytovanie **orientačných služieb** s cieľom **priamej podpory integrácie na pracovnom mieste**, v rámci ktorej sa osoby s udelenou medzinárodnou ochranou pripravujú na konkrétne pracovné miesto;
- ★ poskytovanie **špecifických opatrení** na uľahčenie prístupu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou k **vzdelávaniu**, napr. prostredníctvom finančného príspevku, odpustenia poplatkov za kurz, podpory počas štúdia a pod.
- ★ poskytovanie „**doplňového vzdelávania a prípravy**“ osobitne pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou alebo pre štátnych príslušníkov tretích krajín (napr. vzdelávanie „on-the-job“, priamo v práci) ako prostriedku na získanie dodatočného vzdelania a na uznanie kvalifikácie;
- ★ poskytovanie **špecifického odborného vzdelávania a prípravy** s cieľom zvýšenia účasti osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na trhu práce;
- ★ poskytovanie pracovného **poradenstva širokým spektrom subjektov** a v **rôznych cudzích jazykoch** s cieľom zabezpečiť optimálnu úroveň služieb;
- ★ poskytovanie **špecifických schém uznania kvalifikácie a akreditácie predchádzajúceho vzdelania** vrátane špecifických informácií a pomoci osobám s udelenou medzinárodnou ochranou pri nájdení vhodných schém a prístupe k nim.

Osoby s udelenou medzinárodnou ochranou však zároveň čelia **mnohým prekážkam v prístupe k podporným opatreniam** na účel zamestnania. Čo je však najdôležitejšie, niektoré podporné opatrenia na účel zamestnania nie sú určené **všetkým** týchto osôb,

⁹⁹ Špecifické opatrenia identifikované v troch členských štátoch.

¹⁰⁰ Špecifické opatrenia identifikované v štyroch členských štátoch.

¹⁰¹ Žiadne špecifické opatrenia.

¹⁰² Špecifické opatrenia identifikované v siedmich členských štátoch.

¹⁰³ Špecifické opatrenia identifikované v 11 členských štátoch.

¹⁰⁴ Špecifické opatrenia identifikované v 15 členských štátoch.

¹⁰⁵ Špecifické opatrenia identifikované v 13 členských štátoch.

napríklad preto, že sa poskytujú len na projektovej báze, iba v istých zemepisných oblastiach, alebo jednoducho preto, že sú obmedzené na istý počet osôb s udelenou medzinárodnou ochranou. Iné často uvádzané prekážky prístupu k podporným opatreniam zameraným na trh práce zahŕňajú:

- ★ **finančné náklady** (priame a nepriame) napr. vo vzťahu k účasti na jazykových kurzoch, vzdelávaní, odbornom vzdelávaní a príprave či vo vzťahu k uznaniu kvalifikácie a pod.
- ★ **nedostatočná úroveň jazykových znalostí**, ktorá sa považuje za prekážku prístupu k orientačným službám či odbornému vzdelávaniu a príprave;
- ★ **nízka úroveň vzdelania**, ktorá je prekážkou prístupu napr. k jazykovým kurzom a k odbornému vzdelávaniu a príprave;
- ★ neexistencia **dokladov potvrdzujúcich kvalifikáciu**, čo je najmä prekážkou prístupu k ďalšiemu vzdelávaniu;
- ★ **administratívna záťaž a dlhé administratívne postupy** uznávania kvalifikácie alebo prístupu ku garantovanému minimálnemu príjmu.

Tieto prekážky osobám s udelenou medzinárodnou ochranou často v praxi znemožňujú prístup k podporným opatreniam, čo na druhej strane **ovplyvňuje ich včasný a úspešný vstup na trh práce**. Uvedené skutočnosti poukazujú na význam poskytovania **harmonizovaného a vyváženého** balíka podporných opatrení, ktorým sa simultánne riešia všetky rozmery prístupu na trh práce. Zistili sa aj prekážky vo vzťahu k **vykonávaniu** podporných opatrení. Kým obsah podporných opatrení sa medzi členskými štátmi líši, pokiaľ ide o rozsah, trvanie, pridelené zdroje a pod., **vykonávanie** podporných opatrení **je často nedokonalé** z dôvodu nedostatku zdrojov a **kapacity** vykonávať ich. Existuje preto **priestor na zlepšení prístupu** k podporným opatreniam na účel zamestnania, ako aj na zlepšenie ich **vykonávania v praxi**.

Výsledky Výberového zisťovania pracovných síl v EÚ ukazujú, že miera zamestnanosti osôb s udelenou

medzinárodnou ochranou je v prvých štyroch (a menej) rokoch pobytu nízka. Časom sa však miera zamestnanosti zvyšuje a po 20 a viac rokoch je takmer rovnaká ako pri iných kategóriách migrantov. Mnohé členské štáty však uviedli, že tie osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, ktoré si nájdu prácu, zvyčajne pracujú na pracovných miestach **nezodpovedajúcich úrovni ich kvalifikácie**, t. j. pracujú ako **nizkokvalifikovaná, nízkoplatená a často dočasná pracovná sila**. Je preto potrebné vyvinúť viac úsilia na pomoc týmto osôb, aby si našli prácu, ktorá zodpovedá úrovni ich kvalifikácie a aby sa **zabránilo mrhaniu mozgami**. Okrem Výberového zisťovania pracovných síl v EÚ za rok 2014 existuje len málo štatistík o miere zamestnania osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, čo poukazuje na potrebu dodatočného, harmonizovaného zberu údajov a analýzy v tejto oblasti.

Štúdia napokon identifikovala **isté rozdiely v zaobchádzaní medzi rôznymi kategóriami osôb s udelenou medzinárodnou ochranou**, ktoré sa skúmali v tejto štúdii (utečenci, osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou a osoby s udelenou humanitárnou ochranou). Hlavné rozdiely medzi utečencami a osobami s poskytnutou doplnkovou ochranou sa týkajú dĺžky platnosti povolenia na pobyt v mnohých (celkom 12) členských štátoch, ktoré udeľujú osobám s doplnkovou ochranou povolenia na pobyt s kratšou platnosťou (čo umožňuje prepracované znenie kvalifikačnej smernice). To môže brániť procesu integrácie týchto osôb, keďže pobyty s kratšou platnosťou znemožňujú dlhodobú integráciu a predstavujú aj praktické prekážky prístupu k podporným opatreniam na trh práce (napr. osoba sa nemôže zapísať do vzdelávacieho programu v trvaní troch rokov, ak má povolenie platné len na jeden rok). Pravdepodobne teda existuje priestor na ďalšie znižovanie rozdielov, a to najmä preto, že šesť členských štátov v súčasnosti nerozlišuje dĺžku platnosti povolenia na pobyt na základe udeleného štatútu. Navyše len v niekoľkých členských štátoch podliehajú osoby s udelenou humanitárnou ochranou väčšiemu počtu administratívnych podmienok ako utečenci alebo osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou. Týka sa to najmä potreby pracovného povolenia vrátane testovania trhu práce.

Annex 1 Štatistický prehľad populácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou a ich účasti na trhu práce

Table A1.1 Rozdelenie osôb s kladným prvostupňovým rozhodnutím vydaným v EÚ-28 podľa veku za roky 2010 – 2015

EU-28 – Rozdelenie podľa veku (kladné rozhodnutia)	2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	č.	%	č.	%	č.	%	č.	%	č.	%	č.	%
Mladší ako 14 rokov	12 875	23	13 270	22	20 390	22	25 920	24	33 010	21	41 135	16
14 až 17 rokov	6 525	12	6 190	10	7 355	8	8 370	8	12 390	8	19 435	8
18 až 34 rokov	24 655	44	27 725	47	46 415	51	49 965	46	79 615	50	138 940	55
35 až 64 rokov	10 540	19	11 235	19	15 470	17	21 220	20	33 000	21	49 910	20
65 a viac	825	1	910	2	1 120	1	1 810	2	1 905	1	2 475	1
Neznámy	155	0	210	0	260	0	325	0	295	0	335	0
Celkom	55 575	100	59 535	100	91 010	100	107 610	100	160 210	100	252 230	100

Annex 2 Právo na prístup na trh práce v legislatíve a v praxi

Table A2.1 Dĺžka platnosti povolenia na pobyt a roky legálneho pobytu potrebné na žiadosť o trvalý pobyt a občianstvo

ČS	Minimálna platnosť povolenia na pobyt			Maximálna platnosť povolenia na pobyt			Žiadosť o trvalý pobyt			Žiadosť o občianstvo		
	Utečenec	Doplňková ochrana	Humanitárna ochrana	Utečenec	Doplňková ochrana	Humanitárna ochrana	Utečenec	Doplňková ochrana	Humanitárna ochrana	Utečenec	Doplňková ochrana	Humanitárna ochrana
AT	neobmedzená	1	1	:	1+2 ¹⁰⁶	1 ¹⁰⁷	5	5	:	6	10 ¹⁰⁸	10 ¹⁰⁹
BE	neobmedzená ¹¹⁰	1	:	neobmedzená	neobmedzená	:	okamžite	5	:	5	5	:
BG	3	:	3	5	:	3	:	:	:	3	:	5
CY	3	1	:	3	1+2	:	5	5	:	5	5	:
CZ	neobmedzená	1	neobmedzená	neobmedzená	1+2	neobmedzená	5	5	5	5	10	5
DE	3	1+2	1	3	1+2	3	3	5	5	6 až 8	6 až 8	6 až 8
EE	3	1	:	neobmedzená	neobmedzená	:	5	5	:	8	8	:
EL	3	3	2	neobmedzená 2 až 3	neobmedzená	neobmedzená	5	5	:	3	7	:
ES	neobmedzená	neobmedzená	1	neobmedzená	neobmedzená	1+1	okamžite	okamžite	5	5	10	10
FI	4	4	1	neobmedzená <4	neobmedzená <4	neobmedzená <4	4	4	4	4 až 6	4 až 6	4 až 6

¹⁰⁶ Počet predĺžení nie je obmedzený.

¹⁰⁷ Je možné predĺžiť pri jednom z troch dôvodov pobytu určených osobám s udelenou humanitárnou ochranou.

¹⁰⁸ Z týchto 10 rokov musia mať osoby s udelenou medzinárodnou ochranou legálny pobyt v trvaní minimálne päť rokov (t. j. nemôžu sa uchádzať priamo o občianstvo, ale musia najskôr získať povolenie na pobyt v súlade so zákonom o usadení sa a pobyte).

¹⁰⁹ Tamtiež.

¹¹⁰ Ak bol žiadateľovi o azyl udelený **štatút utečenca**, v súčasnosti sa vydáva povolenie na pobyt na neobmedzený čas (elektronická karta B). Z dôvodu vysokého počtu utečencov od leta 2015 sa vláda v decembri 2015 rozhodla obmedziť platnosť povolenia na pobyt spojeného s postavením utečenca na päť rokov, ktoré je obnoviteľné povolením na neobmedzený čas. Nový zákon nadobudne účinnosť v priebehu roka 2016.

ČŠ	Minimálna platnosť povolenia na pobyt			Maximálna platnosť povolenia na pobyt			Žiadosť o trvalý pobyt			Žiadosť o občianstvo		
FR	10	1	:	neobmedzená	neobmedzená	:	10 ¹¹¹	15 ¹¹²	:	Žiadne podmienky vo vzťahu k trvaniu.	5	:
HU	neobmedzená	5	1 alebo 3 ¹¹³	:	neobmedzená	neobmedzená	3 alebo 5 ¹¹⁴	3 alebo 5 ¹¹⁵	3	3	8	8
IE	neurčuje sa <1	3	podľa uváženia	neurčuje sa <1	neurčuje sa	podľa uváženia	:	:	:	3 ¹¹⁶	5	5
IT	5	5	2	neobmedzená	neobmedzená	2	5	5	:	5	10	10
LT	5	2	:	:	:	:	okamžite	5	:	7 až 10	7 až 10	:
LU	3	3	neurčuje sa	5	5	neurčuje sa	5	5	:	7	7	:
LV	5	1	:	5	1+1	:	okamžite	5	:	5	10	:
MT		1			3			Pozri komentár ¹¹⁷ .		Pozri komentár ¹¹⁸ .		
NL	5	5	5	neobmedzená	neobmedzená	neobmedzená	5	5	5	5	5	5

¹¹¹ Po vypršaní desaťročnej platnosti povolenia na pobyt sa môže utečenec uchádzať o obnovenie tohto povolenia na pobyt alebo o povolenie na trvalý pobyt na neobmedzený čas.

¹¹² Osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou môžu žiadať o povolenie na dlhodobý pobyt v EÚ, ak dokážu dokladovať nepretržitý pobyt vo Francúzsku v období posledných 5 rokov. Keď skončí platnosť tohto povolenia, môžu sa uchádzať o povolenie na trvalý pobyt.

¹¹³ 3 roky pre osoby bez štátnej príslušnosti a 1 rok pre štatút exilu.

¹¹⁴ 5 rokov pre povolenie ES na dlhodobý pobyt a 3 roky pre národné povolenie na usadenie.

¹¹⁵ Tamtiež.

¹¹⁶ Minister môže podľa svojho uváženia skrátiť na 3 roky. V praxi sa vyžadujú 3 roky.

¹¹⁷ Utečenci a osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou môžu získať trvalý pobyt, ak im bol udelený štatút dlhodobého pobytu v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi, ktorými bola transponovaná smernica Rady 2003/109 a príslušnou smernicou, ktorou bola zmenená. Osobám, ktorým bola udelená dočasná humanitárna ochrana v zmysle vnútroštátnych pravidiel, sa povolenie na trvalý pobyt neudeľuje.

¹¹⁸ Osoby, ktoré mali na Malte pobyt v trvaní 5 rokov, môžu predložiť žiadosť o občianstvo podľa článku 10 ods. 1 maltského zákona o občianstve.

ČŠ	Minimálna platnosť povolenia na pobyt			Maximálna platnosť povolenia na pobyt			Žiadosť o trvalý pobyt			Žiadosť o občianstvo		
SE	1 ¹¹⁹	1 ¹²⁰	1 ¹²¹	neobmedzené alebo najmenej 3 roky	neobmedzené alebo najmenej 3 roky	neobmedzené	Pravidlom je neobmedze né povolenie.	Pravidlom je neobmedzené povolenie.	Pravidlom je neobmedzené povolenie.	4	5	5
SI	neobmedzená	1	:	neobmedzená	3+2	:	:	:	:	5	5	:
SK	neobmedzená /3 ¹²²	1	neobmedzená	neobmedzená /3 ¹²³	1+2	:	okamžite	5	:	4	8	4
UK	5	:	5	5	:	5	5	:	5	6	:	6

Tabuľka neobsahuje informácie za PL, PT, RO a NO, keďže tieto krajiny nepredložili národné štúdie.

¹¹⁹ Z dôvodu vysokého počtu žiadateľov o azyl prijala švédská vláda 23. októbra 2015 dohodu o prisťahovalectve s cieľom zabezpečiť kapacitu prijímacieho systému a posilniť prijatie nových migrantov. Dohoda zahŕňa plánované zavedenie povolení na prechodný pobyt pre utečencov bez rodín a tým, ktorí potrebujú doplnkovú ochranu. V zmysle nových pravidiel sa utečencom pri prvom posúdení žiadosti udelí povolenie na pobyt na tri roky a osobám oprávneným na doplnkovú ochranu povolenie na jeden rok. Tieto povolenia budú obnoviteľné. Aj v prípade predĺženia sa bude vo všeobecnosti udeľovať povolenie na prechodný pobyt. Výnimky sa budú vzťahovať na deti a ich rodiny, ktoré svoje žiadosti podali pred uplatnením dohody a ktoré sú stále vo Švédsku. Tieto plánované zmeny v zákone o cudzincoch majú byť dočasné a obmedzené na obdobie troch rokov. Nové pravidlá sa nebudú vzťahovať na presídlených utečencov, maloletých bez sprievodu a ich rodiny. Očakáva sa, že tieto zmeny nadobudnú účinnosť 20. júla 2016. Podrobnejšie informácie nájdete v švédskej národnej štúdii.

¹²⁰ Bežne neobmedzená, ale v súčasnosti 1 rok (pozri predchádzajúcu poznámku pod čiarou).

¹²¹ Bežne neobmedzená, ale v súčasnosti 1 rok (pozri predchádzajúcu poznámku pod čiarou).

¹²² 3 roky v prípade azylu udeleného na účel zlúčenia rodiny.

¹²³ Tamtiež.

Table A2.2 Podmienky a obmedzenia prístupu na trh práce podľa udeleného štatútu (ŠPTK, utečenec, doplnková a humanitárna ochrana)

ČŠ	Povolenie na pobyt				Pracovné povolenie				Uplatňujú sa obmedzenia trvania				Uplatňujú sa obmedzenia na konkrétneho zamestnávateľa				Uplatňujú sa obmedzenia vo vzťahu ku konkrétnemu odvetviu				Prednosť sa dáva štátnym príslušníkom alebo občanom EÚ			
	ŠPTK	U	DO	HO	ŠPTK	U	DO	HO	ŠPTK	U	DO	HO	ŠPTK	U	DO	HO	ŠPTK	U	DO	HO	ŠPTK	U	DO	HO
AT	✓	✓	✓	✓	:			✓ ¹²⁴	:		✓	✓	:				:				:			✓ ¹²⁵
BE	✓	✓	✓	:	✓		✓	:	✓		✓	:				:				:				:
BG	✓	✓	:	✓	✓		:		✓		:		✓		:		✓		:		✓		:	
CY	✓	✓	✓	:	✓			:	✓			:	✓			:	✓			:	✓			:
CZ	✓	✓	✓	✓					✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
DE	✓	✓	✓	✓	✓								✓				✓				✓			
EE	✓	✓	✓	:				:				:				:	✓	✓	✓	:				
EL	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓								✓				✓
ES	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
FI	✓	✓	✓	✓					✓				✓				✓				✓			
FR	✓	✓	✓	:	✓			:	✓	:	:	:	:	:	:	:	✓	✓	✓	:	✓			:
HR	✓				✓				✓	:	:	:	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
HU	✓			✓	✓			✓	✓		✓	✓	✓			✓	✓			✓	✓			✓
IE	✓	✓	✓	✓	✓ ¹²⁶			✓ ¹²⁷	✓			:				:				:	✓			:
IT	✓	✓	✓	✓	✓			✓																
LT	✓	✓	✓	:	✓			:	✓			:	✓			:				:	✓			:
LU	✓	✓	✓									✓				✓	✓	✓	✓	✓				✓
LV	✓	✓	✓	:				:	✓	✓	✓	:	✓			:				:	✓	✓	✓	:
MT	✓	✓	✓	:		✓	:	:																
NL	✓	✓	✓	✓	✓																			
SE	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓																
SI	✓	✓	✓	:	✓			:	✓			:	✓			:	✓			:	✓	✓	✓	:

¹²⁴ Pri dvoch z troch rôznych dôvodov na pobyt potrebujú osoby s udelenou humanitárnou ochranou pracovné povolenie.¹²⁵ Pri jednom z troch rôznych oprávnení na pobyt musia osoby s udelenou humanitárnou ochranou prejsť testovaním trhu práce, v rámci ktorého sú uprednostňovaní štátni príslušníci a občania EÚ.¹²⁶ V niektorých prípadoch.¹²⁷ Osoby, ktorým bolo udelené povolenie na pobyt z humanitárnych dôvodov, môžu zvyčajne pracovať bez pracovného povolenia. Rozhodnúť môže minister pre spravodlivosť a rovnosť.

ČŠ	Povolenie na pobyt				Pracovné povolenie				Uplatňujú sa obmedzenia trvania				Uplatňujú sa obmedzenia na konkrétneho zamestnávateľa				Uplatňujú sa obmedzenia vo vzťahu ku konkrétnemu odvetviu				Prednosť sa dáva štátnym príslušníkom alebo občanom EÚ			
	ŠPTK	U	DO	HO	ŠPTK	U	DO	HO	ŠPTK	U	DO	HO	ŠPTK	U	DO	HO	ŠPTK	U	DO	HO	ŠPTK	U	DO	HO
SK	✓	✓	✓	✓	✓				✓	:	:	:									✓			
UK	✓	✓	:	✓							:				:				:				:	

Tabuľka neobsahuje informácie za PL, PT, RO a NO, keďže tieto krajiny nepredložili národné štúdie.

Pozn.: Symbolom „:“ sa označuje, že daná položka sa na členský štát nevzťahuje.

Poznámky

DE: Výnimkou je prístup štátnych príslušníkov tretích krajín k zamestnaniu v štátnej službe, ktorý je obmedzený.

EE: Štátni príslušníci tretích krajín, utečenci a osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou nemajú prístup k zamestnaniu v štátnej službe.

ES: V niektorých profesiách sa vyžaduje štátna príslušnosť EÚ/EHS. Pri zamestnaniach v štátnej službe sa dáva prednosť osobám so štátnou príslušnosťou EÚ/EHS.

FI: V individuálnych prípadoch sa na štátnych príslušníkov tretích krajín môžu vzťahovať dodatočné obmedzenia.

FR: Obmedzenia pre štátnych príslušníkov tretích krajín vyplývajú z podmienok pracovného povolenia.

LU: Utečenci a osoby s poskytnutou doplnkovou a humanitárnou ochranou nemajú prístup k zamestnaniu v štátnej službe.

Annex 3 Organizácia a obsah politík integrácie na trhu práce pre osoby s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochranou

Table A3.1 Orgány s výkonnou a finančnou zodpovednosťou za uplatňovanie integračných opatrení pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou I¹²⁸

ČŠ	Vzdelávanie		Jazykové kurzy		Orientačné kurzy	
	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť
AT	spolkové krajiny, Spolkové ministerstvo pre vzdelávanie a záležitosti žien	spolkové krajiny, Spolkové ministerstvo pre vzdelávanie a záležitosti žien	Verejná služba zamestnanosti, Rakúsky integračný fond	Verejná služba zamestnanosti, spolkové krajiny, Rakúsky integračný fond, Spolkové ministerstvo pre Európu, integráciu a zahraničné veci, Spolkové ministerstvo vnútra	Spolkové ministerstvo pre Európu, integráciu a zahraničné veci	Spolkové ministerstvo pre Európu, integráciu a zahraničné veci
BE	regióny	regióny	regióny	regióny	regióny	regióny
BG	Ministerstvo školstva a vedy	obce/mestá	CARITAS (s podporou Štátneho úradu pre utečencov)	UNHCR	Štátny úrad pre utečencov, MVO	Štátny úrad pre utečencov, financovanie prostredníctvom projektov
CY	Ministerstvo školstva a kultúry	Ministerstvo školstva a kultúry	Jednotka európskych fondov, Ministerstvo vnútra (zodpovedný orgán)	Jednotka európskych fondov, Ministerstvo vnútra (zodpovedný orgán)	Jednotka európskych fondov, Ministerstvo vnútra (zodpovedný orgán)	Jednotka európskych fondov, Ministerstvo vnútra (zodpovedný orgán)
CZ			Ministerstvo školstva, mládeže a športu	Ministerstvo vnútra	Ministerstvo školstva, mládeže a športu	Ministerstvo vnútra
DE	V závislosti od typu vzdelávania.	V závislosti od typu vzdelávania.	Bundesamt für Migration und Flüchtlinge	Bundesamt für Migration und Flüchtlinge	Bundesamt für Migration und Flüchtlinge	Bundesamt für Migration und Flüchtlinge

¹²⁸ Komentár poskytli tieto členské štáty:

Vzdelávanie:

LT: Podľa litovskej legislatívy nie je poskytovanie vzdelávacích programov súčasťou podporných integračných opatrení pre osoby, ktorým bol udelený azyl.

SE: Podporné opatrenia, ktoré sú súčasťou „zákona o prijatí“ z r. 2010, sa financujú na štátnej úrovni. Vstupné plány pre novoprichádzajúcich migrantov môžu obsahovať aj vzdelávanie.

Jazykové kurzy:

FI: Vo Fínsku je jazykové vzdelávanie migrantov súčasťou širšieho integračného vzdelávania.

LV: Mimovládne organizácie poskytujú dodatočné bezplatné kurzy lotyšského jazyka s podporou Európskeho fondu pre utečencov a Európskeho fondu pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín. Za udeľovanie podpory na výučbu úradného jazyka je zodpovedný Úrad pre občianstvo a migračné záležitosti.

SE: Podporné opatrenia, ktoré sú súčasťou „zákona o prijatí“ z r. 2010, sa financujú na štátnej úrovni. Obce/mestá dostávajú od vlády granty na poskytovanie jazykových kurzov. Vstupné plány pre novoprichádzajúcich migrantov môžu obsahovať výučbu švédkeho jazyka. Výučba švédkeho jazyka je dostupná aj pre novoprichádzajúcich migrantov, na ktorých sa nevzťahuje „zákon o prijatí.“

SK: Prostredníctvom integračných projektov, ktoré realizujú MVO, pričom vecným garantom je Migračný úrad MV SR.

Orientačné kurzy:

FI: Správa zamestnanosti a ekonomického rozvoja neorganizuje osobitné orientačné kurzy. Informácie o fínskej spoločnosti sa migrantom poskytujú ako súčasť integračných školení (pozri predchádzajúcu časť – „Jazykové kurzy“).

LV: Kurzy realizujú mimovládne organizácie, ktoré získali projekty v rámci tendrov o spolufinancovanie z Európskeho fondu pre utečencov a Európskeho fondu pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín.

SE: Podporné opatrenia, ktoré sú súčasťou „zákona o prijatí“ z r. 2010, sa financujú na štátnej úrovni. Obce/mestá dostávajú od vlády granty na poskytovanie orientačných kurzov. Vstupné plány pre novoprichádzajúcich migrantov môžu obsahovať orientačné kurzy (občianske kurzy).

SK: Prostredníctvom integračných projektov, ktoré realizujú MVO, pričom vecným garantom je Migračný úrad MV SR (v prípade jazykových kurzov a orientačných kurzov).

ČŠ	Vzdelávanie		Jazykové kurzy		Orientačné kurzy	
	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť
EE	vzdelávacie inštitúcie	Ministerstvo školstva a výskumu	1) Estónsky fond poistenia v nezamestnanosti 2) jazykové školy 3) ubytovacie centrum Vao a miestne orgány	1) Ministerstvo sociálnych vecí	1) IOM Estónsko (do polovice r. 2015) 2) IOM Estónsko (od polovice r. 2015) 3) SA Archimedes, SA ETAg, Expat Relocation Estonia (od polovice roka 2015)	1) Ministerstvo vnútra (prostredníctvom Európskeho fondu pre utečencov) 2) Ministerstvo vnútra (prostredníctvom Fondu pre azyl, migráciu a integráciu) 3) Ministerstvo vnútra (prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu)
EL	obce, Grécka rada pre utečencov, PRAKSIS (MVO), ARSIS (MVO)	európske fondy, Helénska republika, iné inštitúcie, MVO	METAdrasi (MVO), Grécka rada pre utečencov, PRAKSIS, ARSIS, Steki Metanaston (MVO)	európske fondy, Helénska republika, iné inštitúcie, MVO, organizácie občianskej spoločnosti	obce/mestá, Grécka rada pre utečencov, PRAKSIS, ARSIS, Centrá odborného vzdelávania a prípravy	európske fondy, Helénska republika, iné inštitúcie, MVO, organizácie občianskej spoločnosti
ES	subjekty spravujúce špecifické integračné programy financované Ministerstvom práce, Centrá vzdelávania pre dospelých, univerzity	Ministerstvo práce Oddelenia školstva na úrovni autonómnych oblastí Ministerstvo školstva	subjekty spravujúce špecifické integračné programy financované Ministerstvom práce.	Ministerstvo práce	subjekty spravujúce špecifické integračné programy financované Ministerstvom práce	Ministerstvo práce
FI	1) Prípravné vzdelanie – VALMA a TELMA: Vzdelávanie vykonávajú spoločne obecné úrady a spoločnosti, ktoré majú povolenie na poskytovanie takéhoto vzdelávania od Ministerstva školstva a kultúry 2) Integračná príprava - časť práce: Úrady práce a hospodárskeho rozvoja a poskytovatelia vzdelávania vybraní v súťaži organizovanej Centrami pre hospodársky rozvoj, dopravu a životné prostredie 3) Verejné služby v oblasti zamestnanosti a podnikania, ako napr. vyskúšanie v práci a coaching v práci: Úrady práce a hospodárskeho rozvoja a poskytovatelia vzdelávania vybraní v súťaži organizovanej Centrami pre hospodársky rozvoj, dopravu a životné prostredie	1) Ministerstvo školstva a kultúry/štát 2) Ministerstvo práce a hospodárstva/štát 3) Ministerstvo práce a hospodárstva/štát 4) Ministerstvo práce a hospodárstva/štát 5) Ministerstvo práce a hospodárstva/štát a podniky	1) Odborné vzdelávanie a príprava a súvisiace politiky Úrady práce a hospodárskeho rozvoja a poskytovatelia vzdelávania vybraní v súťaži organizovanej Centrami pre hospodársky rozvoj, dopravu a životné prostredie 2) Štúdium z vlastnej iniciatívy obce/orgány obcí a vzdelávacie inštitúcie, ktoré spravujú, alebo súkromné vzdelávacie inštitúcie	1) Ministerstvo práce a hospodárstva/štát 2) Ministerstvo školstva a kultúry/štát	Predodchodová kultúrna orientácia pre utečencov v rámci kvót: Celkovú zodpovednosť za projekt má Fínska imigračná služba.	Fínska imigračná služba s projektovým financovaním ERF

ČŠ	Vzdelávanie		Jazykové kurzy		Orientačné kurzy	
	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť
	4) Odborné vzdelávanie a príprava a súvisiace politiky Úrady práce a hospodárskeho rozvoja a poskytovatelia vzdelávania vybraní v súťaži organizovanej Centrami pre hospodársky rozvoj, dopravu a životné prostredie 5) Školenia pri náboře zamestnancov prispôsobené personálnym potrebám zamestnávateľa Úrady práce a hospodárskeho rozvoja a poskytovatelia vzdelávania vybraní v súťaži organizovanej Centrami pre hospodársky rozvoj, dopravu a životné prostredie					
FR	:	:	Úrad pre imigráciu a integráciu (pod vedením ministerstva vnútra)	Úrad pre imigráciu a integráciu (pod vedením ministerstva vnútra)	Úrad pre imigráciu a integráciu (pod vedením ministerstva vnútra)	Úrad pre imigráciu a integráciu (pod vedením ministerstva vnútra)
HU	FCC	:	FCC	:	FCC	Úrad pre imigráciu a občianstvo/FCC
IE	Ministerstvo školstva a zručností	Ministerstvo školstva a zručností	Ministerstvo školstva a zručností	Ministerstvo školstva a zručností	Úrad na podporu integrácie migrantov (OPMI) ¹²⁹	Úrad na podporu integrácie migrantov (OPMI) ¹³⁰
IT	Ministerstvo školstva	Ministerstvo školstva	Ministerstvo školstva	Ministerstvo vnútra	Ministerstvo práce	Ministerstvo práce
LT	Ministerstvo školstva a práce	Osoba, ktorej bol udelený azyl.	Prijímacie centrum pre utečencov/úrad zodpovedný za integráciu	Prijímacie centrum pre utečencov	Prijímacie centrum pre utečencov/úrad zodpovedný za integráciu	Prijímacie centrum pre utečencov
LU	Ministerstvo národného školstva, detí a mládeže	Ministerstvo národného školstva, detí a mládeže	Národný jazykový inštitút, obce a oprávnené združenia vzdelávania dospelých. Ministerstvo národného školstva, detí a mládež (prostredníctvom SECAM – Služba vzdelávania detí cudzincov) pre deti. Úrad prijímania a integrácie (OLAI) v rámci Contrat d'accueil et d'intégration (CAI, dohoda o prijatí a integrácii)	Ministerstvo národného školstva, detí a mládeže	Úrad prijímania a integrácie	Úrad prijímania a integrácie

¹²⁹ Iba pre presídlených utečencov.¹³⁰ Iba pre presídlených utečencov.

ČŠ	Vzdelávanie		Jazykové kurzy		Orientačné kurzy	
	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť
LV	Ministerstvo školstva a vedy	Ministerstvo školstva a vedy	- Ministerstvo kultúry - Lotyšská jazyková agentúra - Štátny úrad práce - miestne samosprávy - Ministerstvo školstva a vedy	- Ministerstvo kultúry - Ministerstvo sociálnych vecí - miestne samosprávy - Úrad pre občianstvo a migračné záležitosti	MVO	Ministerstvo kultúry
MT	Ministerstvo školstva & zamestnanosti	Ministerstvo školstva & zamestnanosti	Ministerstvo školstva & zamestnanosti		:	
NL	DUO (Výkonná agentúra pre vzdelávanie = agentúra ministerstva školstva) a nadácia UAF (Nadácia pre študentov utečencov, nezávislé organizácie)	Ministerstvo školstva a Ministerstvo sociálnych vecí a práce	DUO a súkromné vzdelávacie inštitúcie	Ministerstvo sociálnych vecí a práce	DUO a súkromné vzdelávacie inštitúcie	Ministerstvo sociálnych vecí a práce
SE	Verejná služba zamestnanosti (Arbetsförmedlingen) a obce/mestá (kommuner) sú zodpovedné za primárne a sekundárne (odborné) vzdelávanie dospelých.	Verejná služba zamestnanosti/obce	Obce/mestá (kommuner) sú práve zodpovedné za výučbu švédskeho jazyka určenú migrantom, migranti môžu navštevovať aj kurzy iných subjektov vrátane nezávislých (neziskových) škôl alebo súkromných vzdelávacích centier. Existujú aj príklady jazykovej výučby, ktorú na ad hoc báze poskytujú iné verejné orgány, napr. regióny, osobitne pre zdravotnícky personál.	Najmä obce/mestá, ad hoc iné verejné orgány, napr. regióny	Obce/mestá (kommuner) majú povinnosť poskytovať kurzy (občianskej) orientácie vrátane tej časti vstupných plánov, ktorá je určená novoprichádzajúcim migrantom.	vláda
SI	Ministerstvo školstva, mládeže a športu	Ministerstvo školstva, mládeže a športu, Ministerstvo vnútra	Ministerstvo vnútra, jazykové školy	Ministerstvo vnútra	Ministerstvo vnútra, MVO	Ministerstvo vnútra
SK	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu	Ministerstvo vnútra (Migračný úrad MV SR)	Migračný úrad MV SR	Migračný úrad MV SR	Migračný úrad MV SR
UK	miestne orgány	miestne orgány	BIS (Agentúra financovania zručností), Ministerstvo pre komunitu a miestnu samosprávu – DCLG, miestne orgány	BIS, DCLG, Ministerstvo vnútra (Home Office)	Ministerstvo vnútra a miestne orgány (iba v prípade presídlených utečencov)	Ministerstvo vnútra a miestne orgány (iba v prípade presídlených utečencov)

Pozn.: Symbolom „:“ sa označuje, že daná položka sa na členský štát nevzťahuje.

Table A3.2 Orgány s výkonnou a finančnou zodpovednosťou za uplatňovanie integračných opatrení pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou
II¹³¹

ČŠ	Odborné vzdelávanie a príprava		Poradenstvo		Uznávanie kvalifikácie	
	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť
AT	Verejná služba zamestnanosti	Verejná služba zamestnanosti	Rakúsky integračný fond Verejná služba zamestnanosti	Rakúsky integračný fond Verejná služba zamestnanosti	Kontaktné miesta pre osoby s kvalifikáciou z cudziny a Národné informačné centrum pre uznávanie akademickej kvalifikácie (ENIC-NARIC Rakúsko)	Spolkové ministerstvo práce, sociálnych vecí a ochrany spotrebiteľa a Spolkové ministerstvo vedy, výskumu a hospodárstva
BE	regióny	regióny	regióny	regióny	regióny	regióny
BG	Úrad práce, Štátny úrad pre utečencov	Ministerstvo práce a sociálnej politiky, Štátny úrad pre utečencov	MVO	projektové financovanie	Národné centrum pre informácie a dokumentáciu	Ministerstvo školstva a vedy
CY	Jednotka európskych fondov, Ministerstvo vnútra (zodpovedný orgán)	Jednotka európskych fondov, Ministerstvo vnútra (zodpovedný orgán)	Jednotka európskych fondov, Ministerstvo vnútra (zodpovedný orgán)	Jednotka európskych fondov, Ministerstvo vnútra (zodpovedný orgán)	–	–
CZ	Ministerstvo práce a sociálnych vecí	Ministerstvo práce a sociálnych vecí	Správa utečeneckých zariadení Ministerstva vnútra (SUZ), všeobecný poskytovateľ integračných služieb, úrady práce (Ministerstvo práce a sociálnych vecí)	Ministerstvo vnútra, Ministerstvo práce a sociálnych vecí	Ministerstvo školstva a Úrad rektora univerzity v prípade uznávania akademickej kvalifikácie	Náklady znáša ministerstvo vnútra alebo klient.
DE	pracovná agentúra/úrad práce	pracovná agentúra/úrad práce	pracovná agentúra	pracovná agentúra	V závislosti od spolkového štátu a profesijnej skupiny.	V závislosti od spolkového štátu a profesijnej skupiny.

¹³¹ Tieto členské štáty poskytli svoj komentár:

Odborné vzdelávanie a príprava:

LT: Plánuje sa, že od začiatku r. 2016 sa budú môcť štátni príslušníci tretích krajín, ktorým bol udelený azyl, zaregistrovať na Úrade pracovnej výmeny a zúčastniť sa na ponúkaných kurzoch odborného vzdelávania a prípravy.

LV: Štátny úrad práce poskytuje kurzy profesijného vzdelávania pre nezamestnaných, uchádzačov o zamestnanie a osoby ohrozené rizikom nezamestnanosti.

SE: Podporné opatrenia, ktoré sú súčasťou „zákona o prijatí“ z r. 2010, sa financujú na štátnej úrovni. Vstupné plány pre novoprichádzajúcich migrantov môžu obsahovať odborné vzdelávanie a prípravu.

Poradenstvo:

FI: Integračné vzdelávanie, ktoré je súčasťou vzdelávania v oblasti trhu práce (nakupujú ho Úrady práce a hospodárskeho rozvoja od poskytovateľov školení vybraných na základe súťaže; financuje sa z rozpočtových prostriedkov Ministerstva školstva a kultúry), zahŕňa sociálnu podporu profesionálov: poradenských pracovníkov, učiteľov v oblasti špeciálnych potrieb, asistentov v oblasti špeciálnych potrieb, zdravotné sestričky a registrované sestričky, sociálnych pracovníkov, bakalárov sociálnych služieb, školských sociálnych pracovníkov. Ak je to potrebné, migranta môžu odkázať napr. na služby poskytované Finským združením pre duševné zdravie alebo na služby Centra pre obete mučenia.

LV: Experti z mimovládnych organizácií poskytujú v rámci projektu ERF bezplatné konzultácie utečencom a osobám s iným štatútom, ktoré sa zaregistrovali ako nezamestnaní alebo uchádzači o zamestnanie.

SK: Prostredníctvom integračných projektov, ktoré realizujú MVO, pričom vecným garantom je Migračný úrad MV SR.

Uznávanie kvalifikácie:

FI: Vstupné posúdenie vrátane predbežného preskúmania zručností vykonáva Úrad práce a hospodárskeho rozvoja alebo obec/mesto. Integračné školenia môžu zahŕňať identifikáciu zručností a uznávanie kvalifikácií a diplomov.

SE: Okrem subjektov, ktoré vykonávajú formálne hodnotenie zahraničnej kvalifikácie, Arbetsförmedlingen mapuje a analyzuje kvalifikáciu novoprichádzajúcich migrantov pri tvorbe vstupného plánu pre jednotlivé osoby. Migračný úrad vykonáva predbežné mapovanie kvalifikácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou.

ČŠ	Odborné vzdelávanie a príprava		Poradenstvo		Uznávanie kvalifikácie	
	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť
EE	1) vzdelávacie inštitúcie 2) Estónsky fond poistenia v nezamestnanosti	1) Ministerstvo školstva a výskumu 2) Ministerstvo sociálnych vecí	1) Estónsky fond poistenia v nezamestnanosti 2) Centrum Johanna Mihkelsona 3) Estónska rada pre utečencov 4) miestne úrady	1) Ministerstvo sociálnych vecí 2) Ministerstvo vnútra (prostredníctvom Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (predtým ERF)) 3) iná podpora 4) štátny rozpočet	SA Archimedes, centrum ENIC/NARIC	Ministerstvo školstva a výskumu
EL	obce/mestá, Grécka rada pre utečencov, PRAKSIS, ARSIS	európske fondy, Helénska republika, iné inštitúcie, MVO, organizácie občianskej spoločnosti	obce/mestá, UNHCR, Grécka rada pre utečencov, PRAKSIS, ARSIS, pracovná agentúra Manpower (OAED)	európske fondy, Helénska republika, medzinárodné organizácie, iné inštitúcie, MVO, organizácie občianskej spoločnosti	Helénske národné centrum pre uznávanie akademickej kvalifikácie a informačné centrum	Helénska republika
ES	subjekty spravujúce špecifické integračné programy financované Ministerstvom práce Oddelenia školstva a práce autonómnych oblastí	Ministerstvo práce Oddelenia školstva a práce autonómnych oblastí	Orgány spravujúce špecifické integračné programy financované Ministerstvom práce. Regionálne služby zamestnanosti autonómnych oblastí	Ministerstvo práce Oddelenia školstva a práce autonómnych oblastí	Ministerstvo školstva	Ministerstvo školstva
FI	1) Odborné vzdelávanie a príprava pre trh práce Úrady práce a hospodárskeho rozvoja a poskytovatelia vzdelávania vybraní v súťaži organizovanej Centrami pre hospodársky rozvoj, dopravu a životné prostredie 2) Štúdium z vlastnej iniciatívy obce/orgány obcí a vzdelávacie inštitúcie, ktoré spravujú, alebo súkromné vzdelávacie inštitúcie 3) Kariérny coaching a vzdelávanie v oblasti podnikania Úrady práce a hospodárskeho rozvoja a poskytovatelia vzdelávania vybraní v súťaži organizovanej Centrami pre hospodársky rozvoj, dopravu a životné prostredie 4) Učňovská príprava a vzdelávanie Poskytovatelia vzdelávania, ktorí získali povolenie na poskytovanie učňovskej	1) Ministerstvo školstva a kultúry/štát 2) Ministerstvo práce a hospodárstva/štát 3) Ministerstvo školstva a kultúry/štát 4) štát a obce	1) Služby poskytované Úradmi práce a hospodárskeho rozvoja , napr. základné odborné služby, služby spojené s podporovaným zamestnaním a služby externých dodávateľov, ako je napr. coaching v práci 2) Služby obcí pre osoby, ktoré potrebujú osobitné opatrenia 3) Pracovná skúsenosť na účel rehabilitácie poskytovaná obcou alebo externými dodávateľmi	1) Ministerstvo práce a hospodárstva/štát 2) Štát prepláca obci výdavky. 3) obec/mesto	1) Uznávanie kvalifikácie a VŠ vzdelania a vysvedčení: Fínska národná rada pre školstvo 2) Práva profesionálnej praxe: Orgány jednotlivých priemyslov 3) Prieskum kompetencií a profesionálnych zručností: Úrad práce a hospodárskeho rozvoja nakupuje odborné posúdenia od externého dodávateľa vzdelávania.	1) V súvislosti s integračným vzdelávaním môže Úrad práce a hospodárskeho rozvoja znášať náklady na uznanie kvalifikácie alebo VŠ vzdelania pre jedného klienta (zo štátnych zdrojov). Inak znáša náklady klient sám. 2) Náklady znáša klient. 3) Ministerstvo práce a hospodárstva/štát

ČŠ	Odborné vzdelávanie a príprava		Poradenstvo		Uznávanie kvalifikácie	
	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť
	prípravy od Ministerstva školstva a kultúry					
FR	: – majú prístup k rovnakým službám ako štátni príslušníci	:	Neexistuje centrálna schéma, služby poskytujú miestne združenia.	Združenia môžu byť oprávnené na granty ministerstva vnútra v rámci „Programu 104“ („Integrácia a prístup k francúzskej štátnej príslušnosti“)	ENIC-NARIC Francúzsko je prepojené s „CIEP“, organizáciou Ministerstva školstva, vyššieho vzdelávania a výskumu	ENIC-NARIC Francúzsko je prepojené s „CIEP“, organizáciou Ministerstva školstva, vyššieho vzdelávania a výskumu
HU	FCC	:	FCC	Úrad pre imigráciu a občianstvo/FCC	:	:
IE	Ministerstvo školstva a zručností	Ministerstvo školstva a zručností	Ministerstvo zdravotníctva	Ministerstvo zdravotníctva	Kvalita a kvalifikácie Írsko (QQI)	Ministerstvo školstva a zručností
IT	Ministerstvo práce	Ministerstvo vnútra	Ministerstvo práce	Ministerstvo vnútra	Ministerstvo zahraničných vecí	Ministerstvo zahraničných vecí
LT	Prijímacie centrum pre utečencov/úrad zodpovedný za integráciu Úrad pracovnej výmeny	Prijímacie centrum pre utečencov	Prijímacie centrum pre utečencov/úrad zodpovedný za integráciu	Prijímacie centrum pre utečencov	Centrum pre posudzovanie kvality vo vyššom vzdelávaní	Osoba, ktorej bol udelený azyl.
LU	Oddelenie vzdelávania dospelých (SEA) na Ministerstve národného školstva, detí a mládeže Ministerstvo národného školstva, detí a mládeže (prostredníctvom SECAM) pre deti	Ministerstvo národného školstva, detí a mládeže (prostredníctvom SECAM) pre deti	Úrad pre rozvoj zamestnanosti	Úrad pre rozvoj zamestnanosti	Diplomy o sekundárnom vzdelávaní: Oddelenie uznávania diplomov na Ministerstve národného školstva, detí a mládeže Validácia acquis a skúseností: Jednotka validácie acquis a skúseností na Ministerstve národného školstva, detí a mládeže Homologizácia diplomov: Komisia pre homologizáciu na Ministerstve vyššieho vzdelávania a výskumu	Ministerstvo národného školstva, detí a mládeže Ministerstvo národného školstva, detí a mládeže Ministerstvo vyššieho školstva a výskumu
LV	Štátny úrad práce	Ministerstvo sociálnych vecí	Štátny úrad práce	Ministerstvo sociálnych vecí	Akademické informačné centrum	Utečenci a osoby s iným štatútom platia štátny poplatok z vlastných zdrojov.
MT	Ministerstvo školstva & zamestnanosti	Korporácia pre zamestnanie a odbornú prípravu	Ministerstvo školstva & zamestnanosti	Riaditeľstvo pre vzdelávacie služby	Ministerstvo školstva & zamestnanosti	Národná komisia pre ďalšie a vyššie vzdelávanie
NL	:	:	obce a organizácie občianskej spoločnosti	obce prostredníctvom Centrálného úradu pre prijímanie žiadateľov o azyl (COA) a Ministerstva sociálnych vecí a práce	Informačné centrum pre uznávanie kvalifikácie, agentúra v rámci Ministerstva sociálnych vecí a práce	Ministerstvo sociálnych vecí a práce

ČŠ	Odborné vzdelávanie a príprava		Poradenstvo		Uznávanie kvalifikácie	
	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť
SE	Verejné služby zamestnanosti, obce/mestá (odborné vzdelávanie a príprava pre dospelých, "yrkesvux"), Vyššie odborné vzdelávanie	Verejné služby zamestnanosti/obce	Verejné služby zamestnanosti/obce (študijné a kariérne poradenstvo); rôzne iné úrady a subjekty (súkromné a verejné, napr. poradenstvo v prípade traumy)	Verejné služby zamestnanosti/obce	Verejné služby zamestnanosti/obce, Švédska rada pre vyššie vzdelávanie (Universitets- och högskolerådet, UHR), Národná rada pre zdravie a sociálne zabezpečenie (Socialstyrelsen) a niekoľko špecializovaných štátnych úradov a (súkromných) obchodných združení. Švédska národná agentúra pre vyššie odborné vzdelávanie (Myndigheten för yrkeshögskolan, MYH) má úlohu koordinovať a podporovať národnú štruktúru pre validáciu.	vláda a úrady/organizácie, ktoré vykonávajú služby
SI	Ministerstvo školstva, vedy a športu; Ministerstvo práce, rodiny, sociálnych vecí a rovnosti príležitostí	Ministerstvo školstva, vedy a športu; Ministerstvo vnútra, Ministerstvo práce, rodiny, sociálnych vecí a rovnosti príležitostí	Ministerstvo vnútra, Ministerstvo práce, rodiny, sociálnych vecí a rovnosti príležitostí – úrad práce, MVO	Ministerstvo vnútra, Ministerstvo práce, rodiny, sociálnych vecí a rovnosti príležitostí – úrad práce	Ministerstvo školstva, vedy a športu	Ministerstvo školstva, mládeže a športu, Ministerstvo vnútra
SK	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR Migračný úrad MV SR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny MV SR, fondy EÚ	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu
UK	Ministerstvo práce a dôchodkov, DWP (Job Centre Plus – úrad práce)	DWP	Ministerstvo zdravotníctva (NHS) a ministerstvo vnútra	Ministerstvo zdravotníctva (NHS) a ministerstvo vnútra	Ministerstvo školstva (NARIC Spojené kráľovstvo)	Ministerstvo školstva

Pozn.: Symbolom „:" sa označuje, že daná položka sa na členský štát nevzťahuje.

Table A3.3 Orgány s výkonnou a finančnou zodpovednosťou za uplatňovanie integračných opatrení pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou III¹³²

ČŠ	Garantovaný minimálny príjem		Ubytovanie	
	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť
AT	Zdieľajú ju spolkové krajiny, obce a spolkový štát, vykonáva sa na regionálnej úrovni okresnými administratívnymi úradmi alebo obecnými úradmi v spolupráci s orgánmi sociálneho zabezpečenia a sociálnymi centrami.	spolkový štát, spolkové krajiny, obce	spolkové krajiny, obce Spolkové ministerstvo pre Európu, integráciu a zahraničné veci, Fonds Soziales Wien, Rakúsky integračný fond a rôzne zmluvne viazané inštitúcie (cirkevné a súkromné združenia)	spolkové krajiny, obce Spolkové ministerstvo pre Európu, integráciu a zahraničné veci, Fonds Soziales Wien, Rakúsky integračný fond
BE	federálne a miestne orgány	federálne a miestne orgány	federálne a miestne orgány	federálne a miestne orgány
BG	Štátny úrad pre utečencov, MVO	Štátny úrad pre utečencov, projektové financovanie	Bulharský červený kríž	Štátny úrad pre utečencov
CY	Úrad pre správu sociálnych dávok, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a sociálneho poistenia	Úrad pre správu sociálnych dávok, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a sociálneho poistenia	Úrad pre správu sociálnych dávok, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a sociálneho poistenia	Úrad pre správu sociálnych dávok, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a sociálneho poistenia
CZ	Ministerstvo práce a sociálnych vecí	Ministerstvo práce a sociálnych vecí	Ministerstvo vnútra, regionálne orgány, obecné úrady	Ministerstvo vnútra
DE	Úrad práce	spolková úroveň/miestna samospráva	miestna samospráva	Príspevok na bývanie: 50 % spolková krajina, 50 % federálna vláda Dotované bývanie: krajiny a federálna vláda
EE	1) miestne orgány 2) Estónska rada pre sociálne poistenie	1) štátny rozpočet 2) Ministerstvo sociálnych vecí	1) miestne orgány 2) Centrum Vao	1) Ministerstvo sociálnych vecí (zo štátneho rozpočtu) 2) Ministerstvo sociálnych vecí (zo štátneho rozpočtu)
EL	UNHCR, Grécka rada pre utečencov, PRAKSIS, Nadácia Stavros Niarchosa	európske fondy, Helénska republika, medzinárodné organizácie, iné inštitúcie, MVO, organizácie občianskej spoločnosti	obce, UNHCR, Grécka rada pre utečencov, PRAKSIS, ARSIS	európske fondy, Helénska republika, medzinárodné organizácie, iné inštitúcie, MVO, organizácie občianskej spoločnosti
ES	Orgány spravujúce špecifické integračné programy financované Ministerstvom práce.	Ministerstvo práce autonómne oblasti	Verejné služby ubytovania autonómnych oblastí a obcí	autonómne oblasti

¹³² Tieto členské štáty poskytli svoj komentár:**Ubytovanie:**

BG: Poskytovalo sa do konca r. 2013.

HR: V niektorých prípadoch spolupracujú aj MVO, napr. pri hľadaní vhodných bytov.

LV: Ak utečenec získal štatút ochrany, má právo požiadať o sociálny byt.

SE: Okrem pomoci a služieb poskytovaných Arbetsförmedlingen a migračným úradom sa novoprichádzajúcim migrantom dôrazne odporúča prevziať vlastnú zodpovednosť a byť aktívny pri hľadaní bývania.

SK: Prostredníctvom integračných projektov, ktoré realizujú MVO, pričom vecným sponzorom je Migračný úrad MV SR.

ČŠ	Garantovaný minimálny príjem		Ubytovanie	
	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť
	sociálne služby obcí			
FI	Sociálnu pomoc poskytuje obec. Podporu v súvislosti s trhom práce a príspevok na bývanie zabezpečuje Kela (Inštitút sociálneho poistenia).	Štát obciam počas obdobia troch rokov prepláca náklady na sociálnu pomoc. Podporu v súvislosti s trhom práce financuje štát z daní.	1) Pridelenie obciam na základe zmluvy Obce uzatvárajú dohodu s Centrami pre hospodársky rozvoj, dopravu a životné prostredie o pridelení migrantov do obce. 2) Samostatné sťahovanie Prijímacie centrá pomáhajú osobám s udelenou medzinárodnou ochranou, ktorým bolo vydané povolenie na pobyt v rámci konania o azyle, pri hľadaní bývania.	1-2) Štát obciam uhrádza vynaložené náklady za prijatie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou za podmienky, že obec uzatvorila dohodu s Centrom pre hospodársky rozvoj, dopravu a životné prostredie (4 roky pre osoby prijaté do krajiny v rámci utečeneckých kvót, 3 roky pre osoby, ktoré prichádzajú na základe konania o azyle) 2) Osobe sa poskytujú prijímacie služby pre žiadateľov o azyl (financované zo štátnych daní) dovtedy, kým sa nestane príjmom služieb obce.
FR	Fond pre rodinné prídavky (CAF)	Národný fond pre rodinné prídavky (CNAF)	Štátne služby na národnej a miestnej úrovni, združenia	Ministerstvo vnútra
HR	Centrá sociálnych vecí, miestne a regionálne samosprávne jednotky	Centrá sociálnych vecí, miestne a regionálne samosprávne jednotky	Centrá sociálnych vecí	Ministerstvo sociálnej politiky a mládeže
HU	Úrad pre imigráciu a občianstvo	Úrad pre imigráciu a občianstvo	Úrad pre imigráciu a občianstvo/FCC	Úrad pre imigráciu a občianstvo
IE	Ministerstvo sociálnej ochrany	Ministerstvo sociálnej ochrany	Ministerstvo životného prostredia, komunít a miestnej samosprávy	Ministerstvo životného prostredia, komunít a miestnej samosprávy
IT	Ministerstvo vnútra	Ministerstvo vnútra	Ministerstvo vnútra pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou ubytovaných v prijímacích zariadeniach	Ministerstvo vnútra
LT	Prijímacie centrum pre utečencov/úrad zodpovedný za integráciu	Prijímacie centrum pre utečencov	Prijímacie centrum pre utečencov/úrad zodpovedný za integráciu	Prijímacie centrum pre utečencov
LU	Národný fond solidarity (FNS) a Národná služba pre sociálnu činnosť (SNAS)	Národný fond solidarity (FNS) a Národná služba pre sociálnu činnosť (SNAS)	Národný fond na podporu bývania a iné inštitúcie, ako napr. Sociálna realitná agentúra a Société Nationale des Habitations à Bon Marché	Národný fond na podporu bývania a iné inštitúcie, ako napr. Sociálna realitná agentúra a Société Nationale des Habitations à Bon Marché
LV	miestne samosprávy	miestne samosprávy	miestne samosprávy	miestne samosprávy
MT	Ministerstvo rodiny a sociálnej solidarity	Oddelenie sociálneho zabezpečenia	Úrad pre bývanie	Úrad pre bývanie
NL	obce	obce	obce	vláda
SE	obce	obce (sociálna pomoc/podpora príjmu) Försäkringskassan (prijímací príspevok, doplnkový prijímací príspevok a doplnkový prijímací príspevok na bývanie, nejde však o príspevky na garanciu minimálneho príjmu.	Za ubytovanie sú zodpovedné obce. Verejné služby zamestnanosti a Švédsky migračný úrad osobám s udelenou medzinárodnou ochranou pomáhajú pri hľadaní ubytovania. Verejné služby zamestnanosti sú zodpovedné za služby pre osoby vo veku 20 – 64 r., ktoré	vláda/Försäkringskassan (príspevok na bývanie, sociálna pomoc) a/alebo jednotlivci v závislosti od ich finančnej situácie

ČŠ	Garantovaný minimálny príjem		Ubytovanie	
	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť	Výkonná zodpovednosť	Finančná zodpovednosť
			sa zúčastňujú na minimálne 25 % vstupných aktivít a migračný úrad za presídlené osoby, maloletých bez sprievodu, osoby staršie ako 65 rokov a osoby, ktoré sa nezúčastnia minimálne 25 % vstupných aktivít.	
SI	Ministerstvo práce, rodiny, sociálnych vecí a rovnosti príležitostí – Centrá pre sociálnu pomoc (sociálna finančná pomoc, rodinné prídavky); úrad práce (finančná podpora v nezamestnanosti), Ministerstvo vnútra (finančný príspevok na súkromné ubytovanie)	Ministerstvo práce, rodiny, sociálnych vecí a rovnosti príležitostí – Centrá pre sociálnu pomoc (sociálna finančná pomoc, rodinné prídavky); úrad práce (finančná podpora v nezamestnanosti), Ministerstvo vnútra (finančný príspevok na súkromné ubytovanie)	Ministerstvo vnútra (finančný príspevok na súkromné ubytovanie), MVO	Ministerstvo vnútra (finančný príspevok na súkromné ubytovanie)
SK	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Migračný úrad MV SR	Migračný úrad MV SR
UK	Ministerstvo práce a dôchodkov	Ministerstvo práce a dôchodkov	miestne orgány	Ministerstvo práce a dôchodkov

Annex 4 Vybrané podporné opatrenia na účel zamestnania

Table A4.1 Oprávnenosť utečencov, osôb s poskytnutou doplnkovou a humanitárnou ochranou vo vzťahu k podporným opatreniam na účel zamestnania

ČS	Vzdelávanie			Jazykové kurzy			Orientačné kurzy			Odborné vzdelávanie a príprava			Poradenstvo			Uznávanie kvalifikácie			Garantovaný minimálny príjem			Ubytovanie		
	U	DO	HO	U	DO	HO	U	DO	HO	U	DO	HO	U	DO	HO	U	DO	HO	U	DO	HO	U	DO	HO
AT	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	nie	✓	✓	nie	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	nie	✓	nie	nie
BE	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:
BG	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓
CY	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:
CZ	:	:	:	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
DE	✓	✓	✓ ¹³³	✓*	✓*	✓*	✓*	✓*	✓*	✓	✓	✓ ¹³⁴	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
EE	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:
EL	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	:	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ES	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
FI	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
FR	nie*	nie*	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	nie**	nie**	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:
HR	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	:	:	:	nie	nie	nie	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
HU							✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	
IE	✓	✓	✓*	✓	✓	✓*	✓	✓	✓*	✓	✓	✓*	✓ ¹³⁵	✓ ¹³⁶	✓ ¹³⁷	✓	✓	✓*	✓	✓	✓*	✓	✓	✓*
IT	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	
LT	nie	nie	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:
LU	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	nie	✓	✓	✓	✓	✓	nie	✓	✓	nie	✓	✓	nie	✓	✓	nie
LV	nie	nie	nie	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:
MT	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓		

¹³³ Finančná podpora je dostupná po najmenej štyroch rokoch pobytu.

¹³⁴ Finančná podpora je dostupná po najmenej štyroch rokoch pobytu.

¹³⁵ Dostupné len v Dubline.

¹³⁶ Idem.

¹³⁷ Idem.

ČŠ	Vzdelávanie			Jazykové kurzy			Orientačné kurzy			Odborné vzdelávanie a príprava			Poradenstvo			Uznávanie kvalifikácie			Garantovaný minimálny príjem			Ubytovanie		
	U	DO	HO	U	DO	HO	U	DO	HO	U	DO	HO	U	DO	HO	U	DO	HO	U	DO	HO	U	DO	HO
NL	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	:	:	:	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
SE	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
SI	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:
SK	✓*	✓*	✓*	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
UK	✓	:	✓	✓	:	✓				✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓	✓	:	✓

Tabuľka neobsahuje informácie za PL, PT, RO a NO, keďže tieto krajiny nepredložili národné štúdie.

Pozn.: Symbolom „:“ sa označuje, že daná položka sa na členský štát nevzťahuje.

Poznámky

CZ: Neexistujú žiadne osobitné opatrenia na podporu vzdelávania osôb s udelenou medzinárodnou ochranou. Na úrovni základného školstva existuje niekoľko podporných opatrení pre tieto osoby, čo však nie je predmetom tejto štúdie.

FR: * Neexistujú špecifické vzdelávacie programy

** Vo Francúzsku neexistujú špecifické poradenské programy.

IE: * V závislosti od konkrétnych okolností.

SK: * Poskytuje sa prístup k všeobecnému systému vzdelávania, neexistuje však osobitné vzdelávanie určené osobám s udelenou medzinárodnou ochranou.

Table A4.2 Podmienky prístupu k podporným opatreniam na účel zamestnania pre utečencov a osoby s poskytnutou doplnkovou a humanitárnou ochranou (1)

Podporné opatrenia na účel zamestnania: Vzdelávanie (**Vz**), jazykové kurzy (**JK**), orientačné kurzy (**OK**), odborná príprava (**OP**), poradenstvo (**P**), uznávanie kvalifikácie (**UKv**); garantovaný minimálny príjem (**MZP**) a ubytovanie (**U**)

Ak medzi kategóriami existujú rozdiely, sú označené takto: „**všetci ŠPTK**“: všetci ŠPTK s legálnym pobytom na území členského štátu, „**všetky osoby s MO**“: všetky osoby s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochranou; „**U**“: len utečenci, „**DO**“: osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou; „**HO**“: osoby s udelenou humanitárnou ochranou

ČŠ	Pobyt								Pracovné povolenie								Doklady totožnosti							
	Vz	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U	Vz	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U	Vz	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U
AT							áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	nie: všetci ŠPTK	nie: všetci ŠPTK	nie: všetci ŠPTK		nie: všetci ŠPTK	nie: všetci ŠPTK		nie: všetci ŠPTK		áno: všetci ŠPTK					áno: všetci ŠPTK	
BG	áno: všetci ŠPTK nie: všetky osoby s MO	áno: všetci ŠPTK nie: všetky osoby s MO	nie	áno: všetci ŠPTK nie: všetky osoby s MO	áno: všetci ŠPTK nie: všetky osoby s MO	áno: všetci ŠPTK nie: všetky osoby s MO	:	nie: všetky osoby s MO	nie	nie	nie	nie	áno	nie	:	nie	áno: všetky osoby s MO	áno: všetky osoby s MO	nie	áno: všetky osoby s MO	áno: všetky osoby s MO	áno: všetky osoby s MO	:	áno: všetky osoby s MO
CY	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK
CZ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
DE	nie	U, DO	U, DO	áno/finančná podpora závisí od typu povolenia na pobyt alebo dĺžky pobytu	nie	Nie	nie	nie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
EE	všetci ŠPTK: áno	áno	áno	áno	áno: všetci ŠPTK, nie všetky	nie	áno	áno	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	áno	áno	áno	áno	nie	áno	áno	áno

ČŠ	Pobyt								Pracovné povolenie								Doklady totožnosti							
	Vz	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U	Vz	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U	Vz	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U
	všetky osoby s MO: nie				osoby s MO																			
EL	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno
ES	všetci ŠPTK: áno	všetci ŠPTK: áno	všetci ŠPTK: áno	všetci ŠPTK: áno	všetci ŠPTK: áno	všetci ŠPTK: áno	všetci ŠPTK: áno	všetci ŠPTK: áno	všetci ŠPTK: áno	všetci ŠPTK: áno	všetci ŠPTK: áno	všetci ŠPTK: áno	všetci ŠPTK: áno	všetci ŠPTK: áno	všetci ŠPTK: áno	všetci ŠPTK: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno
FI	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	nie	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK
FR	áno	áno	áno	áno	:	áno	áno	áno	:	nie	nie	nie	:	nie	nie	nie	:	:	nie	:	:	áno	:	áno
HR	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	:	:	:	:	:	:	:	:	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK
HU	:	nie	:	:	:	:	áno všetky osoby s MO	áno všetky osoby s MO	:	nie	nie	:	nie	:	áno všetky osoby s MO	áno všetky osoby s MO	:	nie	áno všetky osoby s MO	:	áno všetky osoby s MO	:	áno všetky osoby s MO	áno všetky osoby s MO
IE	áno	áno	áno	áno	:	nie	áno	áno	nie	nie	nie	nie	:	nie	nie	nie	áno	nie	nie	áno	:	nie	áno	áno
IT	nie	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno
LT	:	áno (U, DO)	áno (U, DO)	áno (U, DO)	áno (U, DO)	áno (U, DO)	áno (U, DO)	áno (U, DO)	:	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	:	áno (U, DO)	áno (U, DO)	áno (U, DO)	áno (U, DO)	áno (U, DO)	áno (U, DO)	áno (U, DO)
LU	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	:	:	:	:	:	:	:	:	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno
LV	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	nie	:	:	:	:	:	:	:	:	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno
MT																								
NL	áno	nie	nie	áno	nie	áno	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno
SE	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetky osoby s MO							nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
SI	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno
SK	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno

ČŠ	Pobyt								Pracovné povolenie								Doklady totožnosti							
	Vz	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U	Vz	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U	Vz	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U
UK	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:

Tabuľka neobsahuje informácie za PL, PT, RO a NO, keďže tieto krajiny nepredložili národné štúdie.

Pozn.: Symbolom „:“ sa označuje, že daná položka sa na členský štát nevzťahuje. Symbolom „–“ sa označuje, že členský štát neposkytol žiadne informácie.

Poznámky

BE: Podmienky prístupu k podporným opatreniam na účel zamestnania sa môžu medzi regiónmi líšiť. Navyše podporné opatrenia na účel zamestnania poskytuje vysoký počet rôznych vládnych subjektov, partnerských organizácií a mimovládnych organizácií, pričom každá má svoje podmienky prístupu. Nie je preto možné poskytnúť prehľad v tejto tabuľke.

LV: Nevydáva sa jednotlivé pracovné povolenie. Právo na prácu sa stanovuje v povolení na pobyt.

LT: V Litve sa humanitárna pomoc neposkytuje a nevytvorila sa spoločná schéma integrácie, ktorá by sa používala pre všetkých ŠPTK.

SE: Pracovné povolenie: držitelia povolenia na krátkodobý pobyt potrebujú pracovné povolenie, ktoré ja v praxi len formalitou a nie je pre osobu s udelenou medzinárodnou ochranou prekážkou. Povolenia na krátkodobý pobyt sa vydávali istým skupinám v rokoch 2011 – 2015. Totožnosť: preukaz totožnosti nie je podmienkou udelenia povolenia na pobyt. Členovia rodiny, ktorí sa uchádzajú o zlúčenie rodiny, musia predložiť cestovný pas.

Table A4.3 Podmienky prístupu k podporným opatreniam na účel zamestnania pre utečencov a osoby s poskytnutou doplnkovou a humanitárnou ochranou (2)

Podporné opatrenia na účel zamestnania: Vzdelávanie (**Vz**), jazykové kurzy (**JK**), orientačné kurzy (**OK**), odborná príprava (**OP**), poradenstvo (**P**), uznávanie kvalifikácie (**UKv**); garantovaný minimálny príjem (**MZP**) a ubytovanie (**U**)

Ak medzi kategóriami existujú rozdiely, sú označené takto: „**všetci ŠPTK**“: všetci ŠPTK s legálnym pobytom na území členského štátu, „**všetky osoby s MO**“: všetky osoby s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochranou; „**U**“: len utečenci, „**DO**“: osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou; „**HO**“: osoby s udelenou humanitárnou ochranou

ČŠ	Bydlisko								Znalosť jazyka								Špecifická kvalifikácia/diplomy							
	Vz	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U	V	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U	V	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U
AT	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK		áno: všetci ŠPTK			áno: všetci ŠPTK		nie: všetci ŠPTK				nie: všetci ŠPTK	nie: všetci ŠPTK	nie: všetci ŠPTK	nie: všetci ŠPTK	nie: všetci ŠPTK	nie: všetci ŠPTK	nie: všetci ŠPTK	nie: všetci ŠPTK	nie: všetci ŠPTK		nie: všetci ŠPTK	nie: všetci ŠPTK
BG	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	áno	nie	nie	áno	nie	áno – (pre profesionálnu kvalifikáciu) – (pre diplomy)	:	nie	áno	nie	nie	áno	nie	áno – (pre profesionálnu kvalifikáciu) – (pre diplomy)	:	nie
CY	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
CZ	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
DE	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
EE	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	áno	nie	nie	áno	nie	nie	nie	nie	áno	nie	nie	nie	nie	áno	nie	nie
EL	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
ES	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno
FI	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	nie	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK
FR	:	:	nie	:	:	:	áno	:	:	áno	nie	nie	:	nie	nie	nie	:	nie	nie	nie	:	nie	nie	nie
HR	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	:	:	áno všetci ŠPTK	:	:	áno všetci ŠPTK	:	nie všetci ŠPTK	:	:
HU	:	nie	áno všetky osoby s MO	:	áno všetky osoby s MO	:	áno všetky osoby s MO	áno všetky osoby s MO	:	nie	áno všetky osoby s MO	:	áno všetky osoby s MO	:	áno všetky osoby s MO	áno všetky osoby s MO	:	nie	:	áno	áno všetky osoby s MO	:	áno všetky osoby s MO	áno všetky osoby s MO

ČŠ	Bydlisko								Znalosť jazyka								Špecifická kvalifikácia/diplomy							
	Vz	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U	V	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U	V	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U
IE	nie	nie	nie	nie	:	nie	áno	áno	nie	nie	nie	áno	:	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	:	áno	nie	nie
IT	nie	áno HO	nie	áno HO	áno HO	nie	áno HO	áno HO	nie	áno	áno	áno	áno	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	áno	nie	nie
LT	:	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	:	nie (U, DO)	nie (U, DO)	áno (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	:	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	áno (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)
LU	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	Nie pre zákla dnú orient áciu. Áno pre bežné vzdel ávani e.	nie	nie	áno	nie	áno	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
LV	nie	nie	nie	nie	nie	áno	áno	áno	áno	nie	nie	áno	nie	nie	nie	nie	áno	nie	nie	nie	nie	áno	nie	nie
MT																								
NL	nie	nie	nie	nie	nie	áno	áno	nie	áno	nie	nie	áno	nie	:	áno	nie	áno	nie	nie	nie	nie	áno	nie	nie
SE	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno	nie	nie	áno	V závi slosti od typu.	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
SI	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	áno	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
SK	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	nie	nie	áno	nie	áno	nie	nie	áno	nie	nie	nie	nie	áno	nie	nie
UK	:	:	:	:	:	:	:	:	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie

Pozn.: Symbolom „:“ sa označuje, že daná položka sa na členský štát nevzťahuje. Symbolom „–“ sa označuje, že členský štát neposkytol žiadne informácie.

Table A4.4 Podmienky prístupu k podporným opatreniam na účel zamestnania pre utečencov a osoby s poskytnutou doplnkovou a humanitárnou ochranou (3)

Podporné opatrenia na účel zamestnania: Vzdelávanie (**Vz**), jazykové kurzy (**JK**), orientačné kurzy (**OK**), odborná príprava (**OP**), poradenstvo (**P**), uznávanie kvalifikácie (**UKv**); garantovaný minimálny príjem (**MZP**) a ubytovanie (**U**)

Ak medzi kategóriami existujú rozdiely, sú označené takto: „**všetci ŠPTK**“: všetci ŠPTK s legálnym pobytom na území členského štátu, „**všetky osoby s MO**“: všetky osoby s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochrany; „**U**“: len utečenci, „**DO**“: osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou; „**HO**“: osoby s udelenou humanitárnou ochranou

ČŠ	Dostatočné finančné zdroje								Oprávnenosť pre pôžičky							
	Vz	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U	V	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U
AT	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK		áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK	áno: všetci ŠPTK
BG	nie	nie	nie	nie	nie	nie	:	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	:	nie
CY	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
CZ																
DE	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
EE	všetci ŠPTK: áno všetky osoby s MO: nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	všetci ŠPTK: áno všetky osoby s MO: nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	áno	nie
EL	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
ES	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno	všetky osoby s MO: áno
FI	Nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK	nie všetci ŠPTK
FR	:	nie	nie	nie	:	nie	nie	nie	:	nie	nie	nie	:	nie	nie	nie
HR	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	áno všetci ŠPTK	:	:	:	:	:	:	:	:
HU	áno	áno	áno všetky osoby s MO	áno všetci	áno všetky osoby s MO	:	áno všetky osoby s MO	áno všetky osoby s MO	:	:	:	:	:	:	:	:
IE	nie	nie	nie	nie	:	nie	nie	nie	:	:	:	:	:	:	:	:
IT	nie	nie	nie	nie	nie	nie	netýka sa	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
LT	:	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	áno (U, DO)	:	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)	nie (U, DO)
LU	nie	nie	nie	nie	nie	za poplatok	podľa zdrojov žiadateľa	áno	:	:	:	:	:	:	:	:
LV	áno	nie	nie	nie	nie	áno	nie	nie	:	:	:	:	:	:	:	:
MT																

ČŠ	Dostatočné finančné zdroje								Oprávnenosť pre pôžičky							
	Vz	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U	V	JK	OK	OP	P	UKv	MZP	U
NL	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
SE	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno
SI	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
SK	nie všetci	nie všetci	nie	nie	nie	nie všetci	nie	nie všetci, prvých 6 m.	:	:	:	:	:	:	:	:
UK	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:

Pozn.: Symbolom „:“ sa označuje, že daná položka sa na členský štát nevzťahuje.